

ДО
ДИРЕКТОРА
НА РИОСВ, ГР. ПЛЕВЕН

УВЕДОМЛЕНИЕ за план/ програма/проект

(съгласно приложения № 1 и № 2 към чл.10, ал.1, ал.2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201/31.08.2007 г., обн. ДВ. бр.73/11.09.2007 г.изм. и доп. ДВ бр.81/2010 г., ДВ бр.3/2011 г., ДВ бр. 94/2012 г.)

I. Информация за възложителя:

От Община Гулянци

/име на възложителя – физическо/юридическо лице, орган или упълномощено по закон трето лице /

Пълен пощенски адрес: гр. Гулянци, ул. „Васил Левски“ № 32, п. код 5960

Телефон, факс и адрес на електронна поща: 06561/2171, факс 25-67, e-mail: obshina_gulianci@mail.bg

Лице за връзка: гл. спец. Екология и опазване на околната среда, тел: 0878711269

УВАЖАЕМИ Г-Н ДИРЕКТОР,

Уведомяваме Ви, че Община Гулянци има следният/та план, програма, проект: Програма за опазване на околната среда на община Гулянци 2021 -2028 год. с включени приложения:

- Доклад за резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС
- раздел „Лечебни растения“
- Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

II. Обща информация за предложените план, програма и проект:

а) основание за изготвяне на плана, програмата и проекта – нормативен или административен акт; чл. 79, ал.1 от Закона за опазване на околната среда , 50, т.3 от Закона за лечебните растения и чл. 26 от Закона за почвите

б) период на действие и етапи на изпълнение на плана, програмата и проекта; 2021 – 2028 год.

в) териториален обхват (национален, регионален, областен, общински, за по-малки територии) с посочване на съответните области и общини; Територията на община Гулянци

г) (отм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г., в сила от 15.10.2010 г.);

д) основни цели и предмет на плана, програмата и проекта;

Генерална стратегическа цел на програмата е Подобряване качеството на живот на населението на община Гулянци и съхраняване на околната ѝ среда чрез устойчиво управление на природните ресурси

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели:

✓ 1.1. Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух, чрез поддържане на нивото на емисиите под пределно допустимите норми и усъвършенстване на системата за мониторинг на атмосферния възду

✓ 2.1. Опазване на водите и водните обекти;

✓ 2.2. Осигуряване на достатъчни количества питейна вода и подобряване на ВиК инфраструктурата;

✓ 2.3. Създаване на съзнание в населението за пестене на водни ресурси.

✓ 3.1. Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия;

✓ 3.2. Екологосъобразно селско стопанство, превенция на замърсяването на почвите с нитрати и пестициди.

✓ 4.1. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие на територията на общината;

✓ 4.2. Опазване на защитените територии и зони

✓ 5.1. Устойчиво управление на отпадъците, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците, предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

✓ 6.1. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване.

✓ 7.1. Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране на местната общност;

✓ 7.2. Подобряване на контрола, осъществяван от местната администрация по отношение на околната среда, информиране на обществеността за състоянието на компонентите на околната среда и провеждане на кампании за повишаване на осведомеността

е) срокове и етапи на изготвянето на плана или програмата;

Обществеността и други заинтересовани страни участват в консултациите при разработване на ПООС. Проектът на програмата се оповестява на интернет страницата на общината. Изразените становища, предложения, коментари и бележки, се обобщават, допълва се или се изменя програмата, преди внасяне за одобряване от общински съвет. Програмата е отворен документ и може да бъде допълвана и/или изменяна по време на изпълнението ѝ.

ж) (нова - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 30.11.2012 г.) природни ресурси, предвидени за използване по време на строителството и експлоатацията, предвидено водоземане за питейни, промишлени и други нужди - чрез обществено водоснабдяване (ВиК или друга мрежа) и/или от повърхностни води, и/или подземни води, необходими количества, съществуващи съоръжения или необходимост от изграждане на нови.

Не

III. Орган, отговорен за одобряването, и орган по прилагането на плана, програмата или проекта.

Орган по одобряването е общински съвет Гулянци, орган по прилагането на програмата е Кметът на Община Гулянци.

IV. Друга информация по преценка на възложителя:

ПРИЛОЖЕНИЯ:

I. Информация и документация, съгласно Приложение № 2 към чл. 10, ал. 2 *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони*, предоставена и на електронен носител, включваща:

- 1. **Характеристика** на плана, програмата и проекта относно:
 - а) инвестиционните предложения по приложение № 1 към чл. 92, т. 1 и приложение № 2 към чл. 93, ал. 1, т. 1 и 2 ЗООС и/или други инвестиционни предложения с предполагаемо значително въздействие върху околната среда, спрямо които предлаганият план/програма определя критерии, нормативи и други ръководни условия от значение за бъдещото им разрешаване или одобряване по отношение на местоположение, характер, мащабност и експлоатационни условия;
 - б) мястото на предлагания план/програма в цялостния процес или йерархия на планиране, степен на подробност на предвижданията.
- 2. **Задание** за изготвяне на плана, програмата и проекта.
- 3. **План-извлечения** за ползване на гори.
- 4. **Карта или друг актуален графичен материал** на засегнатата територия, таблици, схеми, снимки и др. - по преценка на възложителя, приложения.
- II. **Документ/и доказващи качеството на възложител** на плана или програмата, съгласно т. 21 от § 1 на доп. разпоредби на ЗООС, вкл. **копие на нормативен или административен акт** – основание за изготвяне на плана или програмата, с приложенията към него (скица, нотариален акт и т.н.)
- III. **Пълномощно** (ако уведомлението се подава от упълномощено лице)

ЗАБЕЛЕЖКА: Уведомлението се подава в един екземпляр на хартиен носител и в два екземпляра на електронен носител (дискета, CD).

Дата: 08.10.2021 г.

Уведомител:

/подпис/

ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приета с Решение №..... от Протокол №..... на Общински съвет - Гулянци

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на използваните таблици	3
Списък на използваните фигури	3
Списък на използваните карти	4
Списък на използваните съкращения	5
I. Въведение	7
1. Обхват на програмата	7
2. Правно основание за разработване на програмата	8
3. Принципи на програмата	10
4. Цели на програмата	12
II. Определяне и въвличане на заинтересовани страни	14
III. Анализ на средата	15
1. Географско положение, териториално-административни характеристики	15
2. Природо-географски характеристики	16
2.1. Релеф	16
2.2. Климат	17
2.3. Водни ресурси	17
2.4. Почви	18
3. Социално-демографски характеристики	19
3.1. Демографски характеристики	19
3.2. Доходи, заетост и безработица в община Гулянци	23
4. Икономически характеристики	24
4.1 Основни показатели на нефинансовите предприятия	24
4.2 Секторна икономическа характеристика на община Гулянци	26
4.3 Състояние на основните икономически сектори	27
5. Състояние на инфраструктурата	33
5.1 Водоснабдяване и канализация	33
5.2 Електроенергийна инфраструктура и ВЕИ	34
5.3 Газоснабдяване	36
5.4 Транспортна инфраструктура и комуникации	36
6. Анализ на компонентите на околната среда	38
6.1. Въздух	38
6.2. Води	39
6.3. Санитарно-охранителни зони	43
6.4. Земи и почви	44
6.5. Биоразнообразие и защитени територии	45
7. Анализ по фактори на въздействие	47

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

7.1. Отпадъци.....	47
7.2. Шум.....	49
7.3. Рискове от природни бедствия и аварии.....	49
7.4. Радиационен контрол.....	49
7.5. Ландшафтно устройство и зелена система.....	52
8. Администриране и публичност на дейностите по опазване на околната среда.....	53
9. Финансиране на дейностите по опазване на околната среда.....	53
IV. SWOT анализ.....	54
V. Визия за околната среда на общината.....	59
VI. Цели на програмата.....	59
1. Генерална стратегическа цел на програмата.....	59
2. Приоритети, специфични стратегически цели на програмата и алтернативи за постигането им.....	59
VII. План за действие.....	61
VIII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската програма за опазване на околната среда.....	66
IX. Приложения.....	67

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИГУРИ

Фигура 1. Разпределение на групите заинтересовани страни, взели участие в анкетното проучване по групи.....	14
Фигура 2. Основни демографски процеси в община Гулянци в %.....	21
Фигура 3. Полова структура на община Гулянци за 2020 г. (в %).....	22
Фигура 4. Възрастовата структура на населението в община Гулянци към 2020 г.	22
Фигура 5. Средна годишна заплата на наетите в община Гулянци и по административни нива за периода 2014-2019 г.....	24
Фигура 6. Основните данни за нефинансовите предприятия в община Гулянци в периода 2014-2019 г.....	25
Фигура 7. Място на местната икономика в областната през 2019 г.	25
Фигура 8. Брой земеделски производители и животновъди в община Гулянци.....	27
Фигура 9. Основни икономически показатели за Първичен икономически сектор в община Гулянци за 2019 г.	29
Фигура 10. Основни икономически показатели на Вторичния сектор в община Гулянци за 2019 г.	30
Фигура 11. Произведена продукция по икономически дейности в икономически сектор „Услуги“ за 2019 г.....	31
Фигура 12. Визуализация на финансовата тежест по приоритети.....	65

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ

Таблица 1. Население на територията на община Гулянци.....	19
Таблица 2. Основни данни за демографските процеси в община в брой.....	20
Таблица 3. Население по възрастови групи в община Гулянци.....	22

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 4. Равнище на безработица в община Гулянци за периода 2014-2020 г.	23
Таблица 5. Видове животни отглеждани в община Гулянци за периода 2014-2020 г.	28
Таблица 6. Динамика в дейност търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети в община Гулянци за периода 2014-2019 г.	31
Таблица 7. Динамика на транспорта, складиране и пощи в община Гулянци за периода 2014-2019 г.	32
Таблица 8. Динамика на хотелиерството и ресторантьорството в община Гулянци за периода 2014-2019 г.	33
Таблица 9. Изградени обекти за производство на енергия от ВИ в община Гулянци.....	35
Таблица 10. Оценка на екологично състояние/потенциал и химичното състояние на повърхностните водни тела	41
Таблица 11. Оценка на количественото състояние на подземните водни тела	41
Таблица 12. Санитарно-охранителни зони в община Гулянци	43
Таблица 13. Режимът на ограничения и забрани за извършване на дейности в границите на СОЗ	43
Таблица 14. Битови отпадъци в община Гулянци за периода 2015-2018 г. (тон)	48
Таблица 15. Пунктове за фонов мониторинг (почви) в община Гулянци през 2020 г.	50
Таблица 16. Пунктове за фонов мониторинг (седименти) в община Гулянци	51
Таблица 17. Фонов мониторинг на повърхностните води за периода 2014-2020 г.	51
Таблица 18. Зелени площи по населени места в община Гулянци	52
Таблица 19. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда на община Гулянци за периода 2015-2019 г.	53
Таблица 20. План за действие на ПООС Гулянци 2021-2028 г.	61

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ КАРТИ

Карта 1. Географско положение на община Гулянци.....	15
Карта 2. Релеф на България (надморска височина в м).....	16

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	Автоматична измервателна станция
БО	Битови отпадъци
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕО	Екологична оценка
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМ	Защитена местност
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
ИУГ	Излезли от употреба гуми
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НАСЕМ	Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг
НЕМ	Национална екологична мрежа
НДЕФ	Национален доверителен еко фонд
НПРБ	Национална програма за развитие: България 2020
НПУО	Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.
НППОУ	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НСИ	Национален статистически институт
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСОБС	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
НСОС	Национална стратегия за околна среда 2009-2018 г.
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излязло от употреба моторно превозно средство
ОБ	Общински бюджет
ОГТ	Общинска горска територия
ООп	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г.
ОСР	Отпадъците от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПВТ	Подземно водно тяло
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПИП	Прединвестиционни проучвания
ПО	Предотвратяването на отпадъците
ПОС	Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУРБ	План за управление на речни басейни
РДВР	Регионална дирекция на вътрешните работи
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СО	Строителен отпадък
СООРС	Строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
ТБО	Такса „битови отпадъци“ / Твърди битови отпадъци
ТСБ	Териториално статистическо бюро
УОЗ	Устойчиви органични замърсители
ФЕС	Фондове на Европейския съюз
ФПЧ	Фини прахови частици

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

I. Обхват на програмата

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Гулянци обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Околната среда е от изключително важно значение за качеството на живот на дадена територия и населението, което я обитава. Състоянието на околната среда, зависи от много фактори, като туризъм, транспорт, земеделие, индустрия, промишленост, енергетика и др.

До средата на миналия век човечеството не си дава сметка за щетите, които нанася на природата от дейността, която упражнява. Едва през 60-те год. на ХХ-ти век започват да се поставят основите на понятието „околна среда“ и „устойчиво развитие“, което основно е продиктувано от развитието и усъвършенстването на различни количествени методи, които правят възможно да се оценят ресурсите, с които разполага Земята, темпа, с който ги изразходва човечеството и времето, за което ще се изчерпят.

В тази връзка през 1983 г. Общото събрание на ООН признава, че екологичните проблеми имат глобален характер и по тази причина свиква Световната комисия по околна среда, начело с министър-председателят на Норвегия – Гру Харлем Брунтланд, която комисия през 1987 г. изнася доклада „Нашето общо бъдеще“, с който се въвежда и понятието „устойчиво развитие“, фундаменталната основа, на което е „днешните поколения да живеят и да изразходват по такъв начин ресурсите, че да не нарушават естествения баланс и да не отнемат възможностите на бъдещите поколения да задоволяват собствените си потребности“.

На проведената Конференция по околна среда през 1992 г. в Рио де Жанейро се приема т. нар. Конвенция за биологично разнообразие, в която в чл. 6 е записано следното:

Всяка договаряща страна съобразно собствените си условия и възможности:

а) разработва национални стратегии, планове или програми за стратегии, планове или програми, които отразяват мерките, постановени от тази конвенция и отнасящи се за всяка договаряща страна; опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие или адаптира за целта съществуващи

б) интегрира, доколкото е възможно и подходящо, опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие в съответните секторни или междусекторни планове, програми и политика.

На Конференцията на ООН е приет Дневен ред за ХХI век (Agenda 21), който дава на местните власти по-широки правомощия, тъй като те са най-близо до хората и проблемите, и следователно до намиране на решения.

Първата Програма за опазване на околната среда е разработена през 1992/1993 г. и е за страните от Централна и Източна Европа, която след това служи като модел за разработването на Националните екологични програми.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Процесът на присъединяване на страната ни към ЕС наложи да хармонизираме националното си законодателство със законодателството на ЕС. Като страна членка на ЕС, ние разработваме на национално и местно ниво общински планове и стратегии във всяка една област, вкл. и в областта на околната среда.

ПООС е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Плана за интегрирано развитие на община Гулянци 2021-2028 г. и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината.

Основните задачи, които стоят пред настоящата програма, са да се идентифицират текущите проблеми, свързани с околната среда и бъдещи дейности за намаляване и ограничаване на вредните последици от човешката дейност.

ПООС отговоря на нарастващата необходимост опазването и подобряването на качеството на околната среда да се разглежда като един от стълбовете на устойчивото развитие, съвместно с икономическото и социалното развитие. Програмата очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие.

Програмата за опазване на околната среда се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции вследствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения, посредством създаването на устойчиви общности, способни да управляват и използват ефективно ресурсите и да развиват екологичния и социалния потенциал на икономиката, както и да осигуряват просперитет, опазване на околната среда и социално сближаване. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот.

2. Правно основание за разработване на програмата

Програмата за опазване на околната среда на община Гулянци е изготвена в съответствие с чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда и Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

При разработване на ПООС органите на местното самоуправление се ръководят и от други указания на министъра на околната среда и водите. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмата чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмата се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ПООС е изготвена в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и са в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда. При разработката на програмата са използвани и следните стратегически документи с международен и национален характер:

- Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г.) на ЕС;
- Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.;
- Пътна карта за план за действие, целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата;
- План за действие относно кръговата икономика;
- Национална програма за развитие: България 2030 - визия, цели и приоритети;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.
- Национална стратегия за околна среда (НСОС) 2009-2018 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г. (проект);
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021-2027 г.;
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие (1998 г.);
- Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012-2020 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.;
- Национална стратегия за развитие на водния сектор 2022-2037 г.;
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.;
- План за интегрирано развитие на община Гулянци за периода 2021-2027 г.

Други използвани източници на информация:

- Официални данни и статистическа информация от РИОСВ – Плевен, ТП ДГС - Никопол и други;
- Информация, предоставена от дирекциите и отделите на общинска администрация - Гулянци;
- Интернет сайтове и портали: Официален сайт на Община Гулянци, НСИ, МОСВ, ИАОС и други.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

3. Принципи на програмата

Националната стратегия за околна среда и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда, регламентирани в Закона за опазване на околната среда, а именно:

1. Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение, без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

2. Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа за устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие.

Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

3. Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве, следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

4. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в политиките на национално, регионално и местно равнище. На ниво община спазването и прилагането на този принцип изисква разработването, приемането и прилагането на различни концепции, стратегии, планове и програми за регионално развитие, за развитие на икономиката или на отделни нейни отрасли и сектори (транспорт, енергетика, строителство, селско стопанство, туризъм, промишленост, образование и други) на местно равнище (но съобразени с предвижданията на национално и регионално равнище) да осигуряват интегрирано опазване на околната среда в съответствие с принципите и целите на закона и Националната стратегия за околна среда.

5. Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

6. Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

7. Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

8. Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

9. Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

10. Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда, трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

11. Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околната среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

12. Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Всички споменати принципи се отнасят за всички нива – международно, национално, регионално и местно.

4. Цели на програмата

Програмата за опазване на околната среда си поставя няколко основни цели:

- да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на община Гулянци, като установи причините и предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- да насърчи и обезпечи разумното използване на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- да открие приоритетите в разглежданата област;
- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми;
- да аргументира мерките и проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми;
- да формулира адекватна екологична политика на Община Гулянци, в съответствие с наличните ресурси и проблеми.

Програмата се приема от общинския съвет, който контролира и изпълнението ѝ. По предложение на кмета на общината ежегодно с приемането на общинския бюджет се определят

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинската програма за опазване на околната среда. Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът за изпълнението на програмата се представя за информация в РИОСВ.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана и/или променяна съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение. Основният използван апарат в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализ.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на населението, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентирани икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

При разработването на Програмата за опазване на околната среда на община Гулянци са следвани следните стъпки:

1. Определяне и въвличане на заинтересованите страни;
2. Анализ на средата;
3. Анализ на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите;
4. Изработване на визия на общината;
5. Определяне на цели на програмата;
6. Изработване на план за действие;
7. Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на програмата.

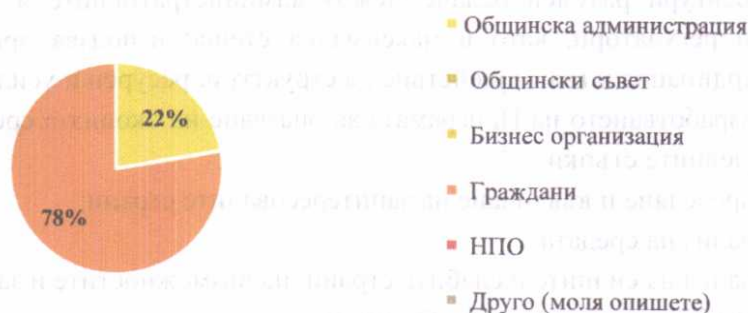

II. ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Процесът на определяне и въвличане на заинтересованите страни при разработване на ПООС преминава през няколко стъпки. Първоначално бе **проведено анкетно проучване** сред представители на общинска администрация Гулянци и граждани, неправителствени организации и други заинтересовани страни. В резултат на анкетното проучване бяха отчетени основни проблеми в състоянието на общината. Поставени са цели за развитие и са набелязани мерки, които отчитат проблемите на общината и на основата на силните характеристики и възможностите ограничават слабите страни.

Проучването бе осъществено в началото на 2021 г. и бе публично обявено на сайта на Община Гулянци и разпространено сред наличните контакти на заинтересованите страни. На фигура 1 са представени съотношенията по групи респонденти:

Фигура 1. *Разпределение на групите заинтересовани страни, взели участие в анкетното проучване по групи¹*

Източник: Анкетно проучване

Представените данни от фигурата показват, че ядрото на изследването е базирано на мненията на самоопределилите се като граждани респонденти.

Резултатите от проведеното анкетно проучване са представени в *Приложение 1. Резултати от проведено анкетно проучване относно разработване на ПООС на община Гулянци 2021-2028 г.*

В изпълнение на втора стъпка от процеса на въвличане на заинтересованите страни, ПООС се **съгласува с представители на общинска администрация - Гулянци.**

Третата стъпка е **предаване на документа в РИОСВ за съгласуване с компетентния орган.**

В изпълнение на четвърта стъпка Програмата за опазване на околната среда на община Гулянци ще бъде публикувана на официалния сайт на общината за **съгласуване със заинтересованите страни.**

¹Източник: Собствено анкетно проучване сред жителите и заинтересованите страни на община Гулянци, проведено в края на 2020 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Накрая документът се одобрява с Решение на Общински съвет.

III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Географско положение, териториално-административни характеристики

Община Гулянци се намира в Северна България, област Плевен, тя попада изцяло в обхвата на Средна Дунавска равнина. На изток община Гулянци граничи с община Никопол, на юг – с община Плевен, на югозапад и запад – с община Долна Митрополия, а на север с Румъния (посредством река Дунав).

Общината обхваща 12 населени места. Средната гъстота на обитаване е 21,96 ж/км².

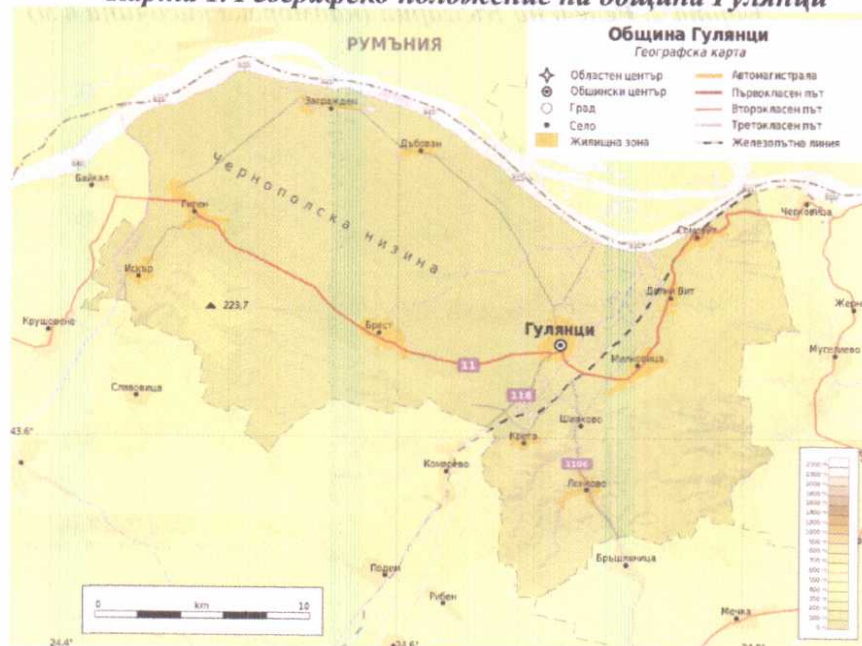
Административният център на община Гулянци е гр. Гулянци. Градът е разположен на около 35 км. северно от областния център - гр. Плевен.

Територията на община Гулянци заема площ от 459,2 км² (10,6% от територията на областта и 2,4% от територията на региона). **Тя е четвъртата по големина на територията на област Плевен** (от общо 11 общини).

В близост до общината преминава трасето на второстепенната транспортна западна ос „север-юг“ – Никопол-Плевен-Ловеч-Пловдив-Смолян-Рудозем, която осигурява бърза връзка между общината, областния център и Южна България.

През общината преминава и трасето на Републикански път II-11, свързващ областите Видин, Монтана, Враца и Плевен и който има потенциал в бъдеще да бъде трансформиран в крайдунавски скоростен път.

Карта 1. Географско положение на община Гулянци

Източник: БГ Уикипедия (<https://bg.wikipedia.org/>)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

2. Природо-географски характеристики

2.1. Релеф

Релефът на общината е **равнинен и слабо хълмист**. Територията ѝ изцяло попада в Средната Дунавска равнина.

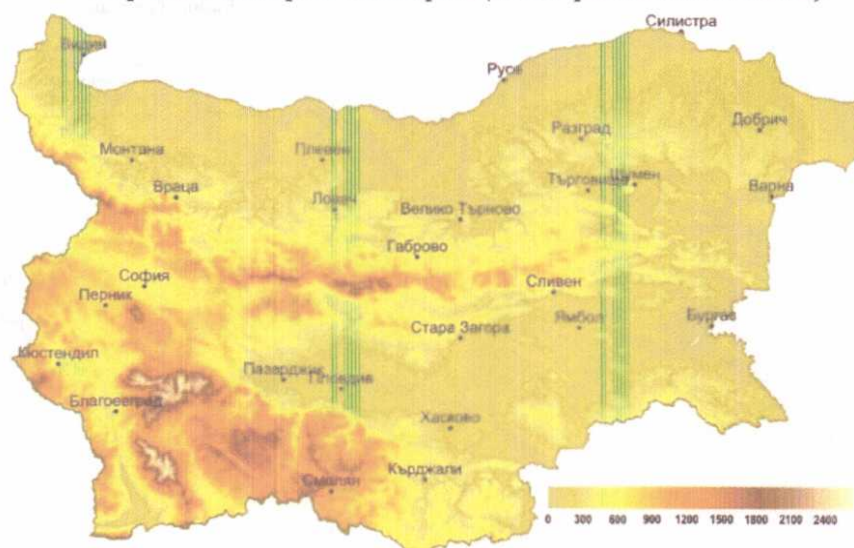
На север, покрай река Дунав се простира обширната Чернополска низина, която обхваща 222 км² от територията на общината. Нейната дължина от запад на изток е 25 км, а ширината ѝ варира между 6 и 8 км. На брега на река Дунав при 605-ия километър, североизточно от село Сомовит е и най-ниската точка на общината – 24 м. н.в. Останалата част от общината е заета от хълмистите части на Средната Дунавска равнина. Южно от село Гиген се намира най-високата точка на община Гулянци – 223,7 м. н.в.

В пределите на общината попада част от десния бряг на река Дунав от 605 до 639 км (километрите се броят от устието на реката). В крайните западна и източна част на Чернополската низина протичат най-долните течения на реките Искър (10 км) и Вит (13 км). Цялата Чернополска низина е набраздена от множество напоителни канали водещи началото си от двете реки.

В тектонско отношение, цялата площ на Община Гулянци попада върху Мизийската платформа. Според тектонското райониране, описано в записката към Геоложката карта на България М 1:100 000, общината е разположена основно в Гигенско-Корабийската издатина.

В община Гулянци има развити няколко кариери за инертни материали по поречията на реките в общината. Съгласно последните данни от 2014 г., само 0,41% от територията на общината е определена като такава за добив на полезни изкопаеми.

Карта 2. Релеф на България (надморска височина в м)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

2.2. Климат

Климатът в община Гулянци е умерено-континентален, характеризира се с горещо лято и студена зима. Средната годишна температура е от +10 до +11°C. Средната януарска е от -2 до -3°C, а средната юлска 24–26°C. Максималните температури достигат до 38–40°C. Годишната сума на валежите е 550–600 мм, с минимум през февруари и максимум през юни.

Ниската надморска височина и равнинния характер на релефа на север, създава предпоставки за свободно преминаване на въздушни маси от север и северозапад с континентален и океански характер. Най-добре е изразен континенталният климат на страната, основен белег на което е значителната годишна амплитуда, която е 25°C.

В северните ѝ части, по крайбрежието на река Дунав се наблюдава честа мъгливост и относително висока влажност на въздуха. Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Интензивността на сумарната *слънчева радиация* (образувана от пряка и разсеяна слънчева радиация) е в пряка зависимост от височината на слънчети над хоризонта и от прозрачността на атмосферата, характеризирани главно чрез облачността. Сумарната слънчева радиация има характерен дневен и годишен ход с максимум по обед и през лятото при напълно ясно небе. За територията на община Гулянци Средногодишната продължителност на слънчевото греене е от 450 ч до 1750 ч и разполагаме годишен енергиен потенциал слънчева енергия - 1550 kWh/m² годишно при продължителност на слънцегреене:

- за сезона 31.03 – 31.10. – до 1750 ч;
 - за сезона 31.10. – 31.03. – от 400 – 500 ч;
- и ресурс на слънчевата енергия – 4,25 kWh/m²/дневно.

По отношение на *вятъра* в общината преобладават западни, след това изток-североизточни и на трето място запад-югозападни. Западните ветрове са с продължителност от близо 1600 ч., а със скорост в диапазона между 5-30 км/ч. над 1050 ч. Изток-североизточните ветрове са с продължителност над 1400 ч., а със скорост в диапазона 5-30 км/ч близо 1100 ч. Запад-югозападните ветрове са с продължителност от близо 1000 ч., а в скоростния диапазон 5-30 км/ч над 750 ч. Като цяло преобладават ветрове със скорост между 5-10 км/ч с продължителност над 3000 ч.

2.3. Водни ресурси

Територията на община Гулянци попада в обхвата на басейнова дирекция „Дунавски регион“. На територията на община Гулянци има разпространен голям водоносен хоризонт, който е развит в горните участъци на геоложкия строеж. Водите в него са предимно порови и карстови.

Територията на община Гулянци се намира в обхвата на четири поречия: Дунав, Искър, Вит и Осъм. Гъстотата на речната мрежа е под 0,1 - 0,2 км/км². Модулът на отока е под 0,5 – 1

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

л./с/км². Режимът, количеството и вида на валежите, както и величината на изпарението в съчетание с факторите на постилащата повърхнина определят малката водоносност на общината. Реките Искър, Вит и Осъм са със смесено дъждовно снежно подхранване. Максимумът на отока е през пролетта, обусловен от максимума на валежите и снеготопенето. Режимът на Река Дунав до голяма степен се формира извън територията на България, поради липса на големи притоци.

Река Искър навлиза в землището на с.Искър до землището на с. Гиген, тече през територията на общината, а от с. Гиген до вливането ѝ в р.Дунав, по западната ѝ граница. В най-горния си басейн (района на Рила) р. Искър има преобладаващо снежно подхранване, а в останалите части – дъждовно подхранване. В района на Стара планина и Предбалкана подхранването нараства с карстови подземни води. По този начин сезонният режим претърпява големи изменения в различните участъци от долината на реката. Пълноводието в Рила е от май до юли, а в Дунавската равнина – от март до юни. По цялото течение през месеците от август до октомври се наблюдава маловодие. Голямо влияние върху годишния ход на речния отток оказват трите язовира по течението на реката, чрез които той се контролира. При майскоюнския валежен максимум водите се задържат в язовир „Искър“, което оказва влияние върху разпределението на речния отток.

Река Вит тече през територията на община Гулянци от югозападната граница на с. Крета до вливането си в р. Дунав. Реката има ясно изразен максимум през месеците април-юни, дължащ се на снеготопенето в Сара планина и това пълноводие често води и до наводнения. Минимумът е в периода август-ноември. Подхранването на Вит е смесено – дъждовно, снегово и от карстови подземни води. Снежното подхранване нараства от север на юг, от Дунавската равнина, през Предбалкана до Стара планина. В Предбалкана приоритет има подземното подхранване, дължащо се на карстовите извори в района.

Поречие на р. Осъм в общината попадат части от леви притоци на р. Осъм от вливане на р. Мечка при Дебово до устието в р. Дунав.

Подземни води

На територията на община Гулянци има разпространен голям водоносен хоризонт, който е развит в горните участъци на геоложкия строеж.

Съгласно характеристиките на подземните водни тела в ПУРБ 2016-2021 г., е обозначен като подземно водно тяло с код BG1G0000QaL007 - Порови води в кватернера – Карабозка низина. Подземното водно тяло е характеризирано, като безнапорно с вместваща среда от поров тип.

2.4. Почви

Основните типове почви, които са характерни за общината са: карбонатни черноземи, типични черноземи и алувиално ливадни.

Те се отличават с добро качество и висока бонитетна категория. В инженерно-геоложко отношение районът на община Гулянци се характеризира с множество прояви на свлачищни процеси. Те засягат основно малко по-високите участъци в общината. Според данните в общия

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

устройствен план на общината, на територията ѝ са регистрирани 56 свлачища, които се наблюдават.

На територията на община Гулянци се наблюдават и ерозионни процеси, които са свързани с двете големи реки, които минават през нейната територия – р. Искър и р. Вит. Ерозионните процеси са основно развити по десния бряг на двете реки, като по-силно проявени са по поречието на р. Искър. По поречието на р. Дунав, също са установени ерозионни участъци.

Черноземните почви са образувани върху лъсовата покривка под влиянието на сух климат и степна растителност. Те се отличават с дебел хумусен хоризонт (около 1 м) и богато съдържание на хумус (3-4 %). Това ги прави плодородни и много подходящи главно за виреене на зърнени култури (пшеница, царевица и др.).

3. Социално-демографски характеристики

3.1. Демографски характеристики

Брой и динамика на населението на община Гулянци

Динамиката на населението на община Гулянци не се отличава от тази на национално ниво. Още след 1956 година се наблюдава устойчиво намаляване на населението. Според последните официални данни на Националния статистически институт (НСИ) за 2020 г. на територията на общината живеят 9 969 души. Сравнявайки данните от 2016 г. се отчита намаление с 8,3% на населението, живеещо в общината. Това са 906 д.

Община Гулянци се състои от 1 град и 11 села. Около 28,2% от населението живее в общинския център.

Таблица 1. Население на територията на община Гулянци

Населени места	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	Ръст 20/16 г.
Община Гулянци	10 875	10 578	10 358	10 083	9 969	-9,1%
с. Брест	1 773	1 725	1 674	1 603	1 564	-13,4%
с. Гиген	1 702	1 671	1 629	1 586	1 585	-7,4%
гр. Гулянци	2 988	2 943	2 898	2 835	2 816	-6,1%
с. Долни Вит	473	451	443	411	396	-19,4%
с. Дъбован	423	405	391	378	389	-8,7%
с. Загражден	313	301	281	257	270	-15,9%
с. Искър	229	209	191	170	168	-36,3%
с. Крета	261	248	244	235	237	-10,1%
с. Ленково	360	350	389	439	425	15,3%
с. Милковица	1 500	1 453	1 408	1 365	1 334	-12,4%
с. Сомовит	522	507	491	477	470	-11,1%
с. Шияково	331	315	319	327	315	-5,1%

Източник: НСИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

За периода 2016-2020 г. единствено в село Ленково е регистрирано увеличение на населението, а във всички останали населени места то е намаляло в т.ч. и общинския център гр. Гулянци от 6,1%.

Гъстота на населението на община Гулянци

Гъстотата на населението на община Гулянци към 31.12.2020 г. е 21,7 души на км², което е под средното за областта (53,8 души на км²) и за страната – от 62,3 души на км².

Основни демографски процеси в община Гулянци

Броят на населението и промените в него са резултат от комбинираното влияние на естественото и на механичното му движение. Демографската характеристика на общината очертава неблагоприятна тенденция в състоянието и развитието както на естественото, така и на механичното движение на населението. Израз на това са и неблагоприятните коефициенти на естествен и механичен прираст (с отрицателен знак).

Естественото движение на населението за 2020 г. е отрицателно - (-236 бр.), а механичното движение е положително - (122), като тенденцията съвпада с тази на национално ниво и се обяснява с имиграцията след пандемията от COVID-19, тъй като до 2019 г. механичното движение е в постоянна тенденция на намаление.

Таблица 2. Основни данни за демографските процеси в община в брой

Демографски процеси	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Живородени (брой)	93	82	76	62	73
Умрели (брой)	326	320	299	312	309
Естествен прираст (брой)	-233	-238	-223	-250	-236
Заселени	163	198	243	284	373
Изселени	199	257	240	309	251
Механичен прираст	-36	-59	3	-25	122

Източник: НСИ

Състоянието на раждаемостта е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици. Демографските данни на НСИ за периода 2016-2020 г. показват, че в община Гулянци живородените деца са средно 73 на година. Най-висок е броят на ражданията през 2016 г. (93 случая), а най-нисък през 2019 г. и 2020 г. - 62 случая.

През 2016 г. коефициентът на раждаемост средно за общината е 8,45‰, докато през 2020 г. се наблюдава намаляване на стойността – 7,28‰.

Като резултат от застаряването на населението и влошаване на заболяемостта е налице повишаване на смъртността (съответно коефициентът на смъртност). За разлика от раждаемостта, смъртността на населението е с по-високи стойности, което обуславя и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

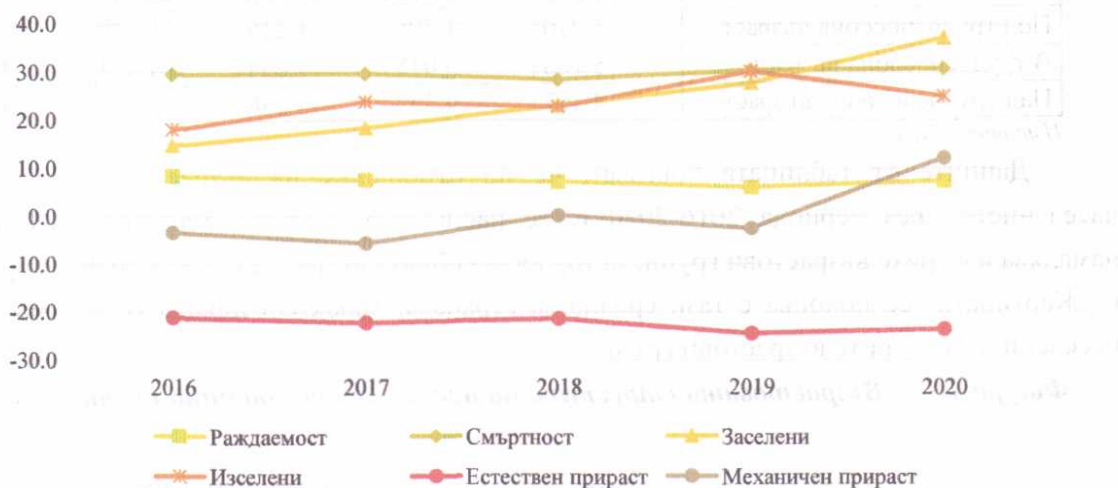
отрицателния естествен прираст. Общо за периода 2016-2020 г. смъртните случаи в общината възлизат на 1 566 души, или средногодишно 313 души. Най-висок е броят на починалите през 2016 г. (326 случая), а най-нисък през 2018 г. (299 случая). Смъртността на населението е с непостоянни стойности, но с постоянната тенденция за намаляване на населението, коефициентът на смъртност се покачва, като през 2020 г. той е 30,8‰, в сравнение с 2016 г., когато е 29,6‰.

Естественият прираст на населението (като абсолютен брой) средно за общината е отрицателен. Средногодишният естествен прираст за периода 2016-2020 г. е -236. В началото на изследвания период (2016 г.) коефициентът е -21,16‰, при -23,54‰ през 2020 г.

Механичното движение на населението се формира от броя на заселените и изселените лица. Данните на механичното движение в община Гулянци показват, че през анализирания период 2016-2020 г. стойностите на заселените и изселени хора са с близки стойности. За посочения период общият брой изселили се от общината е 1 256 д., а на заселилите се лица 1 261 д. Въпреки положителният механичен прираст населението на общината намалява заради високия отрицателен естествен прираст.

На фигурата е представена графично динамиката в основните демографски процеси.

Фигура 2. Основни демографски процеси в община Гулянци в ‰

Източник: НСИ

Основни демографски структури в община Гулянци

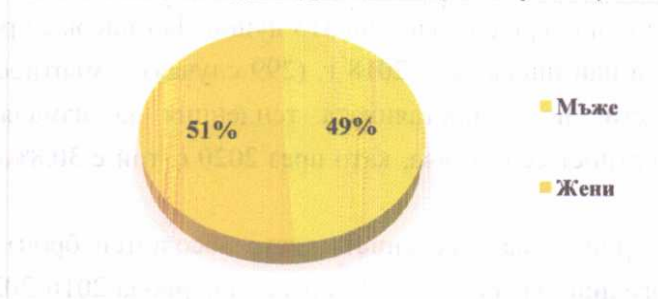
Половата структура на населението на община Гулянци е с пропорции, които са характерни за страната и областта. От общия брой на населението към 2020 г. мъжете са 4 886 д. или 49% от общия брой на населението на общината, а жените 5 083 д. (51%). Броят на жените превъзхожда този на мъжете.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 3. Полова структура на община Гулянци за 2020 г. (в %)

Източник: НСИ

Стандартните възрастови групи (под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст) имат отношение както към фактичестото състояние, така и към прогнозите за броя на активното население, в т.ч. и на броя на заетите лица и др., т.е. на трудовия потенциал на общината. През 2020 г. населението в под трудоспособна възраст е около 11% от населението на община Гулянци. Възрастните над трудоспособна възраст са 40%. Около 48% е делът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

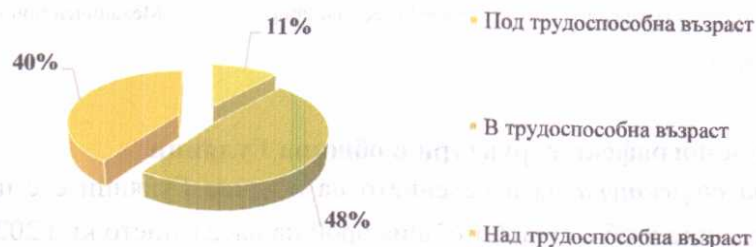
Таблица 3. Население по възрастови групи в община Гулянци

Показател/ Година	2016	2017	2018	2019	2020
Общо	10 875	10 578	10 358	10 083	9 969
Под трудоспособна възраст	1 210	1 208	1 216	1 170	1 143
В трудоспособна възраст	5 168	5 018	4 894	4 814	4 804
Над трудоспособна възраст	4 497	4 352	4 248	4 099	4 022

Източник: НСИ

Данните от таблицата показват, че по отношение на възрастовата структура на населението през периода 2016-2020 г. се наблюдава следната тенденция: Населението намалява и в трите възрастови групи, за трудоспособната възраст е с 7% за 2020 г. спрямо 2016 г. „Картината“ се покрива с тази средна за страната, характеризираща се с намаляване на населението и в трите възрастови групи.

Фигура 4. Възрастовата структура на населението в община Гулянци към 2020 г.

Източник: НСИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Положителното е, че намалението при най-младите групи е относително ниско, което позволява последствията от негативните демографски процеси по-лесно да бъдат понесени. Все още ще има достатъчно хора, които да заместят напускащите пазара на труда.

3.2. Доходи, заетост и безработица в община Гулянци

Показателите за заетостта и безработицата са важни индикатори за икономическото развитие, тъй като човешкият фактор е свързващо звено между останалите фактори на производството и от него зависи тяхното пълно използване. Тенденциите в изменението на коефициентите на заетост и безработица сменят посоката на своето развитие в зависимост от икономическите цикли, тъй като при криза започва процес на свиване на производството и освобождаване на персонал, поради намаленото вътрешно и външно търсене на произвежданите стоки и услуги.

Важен индикатор за потенциала на работната сила в общината е броят на *икономически активното население*. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовите групи от 15 до 64 години. По последните данни на НСИ от 2019 г. общият брой на икономически активното население в община Гулянци е 4 814 д. Коефициентът на икономическа активност представлява съотношението между броя на икономически активното население (заети и безработни лица) във възрастовата група 15-64 години (трудоспособна възраст). Към 2019 г. този коефициент е 28,7%, което е доста под средното за областта - 50%.

Заетите лица, които работят на територията на община Гулянци през 2019 г. в нефинансовите предприятия са 764 д. Разпределението на заетите по сектори показва, че най-висок е дялът на заетите в третичния сектор.

Коефициентът на заетост през 2019 г. в община Гулянци е 15,9%.

Данните показват, че за периода 2014-2020 г. броят на *регистрираните безработни лица* и съответно равнището на безработица (съотношението на броя безработни лица и икономически активното население) в общината намаляват до 2020 г. по данни на Агенция по заетостта.

Въпреки създалата се ситуация през 2020 г. Безработицата в общината намалява. През 2020 г. тя е с 65,4% по-малко спрямо 2014 г. Наблюдава се намаляване и при продължително безработните лица за същия период със 72,4%. Наблюдава се и намаляване на броя безработни лица до 29 г., като през 2019 г. те са 8,4% от всички безработни.

Таблица 4. Равнище на безработица в община Гулянци за периода 2014-2020 г.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Брой безработни лица към 31.12	1 471	1 362	1 050	852	736	619	509
% безработни лица	42,7	39,5	30,4	24,7	21,3	17,9	14,8
Брой безработни лица до 29 г.	197	131	77	79	69	48	52
Продължително безработни лица	729	906	738	520	361	281	201

Източник: НСИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Средната работна заплата на наетите в общината след 2014 г. плавно нараства, като през 2019 г. достига 9 901 лв. Въпреки нарастването на доходите през анализирания период, средната работна заплата в общината остава под тази на областта от 11 567 лв., като относителен дял се запазва същата през разглеждания период 2014-2020 г.

Фигура 5. Средна годишна заплата на наетите в община Гулянци и по административни нива за периода 2014-2019 г.

Източник: НСИ

Производителността на труда е един от компонентите на конкурентоспособността, който за наличните данни на ниво община може да се определи чрез съотношението между произведената продукция и броя на заетите в съответния сектор.

Данните за общината показват, че производителността на труда в местната икономика се увеличава постепенно. През 2019 г. общата стойност на произведената продукция е 45 167 хил. лв. за разлика от 2014 г., когато общата стойност на произведената продукция е 33 856 хил. лв. Въпреки положителните темпове на нарастване, произведената продукция в общината е едва 1,3% от общата произведена продукция в областта.

Основната причина за неактивност са липсата на работни места, подходящи за образователното и квалификационното равнище, липсата на квалификация, умения или трудов опит на неактивните лица и др.

4. Икономически характеристики

4.1 Основни показатели на нефинансовите предприятия

Основните данни за нефинансовите предприятия в периода 2014-2019 г. показват, че броят на предприятията и заетите лица плавно нарастват; нетните приходи от продажби и ДМА показват тенденция на устойчиво увеличение; произведената продукция има променливи стойности, като най-висока е тази за 2018 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 6. Основните данни за нефинансовите предприятия в община Гулянци в периода 2014-2019 г.

Източник: НСИ

Мястото, което заема местната икономика в областната е минимално, като стойностите на основните показатели се движат в диапазона от 1 до 5%, най-висок е делът от РДМА в областта – 4,5%. Делът на предприятията е 2,5%, а на заетите – 1,5%. Останалите показатели са представени графично:

Фигура 7. Място на местната икономика в областната през 2019 г.

Източник: НСИ

Подобно на тенденциите на национално ниво, в община Гулянци най-голям е броят на микропредприятията (с до 9 заети), които през 2019 г. са 231, или 94,7% от всички предприятия

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

в общината. Тази тенденция се приема за неблагоприятна, тъй като производителността на труда в микропредприятията традиционно е по-ниска, както и възможностите за инвестиции и иновациите в развитието. В същото време микропредприятията се характеризират с по-голяма гъвкавост и адаптивност. Към същата година малките предприятия са произвели 48% от цялата произведена продукция в общината.

За периода 2014-2019 г. микропредприятията са се увеличили с 20 бр. През годините, броят на предприятията постепенно се увеличава, най-висок е броят им през 2019 г. – 244, а най-нисък през 2014 г. – 227 бр.

Числеността на заетите лица в предприятията на община Гулянци показва тенденция на спад през 2015 и 2018 г. В началото на разглеждания период (2014 г.) заетите лица са 755 д., техният брой през 2019 г. достига 764 д.

Сравнението с показателите на национално ниво е незадоволително за състоянието на предприятията в община Гулянци. Приходите от дейността се увеличават от началото на изследвания период, подобно на национално ниво, но остават далеч под средното за страната. Тенденцията на нарастване бележи своя най-голям ръст през 2018 г., общо 78 280 хил. лв., за сметка на приходите от 2014 г. – 54 717 хил. лв. След 2016 г. микропредприятията заемат основния дял от общите приходи на предприятията в общината и са в размер на 38 988 хил. лв.

4.2 Секторна икономическа характеристика на община Гулянци

В отрасловата структура на икономиката на община Гулянци през целия разглеждан период 2014-2019 г. най-голям абсолютен дял по нетни приходи от продажби на нефинансовите предприятия заема аграрният сектор, като отбелязва ръст от 58,6% за разглеждания период. За същия период в сектор индустрия нетните приходи намаляват с 34,1%, а при сектор услуги се наблюдава повишаване с 65,6%.

През 2019 г. дела на индустрията по отношение на нетните приходи е само 3,5% от всички за общината, а този на услугите – 34,8%.

Най-голям дял заети през 2019 г. има в дейност търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети – 34% от всички заети. Вторият сектор по брой заети е аграрният – 26%.

Приходите на предприятията на територията на община Гулянци по икономически дейности за 2019 г. показват силна доминация на две основни икономически дейности – Селско, горско и рибно стопанство – 61,5% и Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети – 23%. Всички останали дейности в общината са с относителен дял под 10%.

Общият дял на произведената продукция от предприятията в горепосочените дейности за годините от 2014 до 2019 г. е съответно - 77%, 76%, 75%, 71%, 66% и 71%, като селското, горското и рибното стопанство остава структуроопределящ отрасъл на местната икономика.

4.3 Състояние на основните икономически сектори

Първичен сектор

Първичният сектор е структуроопределящ за икономиката на общината. Това се дължи на трите основни ресурса в нея – земята, водата и хората. Секторът генерира близо две трети от произведената продукция и приходите към нея. Обработваемата земя в общината е 61% от площта ѝ.

Основните култури, които се отглеждат, са пшеница, царевица, люцерна, слънчоглед, грах, ечемик и рапица. От овощните насаждения най-разпространени са орехите (287,1 дка). Броят на земеделските производите през 2020 г. в общината е 239 бр., което е с 9 бр. по-малко спрямо 2014 г.

Животновъдството има допълващи функции в развитието на аграрния сектор. Най-отглежданите видове животни са птици, пчелни семейства, говеда, биволи и овце. През разглеждания период 2014-2020 г. в общината се наблюдава спад в броя на животновъдите. През 2020 г. те са 51 бр., което е с 53,2% по-малко спрямо 2014 г.

Фигура 8. Брой земеделски производители и животновъди в община Гулянци

Източник: НСИ

Селско стопанство

В аграрния сектор водещо място заема растениевъдството. Неговото развитие се базира на няколко основни фактора - наличните земеделски земи, част от които са с високо качество, почвено-климатичните условия, традициите и производствения опит на населението в отглеждане на определени селскостопански култури.

Растениевъдство. Балансът на поземлените ресурси на община Гулянци показва, че земеделските територии заемат 36 994 ха или 80% от цялата територия на общината. От общия размер на земеделските територии с най-голям размер и висок относителен дял са

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

обработваемите земи. В структурата на обработваемите земи след нивите се нареждат трайните насаждения и пасищата.

Почвените условия, в комбинация с климатичната характеристика на общината, са благоприятна предпоставка за развитие на зърнопроизводството. То се утвърди като водещо в растениевъдството. Причините за това са субсидиране на редица зърнени култури, формиране на големи масиви от обработваеми земи, засети с определена култура, високата степен на механизация на производството, осигурен пазар на продукцията и др.

От посевните площи с най-голям размер от зърнените култури са тези засети с пшеница и царевица. От техническите култури с най-големи площи е слънчогледа. Трайните насаждения са от лозя и овощни масиви.

Животновъдство. Животновъдството има допълващи функции в развитието на аграрния сектор. Официално регистрираните земеделски производители, отглеждащи животни през 2020 г., са 51 бр., като и тази група в последните няколко години непрекъснато намалява.

Най-отглежданите видове животни на територията на общината пчелните семейства (2 198 бр.) и овцете (1 462 бр.). При всички видове животни, които се отглеждат в общината се наблюдава спад.

Таблица 5. Видове животни отглеждани в община Гулянци за периода 2014-2020 г.

Видове животни	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Говеда и биволи – общо*	1 873	2 021	2 028	1 965	1 767	1 405	1 693
Кози – общо	507	604	849	800	440	356	300
Овце – общо	1 922	2 170	2 214	2 136	2 358	1 644	1 462
Птици – общо	50	1 010	910	1 000	1 216	1 216	25
Пчелни семейства	3 352	4 383	5 277	4 143	3 880	2 781	2 198
Свине – общо	168	59	27		5		
Коне	33	25					

Източник: НСИ

Горско стопанство

В териториалния баланс на общината след земеделските територии по размер на площта се нареждат горските територии. Те заемат само 9,1% от общата площ на община Гулянци. Горите и другите земи, включени в горски фонд на общината се стопанисват от Държавно горско стопанство (ДГС) Никопол. В обхвата на община Гулянци горските територии са с площ от 4 150 ха.

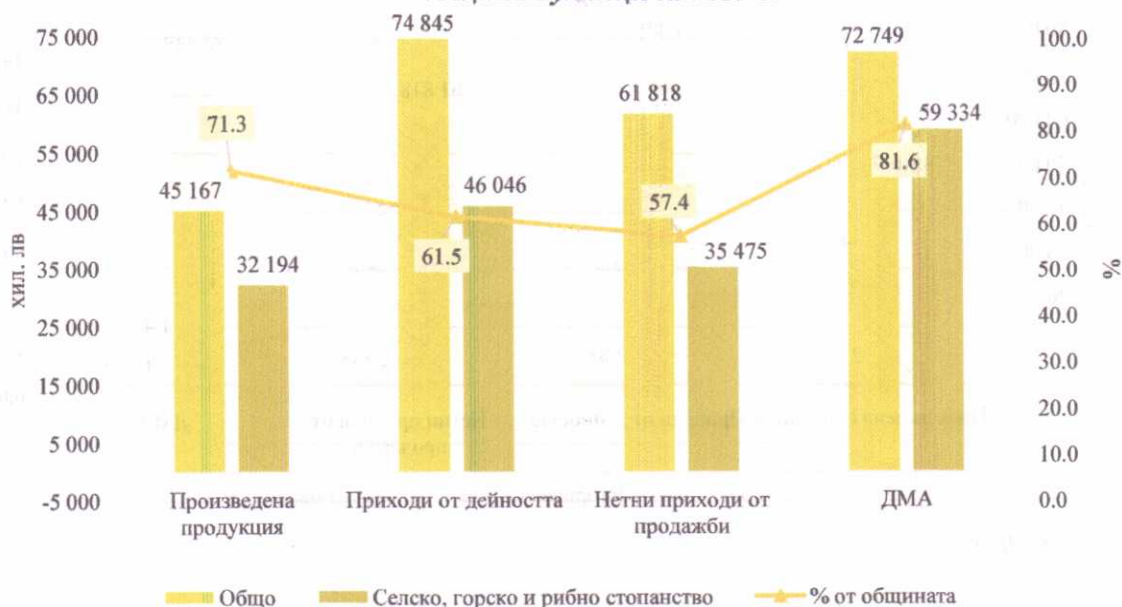
Селското, горското и рибното стопанство в общината е водещ отрасъл, който има стабилни позиции.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 9. Основни икономически показатели за Първичен икономически сектор в община Гулянци за 2019 г.

Източник: НСИ

Икономическите показатели за сектора показват положителна тенденция в развитието му през наблюдаваните години - от 2014 до 2019 г. Наблюдава се повишаване при броя на фирмите, които оперират в отрасъла. През 2019 г. има 58 бр. предприятия, а в началото на периода те са били 50 бр.

Произведената продукция нараства от 26 072 хил. лв. през 2014 г. на 32 194 хил. лв. през 2019 г. Отново през 2019 г. приходите от дейността в сектор селско и горско стопанство нарастват с 21,7%, а нетните приходи от продажби с 44,3%. Увеличават се и разходите за възнаграждения на заетите лица в сектора. Нараства и средногодишната заплата в отрасъла. През 2019 г. възнагражденията достигат 10 404 лв., което е увеличение с 84,4% спрямо 2014 г.

Негативна тенденция бележи показателят заетите лица в сектора – към 2019 г. заетите са 197 д., със 7,5% по-малко в сравнение с 2014 г. (213 заети).

Вторичен сектор

Вторичният икономически сектор или индустриалният сектор включва икономическите сектори, които създават завършен, използваем продукт: продукцията и конструкцията. В този сектор оперират предприятията, свързани с преработката на земеделската продукция и производството на енергия от ВЕИ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 10. Основни икономически показатели на Вторичния сектор в община Гулянци за 2019 г.

Източник: НСИ

При всички показатели във вторичния сектор се отчита намаляване на стойностите.

Броят на предприятията опериращи в сектора през 2019 г. е 12 бр., което е намаление с 25% в сравнение с 2014 г. Произведената продукция е понижила стойността си с 25,2% и е със стойност – 2 033 хил. лв., а реализираните приходи от дейността – 2 886 хил. лв.

Третичен сектор

Третичният сектор е съвкупността от отрасли и дейности с голямо социално значение. В него се извършват услуги, задоволяващи потребностите на хората. С най-голямо значение са отраслите: туризъм, транспорт, търговия, образование, наука, здравеопазване и други социални сфери, комуникации, съобщения.

Услугите са другият сравнително развит сектор в общината. Това е секторът, в който има най-голям брой заети лица – 58,9% от всички заети в общината (450 д.).

Произведената продукция през 2019 г. е 7 852 хил. лв., което е с 58% повече в сравнение с 2014 г. Най-висока е стойността на произведената продукция през 2018 г. – 11 647 хил. лв. Най-голямо увеличение се наблюдава при приходите от дейността, които са се повишили със 71,2% и през 2019 г. достигат до 22 861 хил. лв. Броят на предприятията е 166 бр. през 2019 г. или с 6,4% повече спрямо 2014 г.

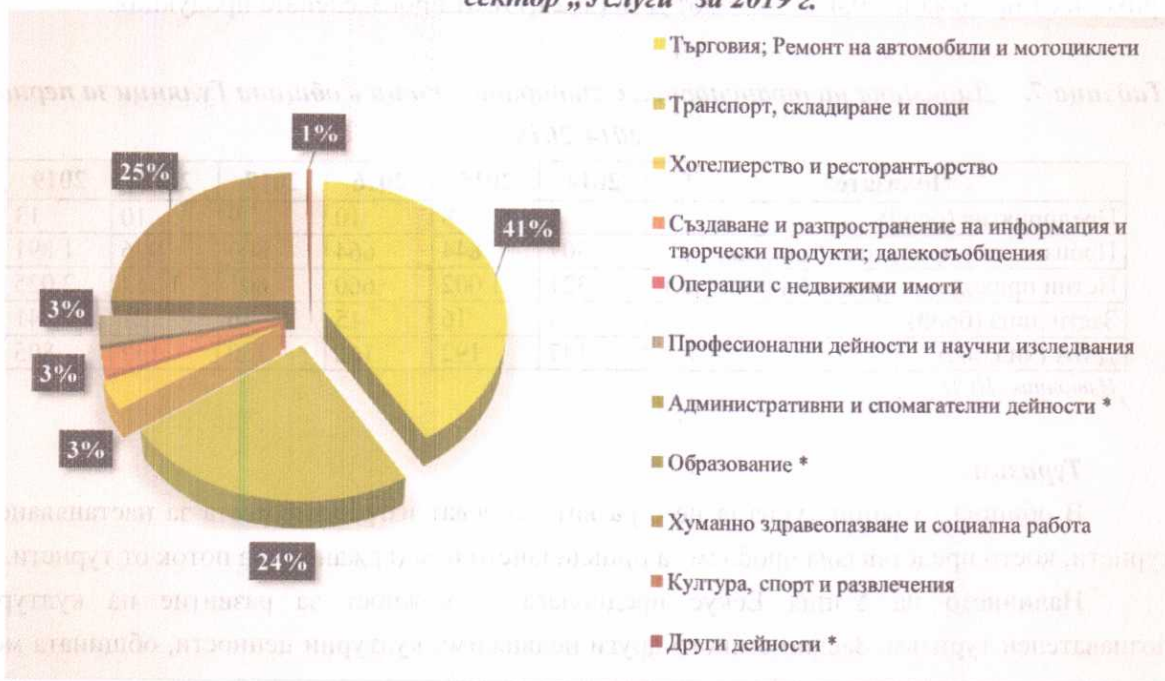
От сектора с най-голяма представителност са дейностите „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „хуманно здравеопазване и социална работа“ и „транспорт, складиране и пощи“.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 11. Произведена продукция по икономически дейности в икономически сектор „Услуги“ за 2019 г.

Източник: НСИ

Търговия

В общината тази икономическа дейност е определяща в третичния сектор. Данните на НСИ за 2019 г. показват, че в отрасъла са 65,7% от общия брой предприятия, 58,4% от заетите лица, с принос от 77,1% от нетните приходи от продажби, 72,9% от ДМА и 41,3% от произведената продукция.

Таблица 6. Динамика в дейност търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети в община Гулянци за периода 2014-2019 г.

Показател	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Предприятия (брой)	104	101	105	102	99	109
Произведена продукция (хил. лв.)	2 382	2 317	2 574	2 402	8 119	3 239
Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	10 188	11 361	11 311	12 911	15 397	16 612
Заети лица (брой)	262	262	269	251	258	263
ДМА (хил. лв.)	1 174	1 699	1 806	1 401	2 437	2 472

Източник: НСИ

Транспорт

Това е вторият по важност отрасъл при третичния сектор в рамките на общинската икономика. Данните на НСИ за 2019 г. показват, че предприятията в отрасъла са 7,8% от общия

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

брой, а ангажираните лица са 41 или 9,1% от общия брой заети в отрасъла. Приносът от нетните приходи от продажби е 9,4%, 23,7% от ДМА и 24,1% от произведената продукция.

Таблица 7. Динамика на транспорта, складиране и пощи в община Гулянци за периода 2014-2019 г.

Показател	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Предприятия (брой)	6	8	10	9	10	13
Произведена продукция (хил. лв.)	307	844	664	800	976	1 891
Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	321	1 002	660	801	1 164	2 025
Заети лица (брой)	9	16	15	16	21	41
ДМА (хил. лв.)	147	192	162	150	132	805

Източник: НСИ

Туризм

В община Гулянци туризма не е развит. Липсват изградени места за настаняване на туристи, което представлява проблем за привличането и задържането на поток от туристи.

Наличието на Улпия Ескус предполага възможност за развитие на културно-познавателен туризъм. Заедно с много други недвижими културни ценности, общината може да развие туристическа инфраструктура с тематичен културно-исторически маршрут. Обвързвайки недвижимите културни ценности, които се намират в съседни общини, включително към Румъния, би могло да се развие по-богат туристически маршрут, с фокус върху културно-познавателен туризъм.

Общината има възможност да привлече различни групи хора, поради разнообразните си ресурси. Познавателен туризъм може да се развие поради наличието на множество обекти. Той би благоприятствал и за развитие на алтернативния туризъм. От друга страна, акцентирането върху туристическия поток за къмпингуване би спомогнало за привличане и на хора, почитатели на спортния туризъм. При акцентиране на спортно-развлекателния туризъм, карането с каяци и Евро вело б маршрута биха могли да се привлекат хора, почитатели на спортните занимания и време сред природата. Това е необходимо за общината, не само поради развитието на туристическата инфраструктура и оборот на туристи, а и поради потребността от запазване на екологично чиста среда за живот. Наличието на този туризъм няма да се отрази на състоянието на околната среда.

В община Гулянци има 49 недвижими културни ценности, които са разположени в 9 от населените места.

Военните паметници на територията на общината са осем, които са разположение в гр. Гулянци и селата Брест, Долни Вит, Загражден, Искър, Милковица, Сомовит и Шияково.

Археологическите обекти са 52 на брой.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Най-широко представени в списъка на НИНКН са архитектурно-строителните НКЦ – общо 22бр. (+1 свален); 9 НКЦ – архитектурно-строителни от Античността и Средновековието; 3 НКЦ – исторически; 3 НКЦ – художествени; 1 НКЦ – архитектурно-художествена; 1 НКЦ – археологически резерват.

Всички НКЦ на територията на Община Гулянци са единични с изключение на архитектурния резерват Улпия Ескус.

Четири от НКЦ са от национално значение – археологическият резерват „Улпия Ескус“, с. Гиген, античното селище „Утус“, римският некропол при с. Милковица и античната крепост край с. Сомовит. Към тези НКЦ се отнасят и 52 археологически обекта, които по закон са от национално значение.

Предприятията в отрасъла, които НСИ отчита като „Хотелиерство и ресторантьорство“ са общо 16 бр. за 2019 г. с общо 23 заети лица. По отношение на произведената продукция и нетните приходи от продажби дялът на отрасъла носи съответно 0,6% и 0,8% от общия дял за общината.

Таблица 8. Динамика на хотелиерството и ресторантьорството в община Гулянци за периода 2014-2019 г.

Показател	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Предприятия (брой)	20	24	22	21	19	16
Произведена продукция (хил. лв.)	133	294	256	265	243	263
Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	336	484	450	593	546	489
Заети лица (брой)	23	39	33	33	27	23

Източник: НСИ

Данните сочат колебания в развитието на сектора, показателите за 2019 г. са по-ниски от тези през 2017 и 2018 г.

По данни на Националния туристически регистър към м. май 2021 г. в община Гулянци има 25 бр. заведения за хранене и развлечения.

5. Състояние на инфраструктурата

5.1 Водоснабдяване и канализация

Населените места от община Гулянци се обслужват от „ВиК“ ООД - Плевен.

Всички населени места в общината са водоснабдени и подаваната вода до крайните потребителите е с добро качество. Отклонения в показателите за качеството на подаваната вода за питейни нужди е установена само за малките селища, с население под 1000 жители, с малко потребление, което прави изграждането на ПСПВ (пречиствателна станция за питейни води) икономически неоправдана за ВиК оператора.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Загубите на вода по водопроводната мрежа са в границите между 50% и 60%, което е по-ниско в сравнение със средната загуба при пренос в България – над 60%. Въпреки това голяма част от водопроводната мрежа се характеризира като „морално остаряла“ и имаща нужда от постоянни инвестиции, за да се предотвратят аварията и спирането на вода до жителите на общината.

Частична канализационна мрежа има изградена само в гр. Гулянци, която е заустена в септична яма. Мрежата обхваща предимно обществените сгради в града, няколко жилищни блока и група еднофамилни сгради (къщи).

5.2 Електроенергийна инфраструктура и ВЕИ

Енергийна мрежа

Електроснабдяването на община Гулянци се осъществява от националната електроенергийна система на страната посредством една трансформаторна подстанция 110/20 kV, разположена на територията на бощината, през която минават две въздушни линии 110 kV „Подем“ и „Милковица“.

Изградената мрежа средно напрежение на територията на община Гулянци е с дължина 170,83 км, като въздушните линии са с дължина 164,22 км, а кабелите – 6,61 км. Електропроводите 20 kV са съставени от въздушни линии основно в крайградските зони и селищата и частично кабелни. Въздушните електропроводи 20 kV създават ограничения със сервитутите си. Като цяло електроразпределителната мрежа 20 kV е в добро състояние, има резерв и задоволява нуждите на населението и промишлеността. Всички населени места в община Гулянци са електрифицирани, като основни проблеми, свързани с електроснабдяването на общината се явяват: амортизация на основните мрежи и съоръжения, които се нуждаят от ремонт, или подмяна и възникване на аварийни ситуации при неблагоприятни климатични условия. Аварията по електропроводните линии 20 kV се дължат и на остаряла изолация. На територията на община Гулянци са изградени зидани трафопостове в самостоятелни УПИ, вградени трафопостове, КТП, БКТП и мачтови трафопостове. Населените места се обслужват от 261 бр. трафопоста.

Електрическата мрежа ниско напрежение 0,4 kV в населените места в по-голямата си част е въздушна – 205,008 км, кабелна – 9,79 км. За разлика от останалите нива на мрежите, мрежа 0,4 kV е с най-голям обем като дължини и брой съоръжения. Това е и причината тя да изисква големи инвестиции за реконструкции, подмяна и рехабилитация с цел повишаване качеството на доставената ел. енергия. Изградената електрическа мрежа осигурява достатъчна сигурност и оперативност в ел. захранване на всички селища.

ВЕИ и ЕЕ

За производството на алтернативна електрическа енергия в страната се използват водна, вятърна и слънчева енергия в зависимост от специфичните природни условия за всеки регион.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Произведената енергия от ВЕИ (Възобновяеми енергийни източници) е 19 518 MWh. Делът на пренесената енергия до клиенти на ВЕИ е 87,77%. На територията на Община Гулянци има изградени ВтЕЦ – 3 бр., които произвеждат средногодишно количество електроенергия – 14 585 MWh и 2 бр. ФтЕЦ, произвеждащи средногодишно количество електроенергия – 4 933 MWh.

Таблица 9. Изградени обекти за производство на енергия от ВИ в община Гулянци

Наименование	Населено място	Обща инсталирана мощност
ВтЕЦ „Велга 1“	с. Сомовит	1,35
ВтЕЦ „Велга 2“	с. Сомовит	2,5
ВЕП „Дивелъпмънт“	с. Сомовит	4,5
ФтЕЦ „Еспе Енерджи“	с. Милковица	5
ФтЕЦ „Маркел“	гр. Гулянци	0,0299

Източник: Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2019-2029 г.

Изградените обекти са частна собственост, но са добър показател за възможностите за ползването на тези ресурси и в общественния сектор.

Производството на енергия от водните ресурси не е изследвано и този ресурс към момента не се използва. Територията на общината, през която протичат р. Искър и р. Вит е с определено равнинен характер, което определя малката скорост на водния отток и ограничен потенциал за производство на електрическа енергия. Възможностите за използване водите на р. Дунав са значително по-големи и този ресурс трябва по-подробно да се изследва.

Потенциал представлява изграждането на плаващи ВЕЦ. Тези конструкции не се влияят от нивото на водата в реките, защото се издигат едновременно с повишаване на нивото. Същевременно те не се повлияват от случайно попаднали във водата клони и листа. Те са екологично съобразени и не влияят на биоразнообразието в реките.

В общината има едно дървопреработващо предприятие с малък капацитет на генерираните дървени отпадъци, недостатъчен за преработването им в продукти за производство на енергия или за директното им предлагане на пазара.

Горските територии заемат малък дял от територията на общината, едва 7,5%, и промишленият добив на дървесина е с незначително стопанско значение. От общинския горски фонд се добиват предимно дърва за отопление. Няма данни вършината и други дървесни отпадъци от този добив да се използват пряко или в преработен вид като енергиен ресурс.

Значителен ресурс представлява отпадъчната биомаса от селскостопанската дейност – слама от житни култури, стебла от рапица, слънчоглед, царевица, биомаса от трайни насаждения. Потенциалът на биомаса от животновъдството и аквакултурите по обем е незначителен и не е анализиран.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

5.3 Газоснабдяване

На територията на община Гулянци не е изградена газопреносна и газоразпределителна мрежа. Поради тази причина няма битови потребители на този вид алтернативна енергия. За общината не е предвидено в близко бъдеще изграждане на газова връзка.

5.4 Транспортна инфраструктура и комуникации

Община Гулянци има излаз на р. Дунав, която е част от основния транс европейски транспортен коридор „Рейн-Дунав“ (транспортен коридор №7), който свързва Централна и Западна Европа с източните ѝ части по вода. Също така, осигурява достъп до пристанището в Констанца, Румъния. Наличието на пристанище в с. Сомовит, което е от национално значение за обработка на генерални и насипни товари, е предпоставка общината да използва максимално този транспортен коридор за развитието на местната икономика.

Пътна инфраструктура

В непосредствена близост до общината преминава и трасето на второстепенната транспортна западна ос „север-юг“ – Никопол-Плевен-Ловеч-Пловдив-Смолян-Рудозем, което осигурява бърза връзка между общината, областния център и Южна България.

Републиканската пътна мрежа на територията на община Гулянци е представена от приблизително 38,5 км второкласни пътища и 14 км – третокласни. С най-голямо значение както за вътрешните връзки, така и за осигуряването на достъпността, е второкласният път П-11, който свързва населените места по р. Дунав в областите Видин, Враца, Монтана и Плевен. Около него са формирани и по-големите населени места в общината. На пътя е извършена рехабилитация и състоянието му е добро.

Основните **транспортно-комуникационни пътни артерии от републиканската пътна мрежа** на територията на община Гулянци, са както следва:

- П-11 о.п. Видин - Димово) - Симеоново - Ботево - Арчар - Лом - о.п. Козлодуй - Оряхово - Гиген - Брест - Гулянци- (Дебово - Никопол) км 171+000-км 209+530 – дължина 38,530 км;
- Ш-118 Гулянци - Подем - Долна Митрополия - (о.п. Плевен - Луковит) Км 0+000-км 4+990 – дължина 4,990 км;
- Ш-1106 Гулянци - Шияково - Ленково - Бръшляница - (п.к. Гривица - Мечка) Км 0+000-км 8+960 – дължина 8,960 км.

Близо половината участъци от републиканската пътна мрежа са в добро състояние, но останалата половина е в лошо и са необходими ремонти.

Вътрешно селищните връзки се осъществяват посредством общинската пътна мрежа, която е с дължина от близо 45 км и осигурява автомобилен достъп до всяко населено място в общината.

Общински пътища в община Гулянци:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- PVN 1020 /II-11/ Гиген - Искър - Граница общ.(Гулянци - Долна Митрополия) - Славовица - / III - 3004 /;
- PVN 1022 /II - 1/ Гиген - Дъбован - Гулянци / II - 11/;
- PVN 1026 /PVN1022, Гиген - Дъбован / Загражден - пристанище Загражден;
- PVN 2024 /III - 118, Гулянци - Комарево / - Крета - / II - 11/;
- PVN 3021 / II - 11, Гулянци - Никопол / Милковица - Шияково / III - 1106 /;
- PVN 3023 / III - 118, Гулянци - Комарево / - II - 11 /;
- PVN 3025 / II - 11, Гулянци - Милковица / - жп гара Милковица.

Масовият обществен транспорт е представен от следните редовни автобусни линии, преминаващи през територията на общината:

- Плевен – Ленково – Гулянци – Сомовит;
- Плевен – Гулянци – Загражден;
- Плевен – Гулянци – Гиген – Искър.

През общината не преминават автобусни линии от съседни области.

Железопътна инфраструктура

Обслужването на общината с жп транспорт се осъществява чрез жп линията „Ясен-Черковица“, която е изградена през 1896 г. ЖП линията има връзка с втора главна жп линия „София – Варна“ на жп гара Ясен. Дължина на трасето, преминаващо през общината – 17 км /от км 22+000 до км 39+000/.

На територията на общината има две жп гари – с. Милковица и с. Сомовит, и две жп спирки – с. Крета и с. Долни Вит. По линията три пъти дневно (сутрин, обед и вечер) се движи крайградски пътнически влак.

Достигането на жп линията до с. Сомовит и наличното пристанище в него го правят единствено село в България с достъп чрез воден и жп транспорт, но освен това създават и предпоставки за развитието на интермодален хъб за транспорт на пътници, стоки и товари.

Воден транспорт

Единственото пристанище на р. Дунав в общината е при с. Сомовит. Пристанище Сомовит е пристанище за обществен транспорт с национално значение за обработка на генерални и насипни товари. Общата му площ е 28 300 м². То разполага с 3 бр. корабни места и 1 пътнически понтон. Електрически портални крана - 5 (с товароподемност 5 т). Общата дължина на корабните места е 270, а максималната дълбочина пред корабните места 2,7 м. В непосредствена близост до пристанището има един жп коловоз. Откритата складова площ е 9 700 м², а закритата складова площ – 3 375 м².

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

6. Анализ на компонентите на околната среда

Ръководството на Община Гулянци отчита факта, че опазването на природата е в основата на устойчивото развитие на общината и провежда системно политика за подобряване на компонентите на околната среда, защита на природното наследство и популяризиране на биологичното разнообразие. Политиката се изразява в извършването на проверки, изразяването на становища по отношение на благоустрояването и опазването на околната среда.

Община Гулянци попада в района на действие на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Плевен, която осигурява на регионално равнище държавната политика за опазването и осигуряването на благоприятна и здравословна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи.

Непрекъснатата връзка с РИОСВ допринася за намаляване конфликта между развитието на местната промишленост и замърсяването, което оказват нейните производства върху състоянието на околната среда.

6.1. Въздух

Наблюдението върху качеството на атмосферния въздух и неговия контрол се осъществява от Национална система за мониторинг на КАВ, част от НСМОС. Тя се обслужва от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите (МОСВ). Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол.

На територията, контролирана от РИОСВ – Плевен (области Плевен и Ловеч), са разположени 3 стационарни автоматични станции за мониторинг на качеството на атмосферния въздух (КАВ): автоматична станция Плевен, автоматична станция Никопол и автоматична станция Ловеч.

Оценката на данните за 2020 г. показва, че концентрациите на основните показатели за КАВ са под установените норми за опазване на човешкото здраве, с изключение на превишената средноденонощна норма (СДН) по показател фини прахови частици до 10 μm (ФПЧ₁₀) в градовете Плевен и Никопол.

През 2020 г. в Плевен са регистрирани 45 бр. денонощия с превишена СДН, в Никопол – 68 бр., в Ловеч – 11 бр. Изискването средноденонощната норма (СДН 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) да не бъде превишавана през повече от 35 денонощия в рамките на една календарна година, не е спазено за гр. Плевен и гр. Никопол.

Средногодишната норма за ФПЧ₁₀ (СГН 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) през 2020 г. (за втора поредна година) не е превишена в нито един от измервателните пунктове.

В сравнение с предходните 2 години, средногодишната концентрация на ФПЧ₁₀ е намаляла за всички пунктове.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Превишенията на СДН за ФПЧ₁₀ имат ясно изразен сезонен характер. Практически всички превишения се наблюдават през есенно-зимния сезон и се дължат основно на употреба на твърди горива за битово отопление, на автомобилния транспорт, както и на неблагоприятни за разсейването на емисиите метеорологични условия и високите регионални фоновни нива.

РИОСВ – Плевен контролира 8 бр. обекти на територията на община Гулянци с източници на емисии в атмосферния въздух, от които:

- 1 бр. предприятие за производство на детайли за обувки (регистрирана инсталация за дейности с употреба на разтворители) – ЕТ „Невяна Николова“ в с. Брест;
- 6 бр. бензиностанции – неорганизиран източници на емисии на летливи органични съединения, контролирани за спазване изискванията на Наредба № 16/ 12.08.1999 г.;
- 1 бр. пристанищен терминал на р. Дунав край с. Сомовит – неорганизиран източник на прахови емисии при разтоварване на доставки (основно на зърно) и товарене в баржи. За контролираните обекти на територията на община Гулянци за периода 2014-2020 г. не са констатирани нарушения на изискванията на екологичното законодателство по компонент „въздух“.

По сигнали за запрашаване на въздуха около пристанище Сомовит, през 2020 г. са проведени 2 бр. 72-часови контролни индикативни измервания с мобилна автоматична станция (МАС) на:

- основни показатели за КАВ по смисъла на чл. 4, ал. 1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух: фини прахови частици с размер до 10 микрона (ФПЧ₁₀), серен диоксид, въглероден оксид, азотен оксид, азотен диоксид, озон;
- допълнителни показатели за КАВ: сероводород и амоняк.

За периода на проведените измервания не са установени превишения на приложимите краткосрочни (средночасови и/или средноденонощни) норми за опазване на човешкото здраве, определени в Наредба № 12/15.07.2010 г. и Наредба № 14/23.09.1997 г.

Чистотата на атмосферния въздух се дължи на няколко фактора – липса на големи пътно-транспортни артерии, замърсяващи въздуха чрез изхвърляните от автомобилите вредни газове и отсъствие на големи предприятия, замърсители на атмосферния въздух. Основни замърсители на въздуха в общината са транспортът и битовото отопление.

6.2. Води

При осъществяване на контролната дейност по опазване на водите през 2020 г. е проведен контрол по изпълнение на условията от разрешителните за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти и изпълнение на условията от комплексните разрешителни издадени по реда на ЗООС. Проверена е техническата и експлоатационна изправност на пречиствателните съоръжения за производствени отпадъчни води и селищните ПСОВ. Извършени са 170 проверки на източници на отпадъчни води, от които 120 планови проверки

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

и 56 извънредни проверки. При текущия контрол по компонент води са дадени общо 55 предписания относно реконструкция или разширение на пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, привеждане на отпадъчните води, които заустват във водни обекти в съответствие с ИЕО, издаване или продължаване срока на действие на разрешителните за заустване. Съставени са 11 бр. АУАН по Закона за водите. През отчетния период са направени предложения за налагане на пет текущи санкции по чл. 69, ал. 1 от ЗООС.

Канализационните системи на населени места, включително пречиствателните станции към тях, включени в плана за контролната дейност на РИОСВ Плевен за 2020г. са 21 бр. През периода са направени общо 31 бр. проверки от които 1 бр. извънредна. Извънредната проверка е във връзка с постъпила жалба – 1 бр. При проверките са дадени 13 бр. предписания относно привеждане съоръженията на ПСОВ в изправност. Дадените предписания са изпълнени.

От наличната информация, на територията контролирана от РИОСВ Плевен няма обекти (канализационни системи на населени места), в които са включени производствени обекти, формиращи емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества.

В съответствие със Заповед №РД-821/2012 г. на МОСВ, РИОСВ Плевен провежда контрол на обектите (канализационни системи на населени места), които заустват във водни тела със състояние по-лошо от доброто. През 2020 г. са проверени 12 бр. канализационни системи на населени места, които заустват във водни тела със състояние по-лошо от добро и са утвърдени със Заповед №РД-962/20.12.2019 г. на МОСВ.

През 2020 г. са направени 120 планови и 56 извънредни проверки на обекти формиращи отпадъчни води, в това число обекти непредвидени в плана за контролната дейност на РИОСВ. Извънредните проверки са във връзка с жалби и сигнали – 31 бр., съставяне на протокол за налагане или спиране на текуща санкция – 7 бр., последващ контрол – 4 бр. и други. При проверките са дадени 69 бр. предписания за привеждане на обектите в съответствие с приложимите документи по околна среда. Срокът за изпълнение на 2 бр. предписания не е изтекъл към отчетния период.

Повърхностни водни тела

Повърхностно водно тяло с географско описание „р. Вит от вливане на р. Тученица при Опанец до устие“, с код BG1VT100R009, което се наблюдава с пункт за мониторинг с код BG1VT100011MS010 и име „р. Вит след гр. Гулянци“.

Повърхностно водно тяло с географско описание „р. Искър от вливане на р. Гостиля при Ставерци до устие“, с код BG1IS100R1027, което се наблюдава с пункт за мониторинг с код BG1IC00111MS010 и име „р. Искър при с. Гиген“.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 10. Оценка на екологично състояние/потенциал и химичното състояние на повърхностните водни тела

Поречие	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Екологично състояние/потенциал	Химично състояние
Дунав	BG1DU000R001	р. Дунав от границата при Ново село до границата при Силистра	среден	много лошо
Вит	BG1VT100R009	р. Вит от вливане на р. Тученица при Опанец до устие	среден	добро
Искър	BG1IS100R1027	р. Искър от вливане на р. Гостиля при Ставерци до устие	добър и по-висок	добро
Осъм	BG1OS130R1015	р. Осъм от вливане на р. Мечка при Дебово до устие	среден	добро

Източник: БД „Дунавски район“

Подземни водни тела

Количественото състояние на подземните водни тела в общината е добро.

Таблица 11. Оценка на количественото състояние на подземните водни тела

Код на подземното водно тяло	Наименование на водното тяло	Количествено състояние на ПВТ
BG1G0000QAL007	Порови води в Кватернера - Карабоазка низина	добро
BG1G0000QAL017	Порови води в Кватернера - р. Искър	добро
BG1G0000QAL018	Порови води в Кватернера - р. Вит	добро
BG1G0000QAL019	Порови води в Кватернера - р. Осъм	добро
BG1G0000QPL024	Порови води в Кватернера - между реките Искър и Вит	добро
BG1G0000QPL025	Порови води в Кватернера - между реките Вит и Осъм	добро

Източник: БД „Дунавски район“

Във водата в пункт с код BG1G0000QALMP041 и име Брест, ТК4 – ПС „Брест“ – водата в пункт е с трайни отклонения по показател хром – общ, спрямо стандарта за качество (СК) за подземни води, определен в Приложение №1 на Наредба №1/10.07.2010 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води. През 2020 г. измерените стойности за общ хром бележат тенденция към понижаване от извършени четири изпитвания получените резултати са равни на СК на подземни води. През 2020 г. БДДР проведе проучвателен мониторинг на подземните води в района на пункта, целящо установяване на причините за наднормените концентрации на хром. Заключението след проведения проучвателен мониторинг и анализ на натиска в района е следното: „Не се установява извършване на стопански дейности в района, които да водят до площно разпространение и замърсяване на почви и води с хром и/или неговите съединения.“

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Пункт с код BG1G0000QALMP430 и име ТК 9 – „ПС Гиген“ е част от националната мониторингова мрежа за подземни води от 2016 г. За периода 2016-2020 г. са констатирани следните отклонения от СК за подземни води:

- Превишения на СК за показател нитратни йони са установява през целия период на мониторинг;
- През 2016 г. са измерени концентрации над СК за показатели – магнезий и обща твърдост;
- Отклонения от нормите за калций, магнезий и обща твърдост са установени и в 2018 и 2019 г.

В данните от извършения мониторинг на повърхностни води в пункт „р. Вит след гр. Гулянци“, наблюдаващ повърхностно водно тяло „р. Вит от вливане на р. Тученица при Опанец до устие“, за периода 2014-2020 г., са установени следните несъответствия със стандартите за качество на повърхностни води (СКОС), определени в Наредба № 4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води и Наредба за стандартите за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители:

- Превишения на СКОС за добро състояние на показатели азот нитратен, азот нитритен, БПК₅, общ азот, ортофосфати, разтворен кислород и електропроводимост са констатирани през целия период;
- Превишения на СКОС на показател азот амониев е констатирано първоначално през 2014 г. и през 2019 до 2021 г.;
- Еднократни отклонения от СКОС за показател общ фосфор са отчетени през 2014 г. и 2018 г. и 2020 г.;
- От групата на специфичните замърсители през 2014 г. еднократно е констатирано превишение на нормата за показател алуминий;
- През 2016 г. еднократно е измерена концентрация на МДК на приоритетното вещество флуорантен.

Анализът на резултатите от мониторинг, извършен на повърхностно водно тяло „р. Искър от вливане на р. Гостиля при Ставерци до устие“ в пункт за мониторинг с код BG11S00111MS010 и име „р. Искър при с. Гиген“, показва следните отклонения:

- Еднократни превишения по показател азот амониев са наблюдавани през 2014 г., 2017 г. и 2020 г.;
- Превишения на СКОС за добро състояние за показатели азот нитратен, общ азот, БПК₅ и разтворен кислород са констатирани през целия зададен период;
- Отклонения от СКОС за показатели ортофосфати са отчетени еднократно през 2014, 2019 и 2020 г.;
- От показателите в групата на специфичните замърсители са констатирани превишения на нормите на показатели желязо и манган в разтворена форма през 2014 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

6.3. Санитарно-охранителни зони

На територията на община Гулянци попадат 6 бр. санитарно-охранителни зони определени в съответствие с изискванията на Наредба №3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр. 88 от 27 октомври 2000 г.) (Наредба №3).

Таблица 12. Санитарно-охранителни зони в община Гулянци

Заповед за определяне на СОЗ №	Водно тяло (по разрешително)	Водоползване	Водовземно съоръжение	Тип	Населено място
СОЗ-37/07.02.2005	BG1G0000QAL007	с. Гиген чрез ПС „Гиген“	ТК 1	подземен-незащитен	Гиген
СОЗ-39/07.02.2005	BG1G0000QAL007	с. Гиген чрез ПС „Гиген“	ТК 2	подземен-незащитен	Гиген
СОЗ-40/07.02.2005	BG1G0000QAL007	с. Гиген чрез ПС „Гиген“	ТК 9	подземен-незащитен	Гиген
СОЗ-41/07.02.2005	BG1G0000QAL007	с. Гиген чрез ПС „Гиген“	ТК 10	подземен-незащитен	Гиген
СОЗ-44/09.02.2005	BG1G0000QAL007	с. Брест, гр. Гулянци	ТК 1, ТК 2 I ТК 4	подземен-незащитен	Брест
СОЗ-482/09.09.2016	BG1G0000QAL007	с. Долни Вит и с. Сомовит	„ТК 3 Върбата-ВиК Плевен-Сомовит“	подземен-защитен	Сомовит

Източник: БД „Дунавски район“

Режимът на ограничения и забрани за извършване на дейности в границите на санитарно-охранителните зони – пояс II-ри и пояс III-ти са посочени в Приложение №2, към чл. 10, ал. 1 от Наредба №3, за защитени или незащитени водни обекти, в зависимост от водоизточника, както и в заповедите за определяне на зоните.

Таблица 13. Режимът на ограничения и забрани за извършване на дейности в границите на СОЗ

№	Видове дейности	Пояс II	Пояс III
За незащитени подземни обекти			
1	Пряко отвеждане на води, съдържащи опасни и вредни вещества, в подземните води	3	3
2	Дейности, които водят до непряко отвеждане на опасни вещества, в т.ч.:		
	- на земната повърхност	3	0
	- между земната повърхност и водното ниво	3	0

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

№	Видове дейности	Пояс II	Пояс III
3	Дейности, които водят до непряко отвеждане на вредни вещества, в т.ч.:		
	- на земната повърхност	0	ОДН
	- между земната повърхност и водното ниво	3	0
4	Преработка и съхраняване на радиоактивни вещества и отпадъци	3	3
5	Добив на подземни богатства, в т.ч. инертни и строителни материали:		
	- между земната повърхност и водното ниво	0	ОДН
	- под водното ниво	3	0
6	Торене при съдържание на нитрати в подземните води:		
	- до 35 мг/л (mg/l)	0	-
	- над 35 мг/л (mg/l)	3	0
7	Използване на препарати за растителна защита, в т.ч. и разпръскването им с въздухоплавателни средства	3	0
8	Напояване с води, съдържащи опасни и вредни вещества	3	0
9	Напояване с подземни води от същия подземен воден обект	0	ОДН
10	Изграждане на геоложки, хидрогеоложки и инженерногеоложки проучвателни съоръжения, в т.ч. и водоземни съоръжения за подземни води в подземния воден обект	0	ОДН
За защитени водни обекти			
11	Пряко отвеждане на води, съдържащи опасни и вредни вещества в подземните води	3	3
12	Добив на подземни богатства	3	ОДН
13	Дейности, нарушаващи целостта на водонепропускливия пласт над подземния воден обект	3	0
14	Изграждане на геоложки, хидрогеоложки и инженерногеоложки проучвателни съоръжения, в т.ч. и водоземни съоръжения за подземни води в подземния воден обект	0	ОДН

Източник: Наредба №3 от 16.10.2000 г.

*забрани (З); ограничения (О); ограничения при доказана необходимост (ОДН)

6.4. Земи и почви

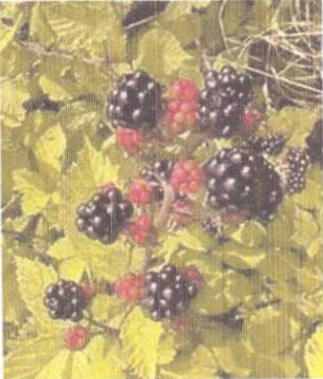

За периода от 2014-2020 г. вкл. РИОСВ-Плевен не е констатирала нарушения, касаещи замърсяване на почви с тежки метали, металоиди, устойчиви органични замърсители, вкл. органохлорни пестициди и нефтопродукти на територията на община Гулянци.

По I-во ниво - широкомащабен мониторинг от Националната мрежа за почвен мониторинг към Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) на територията на община Гулянци има един пункт в землището на с. Гиген под №148, чрез който се наблюдава замърсяване на почвата над МДК с тежки метали, металоиди, устойчиви органични замърсители, вкл. пестициди) вкл. органохлорни пестициди и нефтопродукти. За посочения период този пункт е наблюдаван през 2016 г. и 2020 г., съгласно утвърдени програми от Изпълнителния директор на ИАОС. Оценка и анализ на получените резултати по почвен

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Къпина / <i>Rubus caesius</i>	Розови / Rosaceae	стомашно-чревния тракт, колит, подагра, анемия, заболявания на пикочните пътища, пясъци и камъни в бъбреците. Специално корите от младите клонки се използват за лечение на блатна треска. Използват се плодовете на дряна. Среща се повсеместно. Къпината е многогодишно храстово растение, принадлежащо към род Малини, семейство Розоцветни. Трудно вирее под склопа на насажденията, но много бързо се развива и разпространява, когато намери подходящи условия. Среща се навсякъде покрай камонните пътища, в сечищата или сред най-младите насаждения и култури Коренищата и листата са в достатъчни количества, където ги има. В народната медицина пресните къпинови плодове се използват за укрепване на организма и за насищането му с витамини. При атеросклероза е полезно яденето на къпини във всякаква форма, тъй като консумацията им подобрява състава на кръвта. Къпиновите листа стимулират храносмилателните процеси. С отварата от тях се лекуват екземеи и възпаление на кожата, прилага се и при патологичен климакс, за облекчаване на болките в гърлото при ангина, възпаление на сливиците и стоматит. Среща се повсеместно.		Широко	Ограничено
Люляк / <i>Syringa vulgaris</i>	Маслинови / Oleaceae	Люлякът представлява храст или ниско дърво, на височина до 7 м, със срещуположни, целокрайни, яйцевидни, заострени листа с дръжки, дълги до 4 см. Цветовете са многобройни, събрани в гроздовидни съцветия. Венчето е във вид на тръбица с четириделна разперена корона, виолетово, бяло или розово оцветено. Тичинките са две. Плодът е двугнездна кутийка. Цъфти април - юни. Цветовете се берат по време на цъфтежа (април - юни). Сушат се на сянка или в сушилна при температура до 35°C. Изсушените цветове са бели, розови или виолетови, с приятен мирис и нагарчаш вкус.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Храсти, полухрасти и увивни растения					
Зърнастец / <i>Frangula alnus</i>	Зърникови / Rhamnaceae	Храст с височина до 6 м, с гладка сивокафява лъскава кора, с хоризонтални сивобели лешанки. По-старите клонове имат потъмна кора и разширени лешанки. Листата са целокрайни, елипсоидни, към върха заострени, блестящи, с 6-9 двойки успоредни, слабо дъговидно извити странични жилки. Цветовете са дребни, бледозелени, разположени в пазвите на листата. Плодовете са костилковидни, отначало са зелени, след това червени, а когато са напълно узрели, стават черни. Цъфти през май - август, а плодовете узряват юли - октомври. Действие: билката притежава слабително или очистително действие в зависимост от дозата. Има и жлъчегонно действие. Най-добър ефект се получава при атоничен хроничен запек. Слабителното действие отслабва при продължителна употреба на билката едновременно с настъпване на токсични прояви - безсилие, мускулна слабост, обезводняване на организма, диарии. Може да се предизвика аборт.	Видът не е защитен от ЗБР. В червения списък на българските висши растения видът е категоризиран като „Почти застрашен“ (Near Threatened).	Средно	Ограничено
Дрян / <i>Cornus mas</i>	Дрянови / Cornaceae	Дрян е разклонен храст или ниско дърво с височина до 8 м, с напукана кора на стъблото. Листата са прости, с елипсоидна форма. Цветовете са дребни, жълти. Плодът е червен, продълговато елипсоиден, месест, с една костилка. Цъфти през февруари - март, преди развитието на листата. Плодовете узряват през август - октомври. В народната медицина с отвара от плодовете на дряна се лекува простуда и треска, а с отвара от листата - стомашно-чревни болести. Дренките действат запичащо, кръвоспиращо и понижават температурата. Плодовете и кората имат още противовъзпалителни, противоанемични свойства. Отварата действа и за успокояване при възпалени венци. Дренките съдържат плодови киселини, захари, както и витамин С в големи количества. Прилагат се още при кръвоизливи от	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Офика / <i>Sorbus aucuparia</i>	Розови / Rosaceae	Офиката е многогодишно широколистно дърво, от семейство Розоцветни. Расте до височина 8-10 м, и по рядко достига 20 м. Кората е сребристо сива, гладка, която при старите дървета се напуква слабо. Кореновата система е силно развита. Короната е широко яйцевидна до закръглена. Листата са перести и разположени последователно. Цветята са кремаво бели, 5-10 мм с пет венчелистчета. Плодовете са ярко оранжови или червени, 4-8 мм в диаметър. Може са се срещне под името Калина или самодивско дърво. Използват се плодовете, които се събират в пълна зрялост. Могат да се използват свежи и изсушени. Плодовете на дивата офика подпомагат съсирването на кръвта, подсилват имунитета. Офиката проличва червата, действа антисептично, разхлабващо, спира кръвотечението, стимулира лимфите. Среща се единично в горските територии.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно
Конски кестен / <i>Aesculus hippocastanum</i> L.	Сапинови / Sapindaceae	Дърво с право, високо до 25 m стъбло, с мощна коренова система. Стъблото е покрито със сивокафява кора. Листата са срещуположни, сложни. Цветовете са събрани в едри, изправени нагоре гроздовидни съцветия. Плодът е сферична, зелена, покрита с бодли кутийка. Цъфти през април-май. Плодовете узряват през септември-октомври. Опрашва се от насекоми и от вятъра. Размножава се със семена. Среща се като декоративно дърво по улиците в селищата - гр. Гулянци и др. Ресурсите му са потенциално използвани	Видът е включен в Червената книга на Република България в категория застрашен вид!		

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Полски ясен / <i>Fraxinus oxycarpa</i>	Сложни / Маслинови / Oleaceae	Употребяеми части са: листата, кората, младите клончета, сладкият сок, по-рядко цветовете и дървесината. Среца се единично в горските територии. Полски ясен представлява средно голямо широколистно дърво, което обикновено достига до 20-30 м височина, с диаметър на ствола до 1,5 м. Листата му са светлозелени, с дължина около 2,5 см. Те са сложни по строеж и се състоят от 5-13 на брой листенца, които са тясно елипсоидни като към върха си са заострени. Листата по периферията си са слабо напилени. Цветовете са двуполови без чашка и венче. Съцветието излиза от пазвите на многогодишните листа, най-често под формата на една едра метлица. Полският ясен цъфти от началото на май. Мъждрянът наричан също бял ясен, е вид дребен ясен, много здраво дърво, използва се за направа на сапове за брадви, кирки и др. Има бели кичурести цветове. Мъждрянът може да достигне височина 20 м и диаметър 60 см, но по-често остава с по-малки размери. Кората е гладка и жълтеникаво-кафява. Пъпките са светло- или сиво-кафяви и покрити със сиви власинки. Листата са сложни, текоперести, дълги 15-20 см. Те са съставени най-често от 5 до 7 листчета с удължено-яйцевидна форма, дълги 5-6 см и широки 2-4 см. Една от най-добрите билки за лечение на кръвоносната система, високото съдържание на есколин в растението обуславя неговата способност да укрепва капилярите, да тонизира венозните кръвоносни съдове и да упражнява противовъзпалително действие.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно
Мъждрян / <i>Fraxinus ornus</i>	Маслинови / Oleaceae	Мъждрянът наричан също бял ясен, е вид дребен ясен, много здраво дърво, използва се за направа на сапове за брадви, кирки и др. Има бели кичурести цветове. Мъждрянът може да достигне височина 20 м и диаметър 60 см, но по-често остава с по-малки размери. Кората е гладка и жълтеникаво-кафява. Пъпките са светло- или сиво-кафяви и покрити със сиви власинки. Листата са сложни, текоперести, дълги 15-20 см. Те са съставени най-често от 5 до 7 листчета с удължено-яйцевидна форма, дълги 5-6 см и широки 2-4 см. Една от най-добрите билки за лечение на кръвоносната система, високото съдържание на есколин в растението обуславя неговата способност да укрепва капилярите, да тонизира венозните кръвоносни съдове и да упражнява противовъзпалително действие.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

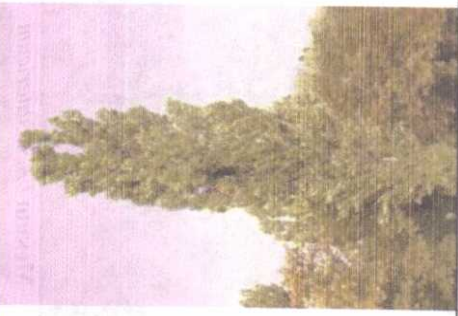

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		дезинфекционно (противомикробно), противоспастично, противовъзпалително и диуретично действие. Липата се използва под формата на чай при остри катарии на горните дихателни пътища (ларингит, трахеобронхит) и други температурни състояния. Като леко диуретично средство липовият цвят намира приложение за лечение на някои заболявания на пикочните пътища.			
Полев бряст / <i>Ulmus minor</i>	Брястови / Ulmaceae	Полевият бряст достига 35 м височина и 1 м в диаметър. Листата са двойно или тройно назъбени, несиметрични, отгоре голи, гладки или грапави, а отдолу по-силно или по-слабо овласени. Съцветията се развиват преди листата през март - април във вид на кичури. Цветовете са двуполови, със зеленикав околоцветник, 4-5 тичинки и един плодник. Плодът на бряста е орехче, по ръба с ципеста крилатка. Притежава противодиарично, запичащо и кръвоспиращо действие. Прилага се при лечение на диария, кръвотечение, трипер, маточни кръвотечения и др. Външно за тампони при възпаление на пикочния мехур (цистит) и възпаление на матката (метрит).	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Средно
Мекши / <i>Acer tataricum</i>	Сапидови / Sapindaceae	Мекшият е ниско дърво достигащо 8 м височина, но често се среща като храст. Кората е тъмносива, гладка или плитко напукана. Листата са срещуположни, продълговато-яйцевидни, цели или плитко триделни, а по ръба си двойно назъбени. Опадват червени. Цветовете са дребни, бледожълти, силно ароматични, събрани в изправени гроздовидни съцветия, появяващи се след разлистване. Плодът е дребен, с 2 червени крилатки.	Видът не е защитен от ЗБР.		Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Бяла върба / <i>Salix alba</i>	Върбови / Salicaceae	цилиндрични и жълтеникави първоначално, след което посивяват и стават лъскави и голи. Пълките са ароматни и лепкави при разпукване. Листата (5-10 см дължина) са яйцевидно-триъгълни до ромбично-продълговати. Первазите им са тъпо назъбени и имат удължен връх. По късите клонки листата са предимно триъгълни и със заоблена основа. Цветовете са събрани в двудомни реси. В народната медицина на много страни като лечебна дрога се използват пълките на черната тополя най-вече при заболявания на пикочните пътища. Отварата от пълките действа диуретично и антисептично, при заболявания на бъбреците и при цистити.			
Сребролистна липа / <i>Tilia tomentosa</i>	Слезови / Malvaceae	Бялата върба е дърво с тъмносива, дълбоко напукана кора, високо до 25-30 м. Младите клонки на върха са със сребристи власинки, по-късно голи. В съвременната медицина се използва върбовата кора, която се събира рано напролет, по време на усиленото сокодвижение в растението. Кората от бяла върба помага при простудни, трескави състояния, висока температура, плеврит, ревматизъм, подагра, главоболие, възпаление на пикочния мехур. По-рядко се прилага при чревни разстройства, обилна менструация, кожни обриви, гнойни рани, против потене на краката. Сребролистната липа достига до 30 м височина и до 1 м в диаметър. Листата са до 10 см, отгоре тъмнозелени, а отдолу с гъсти сиво-белзникави власинки. Младите клонки с опадващи власинки. Цветовете са силно ароматни, плодът е сферично овласено орехче с изпъкнали ребра. Видът е изключително ценен в региона поради ценните си стопански качества. Цветовете от липа (липов цвят) притежават потогонно, леко	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Таблица 1. Раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Дървесни лечебни растения					
Бял бор / <i>Pinus sylvestris</i>	Борови / Pinaceae	Белият бор е вечнозелено, смолисто, право, еднодомно дърво, достигащо на височина до 30 м. Кората в долната си част е сива и напукана, а в горната – светлокафява. Листата са игловидни, разположени по две в брахибласт, отвън заоблени, а отвътре вдлъбнати с ципести люспи в основата. Мъжките цветове представляват жълти реси и са събрани в лъжливи гроздове с много тичинки и два прашника. Женските цветове са събрани в яйцевидни шишарки по върховете на младите клонки и се състоят от червеникави люспи, в основата на които има по две семеелъпки. След опрашване шишарките нарастват. Узряват след втората година, люспите им се разтварят и семената опадват. Борът цъфти през май – юни.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Средно
Летен дъб / <i>Quercus robur</i>	Букови / Fagaceae	От най-разпространените лечебни растения се явява летния дъб. Среща се повсеместно в подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори (0 – 500 м.н.в.) в чисти или смесени дъбови насаждения. С лечебна цел се използва кората от клоните или стъблата на по-младите дървета, която съдържа дъбилни вещества, танини и др.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно
Черна топола / <i>Populus nigra</i>	Върбови / Salicaceae	Черната топола е бързорастящо листопадно дърво с плитка коренова система. Достига на височина до 30 м и диаметър 1 м. Короната е широко разперена, като една част от клоните са хоризонтални, а другите са приповдигнати. Кората на старите дървета е дълбоко напукана и тъмносива. Младите леторасли са	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

I. Въведение

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г., посл. изм. ДВ бр. 17/2021 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Гулянци за периода 2021-2028 г. е разработен настоящия Раздел „Лечебни растения“.

С разделът „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Гулянци

Условно местообитанията на растенията, определени като „лечебни“ могат да бъдат разделени в следните групи:

- 1) Водни и крайводни местообитания, подходящи за хигрофитни и хидрофитни лечебни растения. В миналото условията за тази група са били много по-добри при съществуващите обширни блатата. Днес са запазени основно край р. Дунав, р. Искър, р. Вит и край отводнителните канали.
- 2) Сухотревни местообитания (пасища, мери), подходящи основно за светлолюбиви тревисти видове лечебни растения.
- 3) Гори и храсталаци, подходящи за горски видове лечебни растения (тревисти, дървесни, храстови).
- 4) Обработваеми площи и селища, подходящи за лечебни растения от групата на „плевелите“ и „рудералите“.
- 5) Влажни ливади, разпространени главно в доловете, подходящи за лечебни растения с умерени изисквания към влажността.

На територията на общината преобладават лечебни растения от групи 4 и група 1 (въпреки че са ограничили разпространението си след пресушаването на блатата), след това от група 2 и най-бедно са представени групите 5 и 3.

На Таблица 1. е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Гулянци:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение	3
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Гулянци.....	3
III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	51
IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове	55
V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.....	56
VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	56

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Раздел „Лечебни растения“

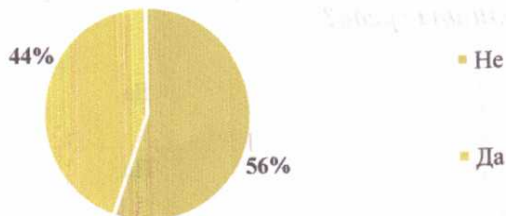

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Гулянци 2021-2028 г

Въпрос 21. Желаете ли да бъдете информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти?

Малко над половината от респондентите (56%) не желаят да бъдат информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти.

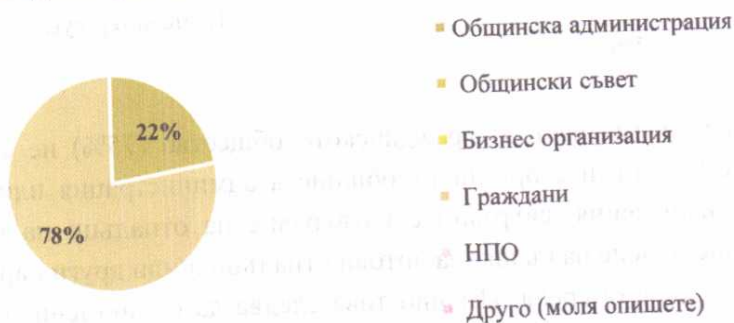
Гражданите, които желаят да бъдат информирани (44%) относно кампании, свързани с подобряване на околната среда, посочват следните начини за най-подходящи:

- Официалния сайт на община Гулянци;
- Фейсбук страницата на община Гулянци;
- Местните медии;
- Имейл.

Въпрос 22. Ако сме пропуснали нещо, което е важно като въпрос за Вас, моля споделете го тук, защото Вашето мнение е важно!

Анкетираните граждани на община Гулянци не са изказали допълнително мнение относно околната среда и нейното опазване.

Въпрос 23. Към коя група принадлежите:

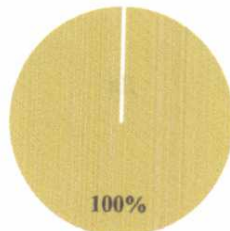

Ядрото на проучването е основно от граждани на община Гулянци.

Проучването показва, че са необходими политика и инвестиции за подобряване на околната среда в община Гулянци в многостранни аспекти.

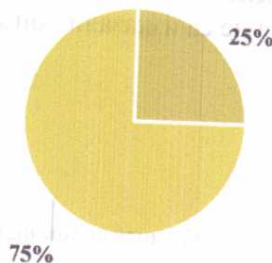
Въпрос 19. Смятате ли, че трябва да се санкционират много строго лицата, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения свързани с опазване на околната среда?

- Да
- Не
- Не мога да преценя
- НЕ ме интересува

100% от респондентите смята, че нарушителите, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения, свързани с опазване на околната среда, трябва да бъдат санкционирани строго.

Въпрос 20. Информирали ли сте общинска администрация или други органи за констатирани от Вас нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения свързани с опазване на околната среда?

- Да
- Не
- Не ме интересува

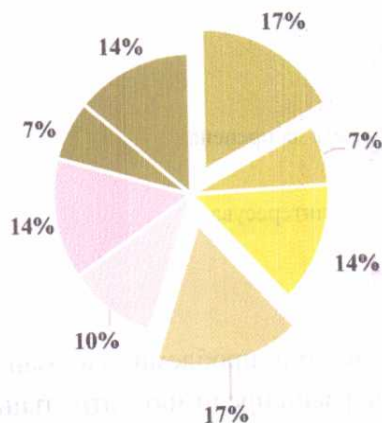
Все още голяма част от гражданското общество (75%) не счита за важно да информира компетентните органи от общинска администрация или други органи за констатирани нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения, свързани с опазване на околната среда. Именно това следва да се промени, тъй като понякога установяването на нарушителите е трудно, а това би допринесло в голяма степен за превенцията.

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Гулянци 2021-2028 г

Въпрос 17. Кои според Вас трябва да са трите основни приоритета за опазването на околната среда в общината?

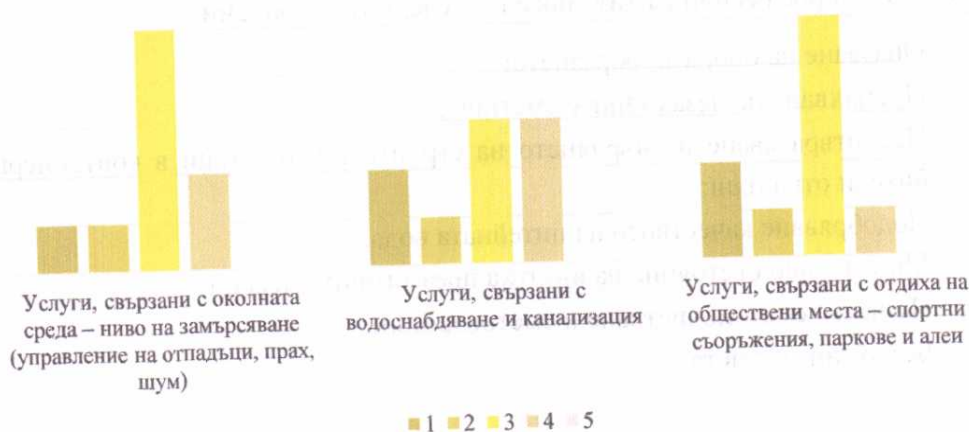

- Подобряване на управление на отпадъците
- Опазване, възстановяване и устойчиво ползване на почвите
- Опазване на качеството на атмосферния въздух
- Възстановяване на горския фонд
- Подобряване на зелените площи, места за отдих, велоалеи, спортни съоръжения
- Опазване на водите и водните обекти и подобряване на качеството на повърхностните води
- Опазване и поддържане на биологичното разнообразие на територията на общината
- Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мнозинството от респондентите определя, че двата основни приоритета за опазването на околната среда в общината следва да бъдат:

- Възстановяване на горския фонд;
- Подобряване на управление на отпадъците (17%).

Въпрос 18. По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите:

Изводът е, че предоставянето на всички услуги следва да се подобри като се изгради и съответната инфраструктура за тях. Според респондентите услугите, свързани с водоснабдяване и канализация имат най-голяма нужда от подобрения.

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Гулянци 2021-2028 г

Въпрос 15. Според Вас има ли проблеми, свързани с околната среда на територията на общината?

Мнозинството от респондентите (67%) смята, че има проблеми, свързани с околната среда на територията на общината, като те са свързани предимно с отпадъците:

- Въздух – 11%;
- Води – 17%;
- Отпадъци – 28%;
- Зелени площи в населените места – 22%;
- Животни – 6%;
- Шум – 6%;
- Почви – 6%;
- Растения – 0%;
- Защитени територии – 6%.

Въпрос 16. Посочете конкретни проблеми в населеното място, в което живеете, за които е необходимо предприемане на спешни мерки?

На този въпрос респондентите посочват следните проблеми:

- Опазване на биоразнообразието;
- Премахване на незаконните сметища;
- Предотвратяване изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за битови отпадъци;
- Подобряване качеството на питейната вода;
- Много лошо състояние на въздуха през зимните месеци;
- По-често сметопочистване и сметоизвозване;
- Бездомните кучета.

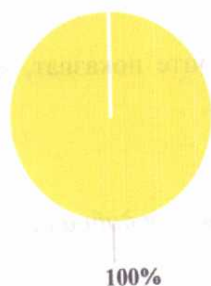

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Гулянци 2021-2028 г

По-голям дял от респондентите (67%) са „отчасти“ доволни от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, в същото време 11% изобщо не са доволни. Изцяло са доволни 22% от гражданите.

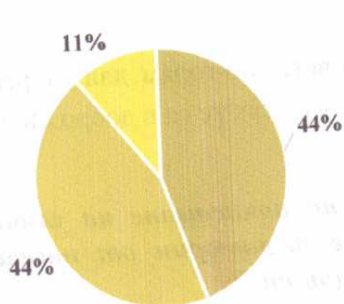
Въпрос 13. Според Вас кой е отговорен за опазване на чистотата на територията на общината:

- Отговорността и грижата за опазване на чистотата е изцяло грижа на кмета и общинската администрация
- Отговорността и грижата за опазване на чистотата е грижа на всеки гражданин
- Отговорността и грижата за опазване на чистотата е грижа и на двете страни - граждани и администрация
- Не мога да преценя

Всички респонденти смятат, че гражданите и администрацията са солидарно отговорни за опазване на чистотата на територията на общината.

Въпрос 14. Според Вас осъществява ли се ефективен контрол от компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината?

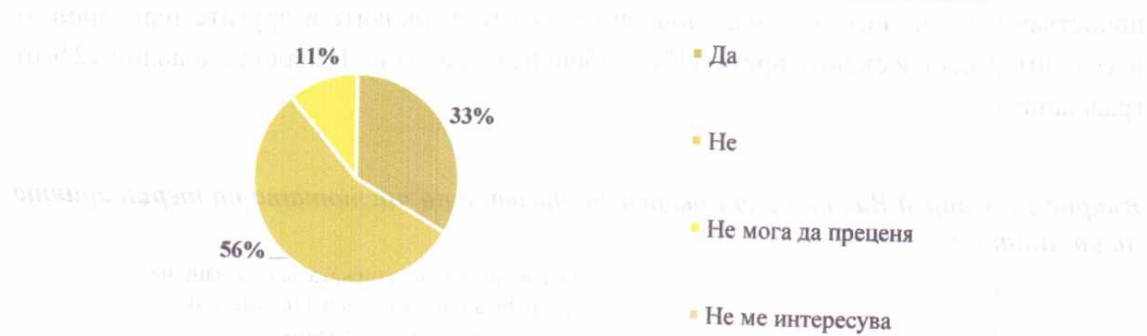

- Да
- Не
- Не мога да преценя
- Не ме интересува

44% от респондентите мислят, че се осъществява ефективен контрол от компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината и същият дял от тях не мислят, че контролът е достатъчно ефективен.

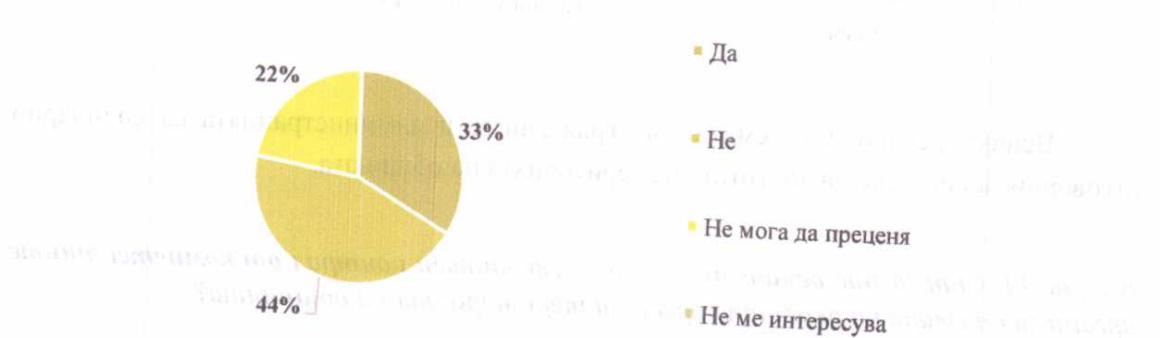

Въпрос 10. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са достатъчни?

По отношение на броя съдове в общината, отговорите показват, че наличните съдове за битови отпадъци са по-скоро недостатъчни (56%).

Въпрос 11. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са в добро състояние?

По отношение на състоянието на съдовете, по-голям дял от респондентите ги намират в лошо състояние (44%), докато за 33% от тях те са в добро състояние.

Въпрос 12. Доволни ли сте от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в общината?

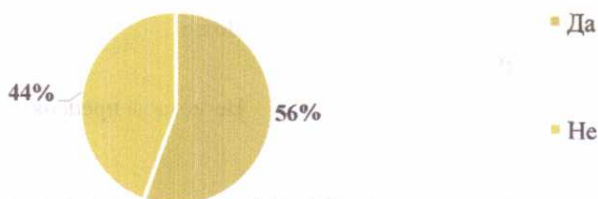

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Гулянци 2021-2028 г

Отговорите на респондентите на въпроса дали са доволни от услугата сметосъбиране и сметоизвозване, която използват, се разпределят по-равно между отговорите.

Въпрос 8. Събирате ли отделно отпадъците си?

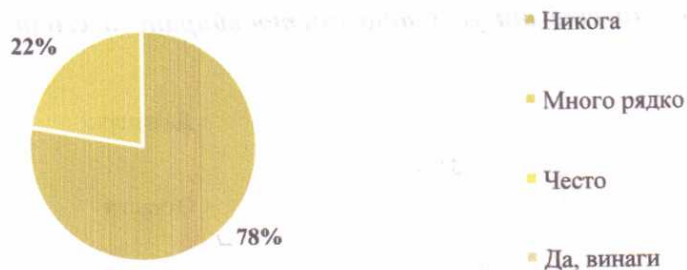
По отношение на разделното събиране на отпадъците, малко над половината от респондентите (56%) са отговорили положително.

Тези, които не събират отделно отпадъците си, са посочили следните причини защо не го правят:

- Не са осигурени достатъчно на брой кофи за разделно събиране;
- Няма изградени навици;
- Разделното сметосъбиране не е добре организирано.

Необходимо е да се правят информационни кампании и да се насърчава разделното събиране на отпадъците. Възможно е и да се преосмисли организацията и местата на разположение на контейнерите, така че да са локализирани по-близо до гъсто заселени квартали с по-голямо население.

Въпрос 9. Изхвърляте ли отпадъци на нерегламентирани места?

На този въпрос по-голям дял от респондентите (78%) отговарят, че не изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места. Притеснителен е фактът, че близо 22% от респондентите открито заявяват, че го правят, въпреки че е много рядко.

Въпрос 5. Как определяте качеството на питейната вода в общината?

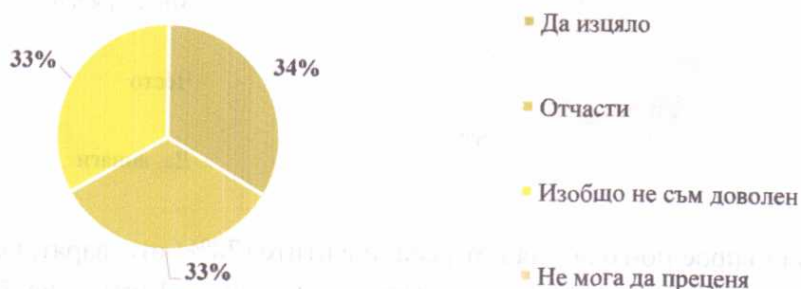
Най-голям дял от респондентите определят качеството на питейната вода в общината за „лошо“ (44%), следвани от тези, които мислят, че е „добро“ (33%) и 22% намират, че „има какво да се желае“.

Въпрос 6. Как определяте състоянието на почвите на територията на общината?

Според 44% от анкетиранияте граждани, почвите в общината са „чисти“. Част от гражданите ги намират за „замърсени“ (33%) и 22% посочват „други“.

Въпрос 7. Доволни ли сте от услугата сметосъбиране и сметоизвозване, която ползвате?

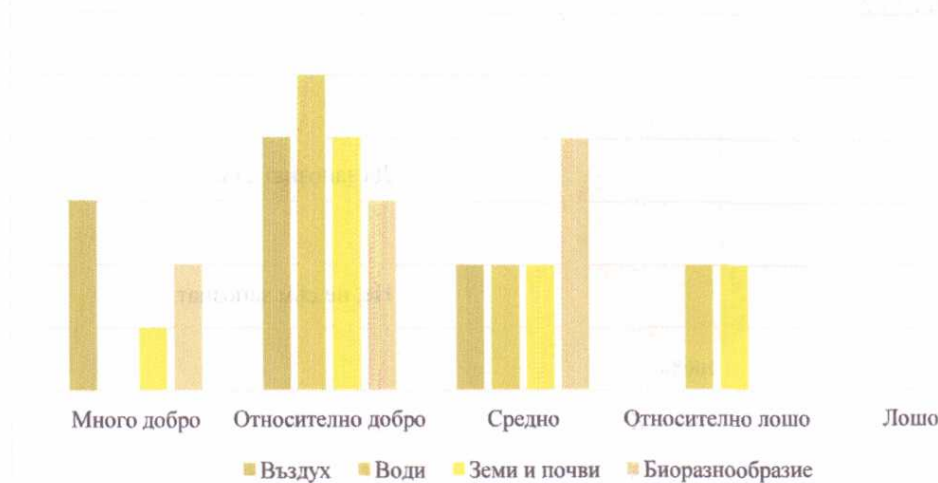

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Гулянци 2021-2028 г

Тези, които са изяви́ли желание да бъдат информирани, смятат, че това е най-подходящо да става чрез: сайта на община Гулянци, чрез социалните мрежи и имейл.

Въпрос 3. Определете състоянието на околната среда, която Ви заобикаля?

Респондентите определят състоянието на околната среда относително добро по основните четири компонента – въздух, води, земи и почви и биоразнообразие. Според част от анкетираните граждани относително лошо е състоянието на води, земи и почви.

Въпрос 4. Кои според вас са източниците на вредни емисии във въздуха в общината?

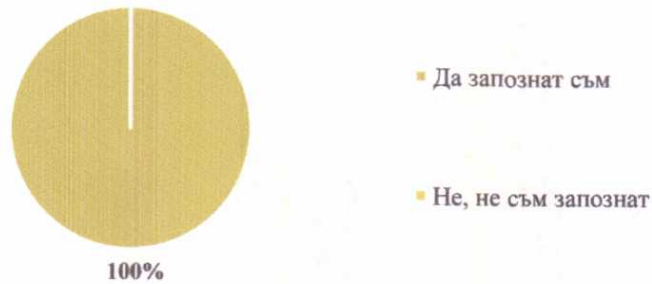

Като основен източник на вредни емисии във въздуха в общината е посочено битово отопление (56%). Като допълнителни замърсители отчитат и транспорта (19%), земеделието (19%) и промишлеността (6%).

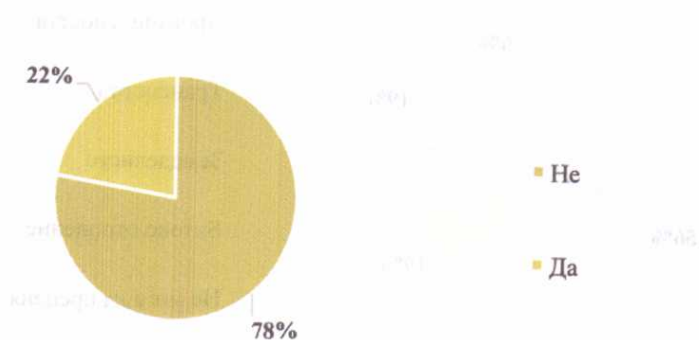
Резултати от анкетното проучване

Въпрос 1. Запознати ли сте с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляни отпадъци и повторното им оползотворяване?

Всички анкетиращи граждани са запознати с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляни отпадъци и повторното им оползотворяване (100%).

Въпрос 2. Желаете ли да бъдете информирани за необходимостта и ползите от намаляване количеството на отпадъците и тяхното повторно оползотворяване?

По-голяма част от респондентите (78%) не проявяват интерес да бъдат информирани за необходимостта и ползите от намаляване количеството на отпадъците и тяхното повторно оползотворяване. Именно тази тенденция следва да се промени с провеждане на информационни кампании, тъй като самосъзнанието на гражданите е основна част от постигане на целите за общество с нулеви отпадъци.

Въведение

Във връзка с разработването на Общинска програма за опазване на околната среда на община Гулянци 2021-2028 г. е проучено мнението на гражданите по въпроси, свързани с опазването на околната среда на територията на общината. Целта на анкетирването бе да се вземат предвид и да се отразят мненията и препоръките на заинтересованите страни в разработваната Програма за опазване на околната среда на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Целеви групи:

- Неправителствени организации (НПО);
- Бизнес;
- Общински съветници;
- Кметове на населени места;
- Експерти – общинска администрация;
- Училища и детски градини;
- Читалища и музеи;
- Граждани;
- Медии.

Метод за набиране на информацията: самостоятелно попълване от респондентите на специално изготвена анкетна карта.

Начин на провеждане: публикуване на съобщение и на самата анкетна карта в официалния сайт на общината; разпечатани екземпляри от анкетната карта бяха осигурени в приемната на деловодството на общината; чрез електронната поща беше изпратен линк за попълването ѝ в електронен вариант на всички идентифицирани заинтересовани страни.

Период на провеждане: май - юни 2021 година.

Ограничения: поради приетия от Народното събрание Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, с грижа за здравето и сигурността на служителите и респондентите и във връзка с мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, не се реализира проучване чрез директен контакт с населението и не са правени интервюта „лице в лице“.

Анкетната карта се състои от 23 въпроса. Въпросите от анкетата са както затворени - с изброени възможности за отговор, така и отворени - без посочени възможности за отговор.

**ДОКЛАД С РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНА АНКЕТНО
ПРОУЧВАНЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (ПООС) НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ 2021-2028 г.**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

мониторинг I-во ниво се извършат от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдените програми. Информация за оценката и анализите на получените резултати за пункта биха могли да бъдат получени от Изпълнителният директор на ИАОС съгласно чл. 5, ал. 7 от Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите.

На територията на община Гулянци има 1 централизиран склад за съхранение на излезли от употреба продукти за растителна защита, който е общинска собственост. Местоположение: ПИ № 18099.385.705 по КВС на гр. Гулянци, с географски координати: N 43°38'07.17" E 024°40'24.61". Вид и количества негодни ПРЗ по данни от предходни проверки и от община Гулянци: 6800 кг твърди ПРЗ и 5092 л течни негодни ПРЗ с неустановен състав и произход. Тези количества се водят и в Регистъра на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди в Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС).

Няма информация за заблатени и ерозирани почви на територията на община Гулянци. В РИОСВ – Плевен няма информация за киселини почви на територията на община Гулянци.

По почвен мониторинг II-ро ниво – „Засоляване“ от Националната мрежа за почвен мониторинг към ИАОС, на територията на община Гулянци са определени 3 пункта в землищата на: с. Брест, с. Загражден и с. Дъбован, от които се извършва пробонабиране на почви и повърхностни води от близкия дренажен канал до всеки пункт по утвърдени програми от Изпълнителния директор на ИАОС. През 2016 г. в ИАОС е извършено оптимизиране на мониторинговата мрежа за почвен мониторинг – II-ро ниво, в следствие на което пункта в с. Брест е сменен с пункт в с. Горна Студена, т.е. останали са двата пункта в с. Загражден и с. Дъбован.

Параметрите за наблюдение са:

- почвени проби: рН (H₂O), специфична електропроводимост; влагосъдържание, водоразтворими: сулфати, хлориди, карбонати, хидрогенкарбонати, калций, магнезий, калий, натрий; обменен натрий и сорбционен капацитет на почвата;
- водни проби: рН (H₂O), електропроводимост, хлориди, сулфати, карбонати, хидрогенкарбонати, калций, магнезий, калий, натрий.

6.5. Биоразнообразие и защитени територии

Биологичното разнообразие е най-чувствителната част от компонентите на околната среда. То зависи от състоянието на останалите природни компоненти и се определя от тяхното разнообразие.

Според схема на ландшафтно-екологичното райониране на България (Велчев, Годоров, Пенин, 2003), община Гулянци попада в Козлодуйския окръг на Придунавско-Добруджанската

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

област, която е част от Мизийската подпровинция, съставна част на Алпийската провинция. Същевременно според ОПОС 2015-2020, районът на Община Гулянци принадлежи към ландшафтната област на средна Дунавска равнина, респективно в ландшафтната зона на Дунавската равнина (ОПОС 2015-2020).

В ландшафтната карта на България (в мащаб 1:500 000) (Ландшафтна география на България, Велчев, Тодоров, Пенин, Контева, 2011) за територията на общината са посочени следните разновидности на равнинните и предпланинско-хълмисти ландшафти:

- З. Равнинни и хълмисти, умерени семихумидни в тяхната разновидност 3.2. Ливадостепни и лесостепни и по-конкретно 46. Равнинни, ерозионно-аккумулятивни с ливадостепа и лесостепа;
- К. Хидроморфни и субхидроморфни и по-конкретно 50. Низинни и долинни, аккумулятивни с тополи, върби, елша и лонгозни гори и ливади.

В описанието на ландшафтната структура в ОПОС 2015-2020 е изтъкнато, че тя е заета основно от аграрни ландшафти на оборотните култури, аграрни ландшафти на трайните насаждения и ливадни ландшафти, а горските ландшафти са много ограничени, около поречието на реките и още по-рядко се срещат и скални ландшафтни структури.

На територията на община Гулянци попадат части от следните **защитени зони**:

- **защитена зона BG0000335 „Карабоаз“** – обявена със Заповед № РД-289/ 31.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, с обща площ 136 598,6 дка;
- **защитена зона BG0000181 „Река Вит“** – обявена със Заповед № РД-325/ 31.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, с обща площ 57 178,3 дка;
- **защитена зона BG0000613 „Река Искър“** – приета с Решение на МС №122/02.03.2007 г., с обща площ 94 580 дка.
- **защитена зона BG0000247 „Никополско плато“** – обявена със Заповед № РД-323/ 31.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, с обща площ 185 006,9 дка (много малка част от зоната попада в обхвата на община Гулянци).

На територията на община Гулянци има обявени три **защитени територии**:

- **Защитена местност „Генчов орман“** (по течението на р. Искър) – обявена със Заповед № РД-2808 от 10.10.1962 г. Цели на обявяване: Опазване на уязвими растителни съобщества - вековна дъбова гора до старо корито на р. Искър. Общата площ на територията е 26,09 ха;
- **Защитена местност „Катината“** (в непосредствена близост до с. Загражден) – обявена със Заповед № РД-468 от 30.12.1977 г. Цели на обявяване: Опазване на находище на рядко съобщество на ракитовица (*Tamarix ramosissima Ledeb.*). Общата площ на територията е 28,0 ха;
- **Защитена местност „Червен бряг“** (в близост до с. Долни Вит) – обявена със Заповед № РД-1187 от 19.04.1976 г. Цели на обявяване: Опазване на находище на редкия вид гол сладник (*Glycyrrhiza glabra L.*). Общата площ на територията е 0,33 ха.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Защитени растителни видове са: снежно кокиче, елвезиево кокиче и сладник. **Под режим на опазване и регулирано ползване** е блатното кокиче. **Лечебни и редки растения** са: сиво-зелена дзука, азмацуг, бледа алцея, бял равнец, вратига, влакнеста теменуга, градско омайниче, жълт кантарион, живовляк, здравец, водна леща, лечебна върбинка, гергевка, лечебна диланка, лечебна комунига, лечебна ружа, лечебен устрел, лайкучка, лечебна звъника, лапад, лечебна медуница, маточина, мащерка, обикновено безсмъртниче, обикновена блатия, пъстра зайчина, петниста мъртва коприва, подбел, тревист бъз, същинско еньовче, и др.

На територията на общината са обявени и следните десет **вековни дървета**:

с. Крета

1. Летен дъб (4 екз.), част от 6 дъбови (летен) дървета, м. „Орманя“; Заповед No1571/20.05.1976 г. на МГОПС; (ДВ бр.50/1976 г.); No от Държавен регистър 884; 2 екз. са заличени със Заповед NoРД-513/06.07.2020 г. на МОСВ, ДВ бр.70/07/08/2020 г.
2. Полски бряст, край шосето; 3-д No1571/20.05.1976 г. на МГОПС; (ДВ бр.50/1976 г.); No от Държавен регистър 882.
3. Летен дъб, м. „Ормана“ - стопански двор; 3-д No1571/20.05.1976 г. на МГОПС; (ДВ бр.50/1976 г.); No от Държавен регистър 883.

с. Милковица

1. Летен дъб, м. „Лъката“; Постановление No1395/27.03.1950 г на ГУГ; No от Държавен регистър.

7. Анализ по фактори на въздействие

7.1. Отпадъци

Община Гулянци е част от регионалната схема с депо за регион Плевен, включваща общината на областния център, общините Долна Митрополия, Долни Дъбник, Пордим, Искър и Гулянци.

На територията на общината 100% от населението е обхванато в регионална система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Община Гулянци има договор с фирма „Съни Еко“ ЕООД за сътрудничество и съвместна дейност за организиране на събирането, оползотворяването и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата, търговски обекти и др. на територията на общината.

По отношение на разделно събиране на биоразградими битови отпадъци през 2020 г. в общината са поставени 45 бр. кафяви контейнери за събиране на биоотпадъци. Отпадъците се извозват до компостиращата инсталация на регионалното депо – Плевен два пъти в месеца, отделно от битовите.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Община Гулянци има договори с „Екобултех“ АД за разделно събиране и оползотворяване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), „Екобулбатери“ АД за организиране и управление на дейностите по събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране и оползотворяване/обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и с „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД за изграждане и обслужване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Извършват се редовни проверки за наличие на нерегламентирани сметища в населените места в общината, съставят се протоколи и се дават предписания за почистването им. Постоянно се подновяват указателните табелки за забрана на изхвърляне на отпадъци на местата, на които се наблюдава нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

Ежемесечно се извършват проверки на склада за съхраняване на препарати за растителна защита (ПРЗ) с изтекъл срок на действие за евентуални течове извън склада, нарушаване на целостта на склада и др. и резултатите от проверките и предприети действия се докладват на РИОСВ Плевен. Предстои складът, съдържащ препарати за растителна защита (ПРЗ), да бъде почистен, а препаратите транспортирани и предадени за окончателно обезвреждане по проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност на територията на РИОСВ - Монтана, РИОСВ - Плевен и РИОСВ – Враца“, изпълняван в рамките на Българо- Швейцарска Програма за Сътрудничество.

Общо образуваните битови отпадъци на територията на община Гулянци за 2018 г. са 1 043 тона. Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране, е 100%. Видно от следващата таблица, най-толям е делът на образуваните битови отпадъци през 2018 г., а най-малък през 2017 г. (366 т.).

Таблица 14. Битови отпадъци в община Гулянци за периода 2015-2018 г. (тон)

Показател	Мерна единица	2015	2016	2017	2018
Образувани битови отпадъци	Тон	1017	853	366	1043
Предадени за депонирани битови отпадъци	Тон	1017	849	285	692
Предадени за предварително третиране битови отпадъци	Тон	0	25	366	1043
Предадени за рециклиране битови отпадъци	Тон	0	4	81	351
Дял на населението, обхванато от системи за организирано сметосъбиране	%	100	100	100	100

Източник: Годиш отчети за дейностите с отпадъци съгласно Наредба № 1 от 04.06.2014 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

В общината се наблюдава положителна тенденция по отношение на предаваните за предварително третиране битови отпадъци. Количество им се увеличава от 2015 до 2018 г. През 2018 г. е предадено най-голямо количество за предварително третиране, а именно 1 043 тона.

7.2. Шум

Опазването на околната среда от шум има за цел да не се допуска излъчване и разпространяване на шум над определени гранични стойности. Дейността на РИОСВ обхваща контрола, организацията на измерването, оценката и управлението на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения.

В обхвата на плановете проверки, по утвърден годишен график се провеждат контролни измервания на нивата на шум в околната среда, съвместно с Регионална лаборатория – Плевен към ИАОС.

Шумовото замърсяване в населените места е не по-маловажен проблем от останалите замърсители. На територията на общината зависимостта е правопропорционална – по-голямо селище, по-голямо шумово натоварване.

Като основен фактор, влияещ негативно върху замърсяването с шум, се смята интензивния транспорт, преминаващ през населените места.

Проблем от екологична гледна точка, в т.ч. и шумово замърсяване, създава преминаването на пътната мрежа през населените места. Във всички населени места на общината главната улица е част от нея.

Няма данни за превишени норми на шум в общината. За намаляване на шумовото въздействие по протежение на главните пътни артерии, минаващи през населените места, влияние оказва подходящото озеленяване. Шумът намалява и при наличието на гладки асфалтови и асфолто-бетонни настилки.

7.3. Рискове от природни бедствия и аварии

На територията на община Гулянци са регистрирани свлачищни райони в селата Милковица, Долни Вит, Сомовит, Искър, Крета и Ленково. „Геозащита“ Плевен ежегодно актуализира информацията за геоложката ситуация в тези свлачища и я предоставя на Община Гулянци. Община Гулянци има План за защита при бедствия, като приложения към него са Плана за действие при възникване на свлачища и Плана за действие при наводнения на територията на община Гулянци.

7.4. Радиационен контрол

През 2020 г. в рамките на националната мрежа за радиационен мониторинг на околната среда, от Регионална лаборатория – Плевен към ИАОС са взети общо 126 бр. проби за измерване на радиационен фон и атмосферна радиоактивност, на територията на област Плевен, Ловеч, Велико Търново и Габрово.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Извършени са 100 бр. измервания на радиационния γ (гама) фон. Не са установени превишения за характерните за съответните райони фонове стойности. Взети и изследвани са 14 бр. проби за съдържание на радионуклиди в атмосферния въздух. В изследваните проби не е регистрирано повишено съдържание на природни или техногенни радионуклиди, в сравнение с характерните за съответните райони стойности. Програмата за радиологичен мониторинг на околната среда се осъществява съгласно заповед РД – 295/28.04.2017 г. на МОСВ. На територията на община Гулянци има пет пункта за мониторинг на радиационното състояние. Тяхното местоположение е в: гр. Гулянци, с. Гиген, с. Искър, с. Сомовит и р. Вит при гр. Гулянци. Изследванията на атмосферната радиоактивност се базират на автоматично набиране на аерозолни проби (обем 3000 м³ въздух) върху стъкловлакнести филтри, чрез стационарна автоматична станция с последващ гама-спектрометричен анализ; за определяне обемната специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди. Пункта за пробонабиране на аерозолни филтри от мониторинговата мрежа се намира в гр. Свищов.

По компоненти през 2020 г. Регионална лаборатория – Плевен са взети и изследвани следните проби:

- 73 бр. проби от необработваеми почви и 10 бр. проби от дънни утайки/седименти, за съдържание на следните радионуклиди: уран 238; радий 226; торий 232; калий 40; олово 210; техногенен цезий 137.
- 20 бр. проби от повърхностни води, за съдържание на: обща α (алфа) и обща β (бета) радиоактивност; техногенен цезий 137.
- бр. проби от потенциални замърсители.

Радиологичният мониторинг на необработваемите почви се осъществява в пунктовете за наблюдение, като пробите се вземат от почвен слой с дълбочина 0÷20 cm и се извършва гама-спектрометричен анализ за определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди в тях. Разделени са на фонов радиологичен мониторинг и мониторинг на райони с потенциални замърсители. Във всеки пункт се извършва измерване на естествения гама фон.

Наблюдаваните пунктове за община Гулянци са: 4 броя – фонов мониторинг: Гулянци, Гиген, Искър и Сомовит.

Таблица 15. Пунктове за фонов мониторинг (почви) в община Гулянци през 2020 г.

Вид проба	Име на пункт	Уран - 2389 (Bq/kg)	Радий - 226 (Bq/kg)	Торий - 232 (Bq/kg)	Калий 40 (Bq/kg)	Олово 210 (Bq/kg)	Цезий 137
Почви	Гулянци	23±4	40±6	41±1	536±14	42±4	4,4±0,2
Почви	Гиген	46±6	42±8	50±2	521±16	<43МДА	6,1±0,3
Почви	Искър	39±6	48±9	52±2	516±14	<52МДА	15,8±0,4
Почви	Сомовит	38±4	41±7	51±1	500±15	46±7	11,6±0,4

Източник: Община Гулянци

*(МДА) - минимална детектуема активност

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Радиологичният мониторинг на седименти се изразява в определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди и включва 1 бр. пункт - фонов мониторинг (р. Вит при Гулянци). Резултатите са описани в следващата таблица.

Таблица 16. Пунктове за фонов мониторинг (седименти) в община Гулянци

Година	Вид проба	Обект	Уран - 238 (Bq/kg)	Радий - 226 (Bq/kg)	Торий - 232 (Bq/kg)	Калий 40 (Bq/kg)	Олово 210 (Bq/kg)	Цезий 137
2014	Седименти	Фонов мониторинг	10±1	12±1	12±1	704±21	11±1	0,2±0,04
2015	Седименти	Фонов мониторинг	12±1	13±1	12±1	719±21	11±1	0,21±0,04
2016	Седименти	Фонов мониторинг	12±1	13±1	13±1	695±21	12±1	0,21±0,02
2017	Седименти	Фонов мониторинг	11±1	12±1	12±1	677±17	9±1	0,21±0,04
2018	Седименти	Фонов мониторинг	10±1	13±1	13±1	697±21	10±1	0,19±0,04
2019	Седименти	Фонов мониторинг	9±2	13±2	12±1	689±21	10±1	0,17±0,04
2020	Седименти	Фонов мониторинг	14±2	15±2	16±1	622±20	15±2	0,27±0,03

Източник: Община Гулянци

Радиологичният мониторинг на повърхностните водни тела се осъществява чрез мрежа от пунктове и се изразява в наблюдение на радиологичните показатели във взетите водни проби, съгласно Наредба №Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностни води – обща алфа радиоактивност (0,2 Bq/l), обща бета радиоактивност (0,5 Bq/l), съдържание на естествен уран (40µg/l), специфична активност на радий-226 (0,1 Bq/l).

Наблюдаваните радиологични показатели са: обща алфа и обща бета активност. Включва 1 брой пункт за повърхностни води - фонов мониторинг: р.Вит при Гулянци.

Таблица 17. Фонов мониторинг на повърхностните води за периода 2014-2020 г.

Година	Име на пункт	Обща бета-активност (Bq/l)	Обща алфа-активност (Bq/l)
2014	р. Вит при Гулянци	0,09±0,02	<0,04МДА
2015	р. Вит при Гулянци	0,28±0,02	0,11±0,03
2016	р. Вит при Гулянци	0,1±0,01	0,08±0,02
2017	р. Вит при Гулянци	0,07±0,01	0,12±0,02
2018	р. Вит при Гулянци	0,12±0,02	0,09±0,03
2019	р. Вит при Гулянци	0,26±0,04	0,19±0,06
2020	р. Вит при Гулянци	0,12±0,02	0,1±0,03

Източник: Община Гулянци

*(МДА) - минимална детектуема активност

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

7.5. Ландшафтно устройство и зелена система

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на местното население и оказват положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата.

Ландшафт е територия, специфичният облик и елементите на която са възникнали като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори, специфична географска територия, представляваща система от всички природни компоненти (скали, почва, въздух, вода, растителност и животни), която се променя във времето под влиянието на природните фактори и човешката дейност.

Като цяло община Гулянци се характеризира с относително монотонен ландшафт, който се разнообразява от граничните за нейната територия поречия и крайбрежия на реките Дунав, Искър и Вит. Ландшафтно устройствени мерки, в това число земеустройствени, лесоустройствени и градоустройствени мероприятия, свързани с подходящо свързване на зелената инфраструктура и зелената система на селищата, би могло да подобри местния облик и екосистемната структура и функции, които от своя страна да благоприятстват дейностите свързани с културния туризъм, добрите земеделски практики, биологичното земеделие.

Таблица 18. Зелени площи по населени места в община Гулянци

Населено място	Площ в м ²	Брой жители (2020 г.)
Гулянци	339 818	2 816
Брест	0	1 564
Гиген	0	1 585
Милковица	55 855	1 334
Сомовит	73 265	470
Ленково	76 180	425
Долни Вит	45 561	396
Дъбован	0	389
Шияково	121 733	315
Искър	0	168
Крета	269	237
Загражден	25 514	270
Общо	764 171	9 969
Площ на жител = 76,65 м ²		

Източник: Община Гулянци

В община Гулянци зелените площи обхващат 764 171 м² от цялата ѝ територия.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

8. Администриране и публичност на дейностите по опазване на околната среда

Дейностите по опазване на околната среда представляват комплекс от решения и действия, свързани с околната среда, както и различните форми на контрол.

Основните видове услуги, предоставяни от общинска администрация на територията на общината, свързани с опазване на околната среда, са следните:

- опазване чистотата на водата;
- сметосъбиране и сметоизвозване;
- обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения;
- озеленяване и почистване на населените места;
- контрол на билкосъбирачите и билкозаготвителните пунктове;
- опазване на ловните ресурси.

В състава на Общински съвет – Гулянци функционира комисия, която отговаря за дейностите по опазване на околната среда.

Дейността по опазване на околната среда се изпълнява от отдел „Устройство на територията, строителството и инвестиционна политика“ към Дирекция „Устройство на територията, строителството, инвестиционна политика и административно обслужване“.

За осигуряване на качествено и ефективно извършване на дейности, свързани с опазване на околната среда, и за подобряване на жизнената среда и облика на населените места Община Гулянци е изградила добро сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците и районирането в Националната програма за управление на отпадъците.

За информиране на обществеността по отношение на въпросите, свързани с опазването на околната среда, в сградата на общината и в кметствата са поставени информационни табла. Също така, на официалния сайт на общината <https://gulyantsi.bg/bg> регулярно се публикува актуална информация по посочените въпроси.

9. Финансиране на дейностите по опазване на околната среда

В следващата таблица е представена финансова информация относно дейностите по опазване на околната среда на община Гулянци за периода 2015-2019 г.:

Таблица 19. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда на община Гулянци за периода 2015-2019 г.

Приходи и разходи по години	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Планирани приходи за околна среда, в т.ч. такса битови отпадъци, разрешителни за лечебни растения и др. (лв.)	256 850	379 440	426 900	416 133	318 895	505 035	562137
Реализирани приходи за околна среда (лв.)	267 070	379 440	426 900	416 133	276 856	473 504	562 137

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приходи и разходи по години	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Относителен дял на приходите, свързани с опазване на околната среда, от всички приходи на общината (%)	3,33	5,47	6,44	5,88	2,91	4,27	4,29
Планирани разходи за околна среда (лв.)	256 850	379 440	426 900	416 133	318 895	505 035	562 137
Реализирани разходи за околна среда (лв.)	234 525	273 423	284 040	317 516	265 029	440 258	432 351
Относителен дял на разходите, свързани с опазване на околната среда, от всички разходи на общината (%)	3,49	4,15	4,70	4,84	3,72	4,37	4,16

Източник: Общинска администрация - Гулянци

От данните в таблицата могат да бъдат направени следните изводи:

- Приходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околна среда отбелязват устойчиво нарастване за периода 2015-2020 г.;
- Разходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околната среда бележат колебания, но са с тенденция на увеличение;
- Относителният дял на реализираните приходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани приходи в общината за разглеждания период е средно 4,7%;
- Относителният дял на реализираните разходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани разходи в общината за разглеждания период е 4,2%;
- През целия разглеждан период реализираните разходи за дейности по опазване на околната среда са с по-ниски абсолютни стойности спрямо получените приходи.

IV. SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Въздух	
• Добро качество на атмосферния въздух.	• Влошаване качеството на атмосферния въздух в резултат от автомобилния трафик и ползването на твърдо гориво за отопление.
Води	
• Наличие на достатъчно количество собствен воден ресурс.	• Няма изградена ПСОВ – Гулянци;• Частично изградена канализационна мрежа;• Непречистените води от населените места са основните замърсители на водоприемниците в района;• Висок дял на загубите на вода.
Почви	
• Добро качество на почвите;• Ниско ниво на замърсяване на почвите с	• Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

отпадъци;• Липса на замърсявания на почви с тежки метали;• Липса на почви, замърсени с органични замърсители;• Липса на заблатени и засолени почви;• Липса на киселини почви;• Наличие на поземлени ресурси с високи агробиологични качества.	• Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.
Шум	
• Добри шумови характеристики на населените места.	• Основен източник на шумово замърсяване е транспортът.
Отпадъци	
• Изградено ново и отговарящо на съвременните изисквания Регионално депо;• Изградена сепарираща инсталация на територията на Регионалното депо;• Изградена компостираща инсталация за третиране на биоразградими битови отпадъци;• Въведено е организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци за всички населени места в общината;• Налични контейнери за разделно събиране на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия, картон и други;• Осигурено разделно събиране на отпадъци;• Осигурена е инфраструктура за събиране, транспортиране на отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, НУБА;• Съответстваща местна нормативна рамка на действащото законодателство в сферата на отпадъците, в частност местните данъци и такси;• Силен интерес от населението към екологичните проблеми и нарушаването на приетите нормативни разпоредби във връзка с отпадъците;• Редовно информирание и участие на населението в кампании в областта на управлението на отпадъците.	• Липса на финансови и данъчни стимули, които да мотивират гражданите да събират разделно отпадъците си;• Наличие на локални замърсявания;• Липса на информационна общинска система за мониторинг и контрол на дейностите по управление на отпадъците.
Биологично разнообразие	
• Наличие на редки растителни и животински видове;• Наличие на защитени територии и зони.	• Липса на система за събиране и обмен на информация, мониторинг и оценка на биологичното разнообразие в екосистемите;• Не са проучени капацитетните възможности за използване на лечебните растения.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Зелена система	
Ежегодно пролетно почистване на зелените площи на територията на общината;Зелените площи в общината са добре поддържани.	Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци в зелените площи;Липса на финансов ресурс за изграждането на поливна система за поддържането на зелените площи.
Други	
Наличие на административен капацитет за покриване на общинските отговорности по опазване на околната среда;Добре функционираща система за мониторинг на въздух, води, почви, радиация и нейонизиращи лъчения;Мотивираност на ръководството на общината да решава проблемите и да опазва местните природни дадености.	Непълна институционална, нормативна и стратегическа рамка за управление на околната среда.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Въздух	
Използване на програмите и финансовите инструменти на ЕС, национални фондове и международни споразумения за реализиране на проекти по ЕЕ и ВЕИ.	Неефективни инсталации за отопление на твърдо гориво.
Води	
Организиране на кампании за разумно използване на питейна вода и избягване на разхищението ѝ;Подмяна на износени и аварирани водопроводи;Поетапно изграждане на канализация и локални ПСОВ на територията на цялата община.	Опасност от засушаване и пресъхване на повърхностните водни източници в резултат на глобалното затопляне.
Почви	
Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите;Развитие на биоземеделие.	Засилване на деградационните процеси на почвите;Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие;Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване;Липса на регистър на площите с увредени почви.
Отпадъци	
Разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил;Използване на оперативните програми и финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците и изграждане на	Ниска средна покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

съвременна екологосъобразна инфраструктура;Въвеждане на система за домашно компостиране на градинските и хранителните отпадъци;Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците;Подобряване на административния капацитет в сферата на отпадъците;Въвеждане на информационна общинска система за мониторинг и контрол на отпадъците;Изграждане на единна интегрирана информационна система за управление на отпадъците на национално ниво;Подобряване на информационната политика на общината в областта на управление на отпадъците;Засилване на контрола върху граждани и юридически лица на територията на общината за спазване на нормативните изисквания;Използване на отпадъците като ресурс за повторна употреба чрез различни видове преработка.	Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани сметища.
Биологично разнообразие	
Насърчаване на биологичното производство;Запазване на традиционните сортове и породи;Опазване на дивата флора и фауна.	Монокултурно земеделие;ГМО сортове и породи.
Зелена система	
Внедряване на съвременни информационни технологии в управлението на околната среда и природните ресурси, вкл. географски информационни системи (ГИС);Прилагане на програма за адаптиране на залесяванията към климатичните промени и увеличаване капацитета на горите при усвояване и редуциране на вредните емисии в атмосферата.	Недостатъчно отговорно отношение на гражданите към опазване на зелената система.
Други	
Възможности за получаване на безвъзмездна финансова помощ от национални източници на финансиране и от Фондовете на ЕС и достигане до целите на ЕС за околна среда;	Климатични промени, свързани с повишен риск от природни бедствия, засушаване, ерозия и горски пожари.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

• Провеждане на кампании за опазване на околната среда и реализация на действия за смекчаване на климатичните промени;• Преструктуриране на икономиката и въвеждане на съвременни технологии, щадящи околната среда на национално и регионално ниво – кръгова и зелена икономика.	

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията е обобщена представа за желано и достижимо състояние на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, които тази общност изгражда, поддържа и обитава. Приетата визия, определяща желаното състояние в екологичен аспект на община Гулянци се запазва от периода 2015-2020 г. и за периода 2021-2028 г., и е следната:

Община Гулянци – община с устойчива балансирано развита икономика и развито екологично селско стопанство на базата на съхранени и разумно използвани природни ресурси, стремеж към намаляване на вредни физически фактори, непрекъснато подобряване на питейната вода, осъвременена канализационна система и пречистване на отпадните води.

VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

В резултат от извършените анализи и проучвания за характерните дадености и проблеми на община Гулянци в областта на околната среда са определени и идентифицирани силните и слабите страни на общината, възможностите и заплахите, стоящи пред нея. След като бе избрана визия на общината, се определиха и целите, достигането на които ще е определящо за качеството на живот на местното население.

При определянето на целите бяха взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени, основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат преодолени и се отчетоха заплахите и възможностите пред община Гулянци в областта на околната среда.

1. Генерална стратегическа цел на програмата

Въз основа на избраната визия, главната стратегическа цел на програмата също се запазва от предходния период и е следната:

Подобряване качеството на живот на населението на община Гулянци и съхраняване на околната ѝ среда чрез устойчиво управление на природните ресурси.

2. Приоритети, специфични стратегически цели на програмата и алтернативи за постигането им

С оглед на поставената генерална стратегическа цел Програмата за опазване на околната среда на община Гулянци за периода 2021-2028 г. поставя следните приоритети и специфични стратегически цели:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приоритети	Специфични стратегически цели
Приоритет 1. Въздух	1.1. Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух, чрез поддържане на нивото на емисиите под пределно допустимите норми и усъвършенстване на системата за мониторинг на атмосферния въздух.
Приоритет 2. Води	2.1. Опазване на водите и водните обекти; 2.2. Осигуряване на достатъчни количества питейна вода и подобряване на ВиК инфраструктурата; 2.3. Създаване на съзнание в населението за пестене на водни ресурси.
Приоритет 3. Почви	3.1. Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия; 3.2. Екологосъобразно селско стопанство, превенция на замърсяването на почвите с нитрати и пестициди.
Приоритет 4. Биоразнообразие	4.1. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие на територията на общината; 4.2. Опазване на защитените територии и зони.
Приоритет 5. Отпадъци	5.1. Устойчиво управление на отпадъците, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците, предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.
Приоритет 6. Зелена система	6.1. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване.
Приоритет 7. Административен капацитет	7.1. Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране на местната общност; 7.2. Подобряване на контрола, осъществяван от местната администрация по отношение на околната среда, информиране на обществеността за състоянието на компонентите на околната среда и провеждане на кампании за повишаване на осведомеността.

Алтернативите за постигане на специфичните стратегически цели, съответно и на генералната стратегическа цел, са посочени в следващия раздел от настоящата програма (Раздел VII. План за действие) - Таблица 20. План за действие на ПООС Гулянци 2021-2028 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Гулянци за периода 2021-2028 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните компоненти на околната среда, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

Таблица 20. План за действие на ПООС Гулянци 2021-2028 г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/лейности	Бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране Фонд/Програма	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация											
						21	22	23	24	25	26	27	28				
План за действие на ПООС Гулянци 2021-2028 г.																	
Приоритет 1. Въздух																	
Специфична цел 1.1. Запазване и поддръжане на доброто качество на атмосферния въздух, чрез поддръжане нивото на емисиите под пределно допустимите норми и усъвършенстване на системата за мониторинг на атмосферния въздух.																	
1	Почистване на пънните артерии от натрупани кал и прах, и осигуряването на поддръжането им в добро техническо състояние	2 000	Общински бюджет	7 бр. годишно почистване	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Формиране на растителни пояси по протежение на пътища и улици	1 000	Общински бюджет	Изградени растителни пояси	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление в населените места	600	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	Изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Повишаване на енергийната ефективност на обекти общинска и държавна собственост и многофамилни сгради	4 000	Фондове на ЕС	4 броя изпълнени проекти за повишаване на енергийната ефективност	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране Фонд/Програма	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
						21	22	23	24	25	26	27	28
5	Повишаване на енергийната ефективност на предприятията в общината	500	Фондове на ЕС; Частни фондове и фирми	2 броя изпълнени проекти за повишаване на енергийната ефективност	Бизнес организации	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 2. Води		10 690											
Специфична цел 2.1. Опазване на водите и водните обекти		680											
1	Почистване на речни дерета, канали и други	500	Общински бюджет	Км. почистени дерета на реки	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Биологично укрепване на бреговете (защита на брега с габioni и др.) на р. Вит и Искър	100	Общински бюджет	Км. укрепени брегове	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Подобряване на задържането на водите (Възстановяване на естественото състояние на речното корито, на стари меандри и на наводняеми зони на р. Искър и р. Вит)	80	Общински бюджет	Км. възстановени речни корита	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
Специфична цел 2.2. Осигуряване на достатъчни количества питейна вода и подобряване на ВиК инфраструктурата		10 000											
1	Изграждане, реконструкция и поддържане на водоснабдителна и канализационна мрежа и осигуряване на чиста питейна вода и изграждане на ПСОВ	10 000	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Осигурена чиста питейна вода	ВиК Плевен; Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
Специфична цел 2.3. Създаване на съзнание в населението за пестене на водни ресурси		10											
1	Провеждане на информационни кампании за състоянието на водните ресурси и методи за пестеливо използване	10	Общински бюджет	Проведени две информационни кампании	Община Гулянци	X			X				X
Приоритет 3. Почви		8 661											

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/действия	Бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране Фонд/Програма	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация											
						21	22	23	24	25	26	27	28				
Специфична цел 3.1. Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия		8 651															
1	Изпълнение на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.	5 451	Общински бюджет; Държавен бюджет	Засадени горски пояси	Община Гулянци			X	X					X	X		X
Специфична цел 3.2. Екологосъобразно селско стопанство, превенция на замърсяването на почвите с нитрати и пестициди		10															
1	Провеждане на почвен мониторинг и превенция на замърсявания с нитрати и пестициди	10	Общински бюджет; Държавен бюджет		Община Гулянци; РИОСВ Плевен			X	X				X	X		X	X
Приоритет 4. Биоразнообразие		300															
Специфична цел 4.1. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие на територията на общината		200															
1	Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Картирано биологично разнообразие на територията на общината	Община Гулянци; НПО			X	X				X	X		X	X
2	Картиране на лечебните билки на територията на общината	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Картирани лечебни билки на територията на общината	Община Гулянци; НПО			X	X				X	X		X	X
Специфична цел 4.2. Опазване на защитените територии и зони		100															

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране Фонд/Програма	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
						21	22	23	24	25	26	27	28
1	Изграждане на база данни за защитените територии и природни забележителности на територията на общината	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Една разработена база данни на община Гулянци	Община Гулянци; НПО	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 5. Отпадания		6 937											
Специфична цел 5.1. Устойчиво управление на отпадите, екологосъобразно обезвреждане на отпадите, предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадания		6 937											
1	Изпълнение на Програма по управление на отпадите 2021-2028	6 937	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Събрани и обезвредени отпадания	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 6. Зелена система		500											
Специфична цел 6.1. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване		500											
1	Поддържане на паркови пространства и градинки	300	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Брой реконструирани паркови пространства	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Реконструкция и рехабилитация на спортни съоръжения и детски площадки	200	Общински бюджет	Брой реконструирани спортни съоръжения и детски площадки	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 7. Административен капацитет		35											
Специфична цел 7.1. Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране на местната общност		25											

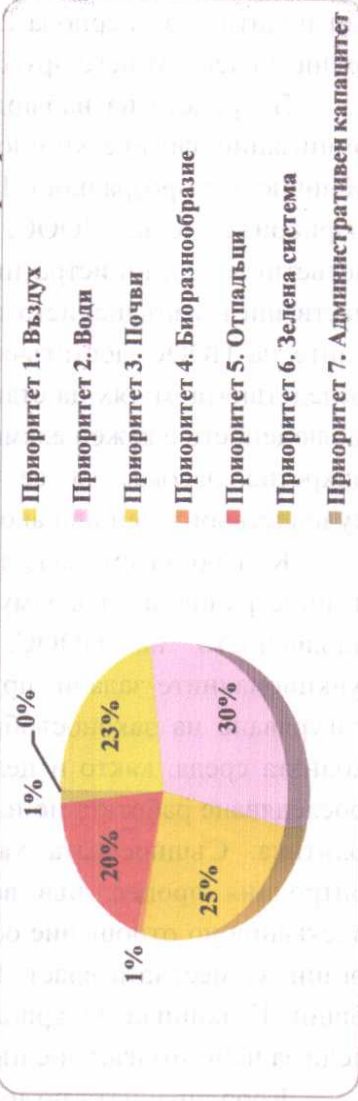

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране Фонд/Програма	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
						21	22	23	24	25	26	27	28
1	Повишаване на професионалната квалификация на служителите в общинската администрация в областта на околната среда	20	Общински бюджет	Брой проведени обучения	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Създаване на партньорства с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда	5	Общински бюджет	Брой създадени партньорства	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
Специфична цел 7.2. Подобряване на контрола, осъществяван от местната администрация по отношение на околната среда, информирание на обществеността за състоянието на компонентите на околната среда и провеждане на кампании за повишаване на осведомеността		10											
1	Провеждане на образователни кампании за повишаване на екологичното съзнание в населението	5	Общински бюджет	Брой проведени кампании	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Засилване на контрола по отношение опазване на околната среда	5	Общински бюджет	Издадени наказателни актове	Община Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X

Фигура 12. Визуализация на финансовата тежест по приоритети

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2028 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице.

В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на ПООС, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Целта на мониторинга е да отбелязва отклоненията от целите на ПООС достатъчно рано, за да бъде възможно тяхното коригиране, преди последствията от тях да станат толкова сериозни, че да не могат да бъдат преодолени. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Контролът има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на ПООС. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност, изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика, дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес, във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт. Контролът върху изпълнението на ПООС 2021-2028 г. на община Гулянци се извършва от Общински съвет - Гулянци, който приема програмата и следи за нейното изпълнение.

Координацията по изпълнението на ПООС ще се осъществява от лицата, които със заповед на Кмета на общината (във връзка с изискването на чл. 15, ал. 1, т. 10 от Закона за опазване на околната среда) са определени като притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

На основание на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. В годишния отчет се отбелязва напредъка при постигането на набелязаните цели и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

приоритети на ПООС, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, измененията в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти, както и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата. Актуализация на общинската програма по опазване на околната среда се извършва при съществена промяна на нормативната база и условията, при които е разработена.

В допълнение, на основание на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кметът на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ.

За информиране на обществеността отчетите по изпълнение на ПООС могат да бъдат публикувани на официалния сайт на община Гулянци - <https://gulyantsi.bg/bg/>.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Резултати от проведено анкетно проучване относно разработване на ПООС на община Гулянци 2021-2028 г.

Приложение 2. Раздел „Лечебни растения“

Приложение 3. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Приложение 4. Програма за управление на отпадъците на община Гулянци 2021-2028 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Обикновена леска / <i>Corylus avellana</i>	Брезови / Betulaceae	Люлякът се среща из сухите варовити и скални места до 600 м надморска височина в цяла България. За медицински цели се събират листата и цветовете. Люлякът като билка има запичащо и температуропонижаващо действие. Употребява се при задух, липса на апетит, диария. В народната медицина цветовете се употребяват при епилепсия, а листата при малария. Изсушените цветове на люляка се използват за чай, за ставни заболявания. Среща се повсеместно. Обикновената леска по-често формира храстовиден хабитус и достига малки размери, но се среща и като дърво с височина до 10 м. Короната е широкояйцевидна, плътна, тъмнозелена. Кората е гладка, сиво-кафява, с множество лещанки. Младите клонки са жълтениково-сиви, покрити с железисти власинки и осеяни с продълговати лещанки. Пълките са яйцевидни, покрити с дребни люспи и власинки. Листата са прости, разположени последователно. Те са широкояйцевидни, със заострен връх, сърцевидна основа и двойно назъбена периферия. Отгоре са тъмно-зелени, а отдолу са по-светли. На дължина достигат до 13 см., на ширина до 10 см. Листната дръжка е покрита с власинки и е дълга до 2 см. Леската се използва при лечение на анемия, липса на апетит, камъни в бъбреци, разширени вени, хемороиди, диабет, жълтеница, кожни болести, малария, простата, задържане на течности и много други.		Средно	Ограничено
Ракита / <i>Salix purpurea</i>	Върбови / Salicaceae	Силно разклонен храст, висок 5-6 (8) м, с лъскави, голи, в началото пурпурни, след това зеленикави или жълто-сиви клони. Листата приседнали или с къси дръжки, често срещуположни. Цветовете са еднополови, събрани в мъжки и женски реси. Плодът е кутийка, а семето е дребно, с власинки.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Смрадлика / <i>Cotinus coggygria</i>	Смрадликови / Anacardiaceae	Смрадликата е храст, достигащ 5 м височина. Клоните му имат червеникава гладка кора и жълта дървесина. Листата са елиптически или яйцевидни с ясно видимо жилкуване. Отдолу са сивозелени, а отгоре тъмнозелени, с характерна миризма. През есента те почервяват. Цветовете са зеленикавобели, двуполови, събрани в съцветие - метлица, с петлистна чашка, петлистно венче и 5 тичинки разположени между венчелистчетата. Цветните дръжки са покрити с дълги власинки. След прецъфтяването на цветовете дръжките се покриват с розови, зеленикави или червеновиолетови власинки. Плодът е черен и гол. Тя се среща на сухи и каменливи терени. Отвара от смрадлика подпомага лечението на гнойни, незаздравяващи рани, а може да се използва и при възпаление на лигавицата на клепачите. Среща се повсеместно.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко
Трънка / <i>Prunus spinosa</i>	Розови / Rosaceae	Трънката е широколистен голям храст или малко дърво, достигащо до 5 м във височина. Тя е с груба и лющеща се черна кора и гъсто разположени стъбла и клонове. Клоните имат дълги, остри шипове. Листата са малки и овални. Те са от 2 до 5 см дълги и 1,2 до 2 см широки, тъмно зелени са на цвят и имат назъбени краища. Цветовете са малки и деликатни, с пет овални и кремаво-бели венчелистчета. Цъфтенето е в началото на	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статус на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		пролетта. Плодът е костилка, с тънка месеста част и силно стипчив вкус, синьо-черен или тъмно лилав на цвят. Трънката е отлично загрящо средство. Може да се използва в лечението на диария. Пектиновите компоненти имат успокояващ и релаксиращ ефект върху разстроения или възпален стомах. Отвара или настойка от растението може да се използва като леко слабително при лечение на запек. Плодовете на трънката могат да бъдат използвани за стимулиране на обмяната на веществата и могат да бъдат много подходящи за използване в случаи на екзема, херпес, алергии, настинки, катар, лошо храносмилане, камъни в бъбреците и жлъчката и заболявания на пикочния мехур. Среца се повсеместно.			
Червен глог / <i>Crataegus monogyna</i>	Розови / Rosaceae	Червеният глог е храст, достигащ до 7 м височина. Кората му е гладка и сива. Листата са закръглени и насечени на 3-7 дяла, цветовете са бели, плодовете - червени, месести, сферични и са с костилка. Използва се за лечение на сърдечносъдови заболявания - леки форми на хипертония, сърдечни неврози, гръдна жаба, атеросклероза, безсъние, нервна възбуда, повишена функция на щитовидната жлеза и др. Използват се листата с цветовете или само цветовете, или плодовете. Лечебни съставки: Главните действащи вещества са флавоноидите - хиперозит, кверцетин, витексин и др. - общо над 15 на брой. От другите фенолни съединения се съдържат кафената и хлорогенова киселина, левкоцианидин. Среца се повсеместно.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно
Черен глог / <i>Crataegus pentagyna</i>	Розови / Rosaceae	Черният глог е храст достигащ 7 м височина. Прилича на обикновения, или червен глог, но се отличава от него по това, че листата и осите на съцветието са покрити с власинки, узрелите плодове са черни на цвят и съдържат по 3-5 „костилки“, за разлика от обикновения, чиито плодове имат по	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
	Мешковикови / Adoxaceae	Черния бъз е изхрасталаци и широколистни гори, предимно в по-топлите части на страната. Черният глог действа като засилва енергията на сърдечните съкращения, а едновременно с това успокоява сърцето. Разширява кръвоносните съдове (особено на сърцето и мозъка), регулира сърдечната дейност, действа нервоуспокоително и пикочогонно. Цветовете действат тонизиращо, а плодовете седативно и успокояващо. Среща се повсеместно.			
Черен бъз / <i>Sambucus nigra</i>	Мешковикови / Adoxaceae	Черния бъз е разклонен храст или ниско дърво, високо до 2-6 м и рядко до 8 м, с тънка пепелясива кора и шулеста бяла сърцевина. Стъблото и клоните са сивокафяви със светли лещанки по тях. Младите клонки - зелени. Листата са срещуположни, сложни, нечифтоперести, с 5-7 яйцевидно елиптически и остро назъбени листчета. Плодът е черно-виолетова сочна ягода, най-често с 3 лъскави кафяви семена, около 8 мм в диаметър. Вкусът е сладко-кисел. Цъфти през май - юни, плодоноси през септември - ноември. Черния бъз се употребява от много дълго време като лечебно растение, има потогонно, антисептично, омекчаващо и отхрачващо действие. Листата и плода действат диуретично и слабително. Цветовете на бъза се употребяват при хрема, ангина, кашлица, пресипнал глас, асцит, при възпаление на бъбреците и пикочо-половите пътища, трудно уриниране (хронифициран простатит), при импотенция, хемороиди, подагра, високо кръвно налягане, предизвиква изпотяване. Още от древността плодовете са приемани за дълголетие. Пресните плодове се използват в профилактиката и лечението на хепатит и язвена болест, при невралгии, ревматизъм. Чай, направен от изсушени плодове е добро средство за колики и за тонизиране на организма.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Шипка / <i>Rosa canina</i>	Розови / Rosaceae	Билката не трябва да се приема в големи дози поради токсичното ѝ действие. В традиционната българска медицина, плодовете от шипка се използват като високо-витаминен източник, който повишава защитните сили на организма. Използва се при бронхитални и стомашно-чревни заболявания, поради съдържанието на танини и пектини. Комбинацията на витамин С и другите съставки в плодовете от шипка стимулират образуването на червени кръвни клетки, засилват съпротивителните сили на организма и повишават работоспособността. Тя е изключително полезна за укрепване на сърцето и кръвоносната система. Шипката повлиява особено благотворно на функцията на черния дроб, а също така понижава нивото на кръвната захар, което своевременно я прави подходяща за болни от диабет. Препоръчва се при умствена и физическа умора, анемия, авитаминоза, простудни заболявания и др. Среща се повсеместно.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко
Тревисти лечебни растения					
Снежно кокиче / <i>Galanthus nivalis</i>	Кокичеви / Amaryllidaceae	Многогодишно тревисто растение. Луковичата е сферична до яйцевидна 1-1,5 см в диаметър, с доста плътна обвивка от сухи стари листа. Стъблото достига 20 см еднакво дебело в горната и долната си част, на върха си носи един увиснал надолу цвят, в основата на който е развит ципест зеленикав лист прикрепен с влагалнице. Приосновните листа обикновено са два, плоски и линейни в горната си част, по-широки, на върха тъпи със синкав восъчен налеп. Околоцветника е фуниевиден или звънчевиден, от 6 листчета; външните 3 бели, доста големи, почти елиптически, малко или повече разперени. Вътрешните почти двойно по-малки, удължени обратно сърцевидни, почти плоски докосващи се едно до друго, със зелено петно на върхната част. Зрелият плод е месест, жълтозелен, отваря се с 3 надлъжни шева.	Видът е в Червената книга на Република България в категория застрашен!	Ограничено	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Елвезиево кокиче / <i>Galanthus elwesii</i>	Кокичеви / Amaryllidaceae	Семената са елипсовидни с роговиден придагък. Цъфти през периода януари - април. Многогодишно луковично растение. Стъблото достига 20 см. На върха с един увиснал надолу цвят, в основата на който е развит ципест зеленикав лист прикрепен с влагалище. Листата преди отваряне на листната пъпка със завити навътре ръбове, дълги 6-7 см, широки 1,7-2,2 см. Околоцветните листчета са шест; външните 3 бели, дълги (15-25 мм) разперени, лъжичковидни, вътрешните три почти двойно по-малки, докосващи се едно в друго със зелено петно на връхната и приосновната част. Семената елипсовидни с роговиден придагък. Опрашва се от вятъра и от насекоми. Цъфти през периода от януари до април. Расте из храсталаци, гори, скални поляни по варовити почви, по долините на реките в низинния и долния планински пояс върху богати наносни почви.	Видът е включен в Червената книга на Република България в категория застрашен вид!	Ограничено	Ограничено
Сладник / <i>Glycyrrhiza glabra</i>	Бобови / Fabaceae	Многогодишно тревисто растение от семейство Бобови. Сладникът е с късо дебело коренище. Стъблото му е изправено, достига до 100 см на височина. То е силно разклонено, червеникаво на цвят, жлезисто влакнесто. Листата са нечифтоперести, с 9-17 яйцевидни или елиптични листчета. Цветовете са разположени в дълги рехави гроздовидни съцветия в пазвите на листата по върховете на клонките. Венчето е розово-виолетово на цвят, от 5 нееднакви листчета. Плодът е жлезисто влакнест или гол, прав или сърповиден, сплеснат боб. Времето на цъфтеж на сладника е юни - юли. Сладникът действа като стимулант на надбъбречна кора и панкреаса. Има противовъзпалително, антиартритно, спазмолитично, противоязвено, антималярийно, антибактериално, антивирусно действие. Билката е антиоксидант и антидиуретик, помага на храносмилането, успокоява стомашната лигавица. Има отхрачващо, естрогенно,	Видът е включен в Червената книга на Република България със статут застрашен вид!	Средно	Силно ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНИЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Блатно кокиче / <i>Leucojum aestivum</i>	Кокичеви / Amaryllidaceae	Многогодишно луковично растение. Стъблото достига 65 см. Листата са линейни, разположени в основата, 2-6 на брой, широки 5-13 мм. Цветовете (3-7 на брой) са разположени на върха на стъблото с нееднакво дълги дръжка. Цвятът е съставен от шест еднакви, бели, със зелени върхове, дълги 10-15 см околоцветни листчета. Цъфти през периода април - май. Цветовете излъчват силна приятна миризма. Растението е отровно! Използва се в медицината при заболявания на нервната система.	Видът е включен в Червената книга на Република България в категория застрашен, но попада във специален режим на ползване!	Ограничено	Ограничено
Сиво-зелена дзука / <i>Juncus inflexus</i>	Дзукови / Juncaceae	Дзуката е многогодишно тревисто растение, което се развива във влажни и мокри почви, расте дори във вода. Стъблото е цилиндрично сивозелено и достига 3 м височина. Растението няма листа, но за сметка на това образува гъсти туфи с диаметър до 2 м. Цветовете се намират на върха на всяко стъбълце.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Блатна мента / <i>Mentha pulegium</i>	Ментови / Lamiaceae	Многогодишно тревисто растение с добре развито коренище, от което всяка пролет излизат по няколко приповдигащи се и разклонени стъбла. Някои от растенията развиват и пълзящи стъбла, при които можете да откриете тук-там вкореняващи се издълнки. Стъблата на блатната мента са разредено окосмени. На височина те са от 20 до към 40 см. Листата ѝ са яйцевидни или заострено елипсовидни, с назъбен ръб, отгоре и отдолу са тъмнозелени и са покрити с власинки. Цветовете на блатната мента са събрани в пазвите на срещуположните листа и	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		образуват своеобразни прешленчета около стъблото в тези места. Така се получават няколко цветни прешлена, наредени на разстояние един над друг по цветоносните стъбла на растението. Венчето е розово, розово-лилаво до бяло и е около 5-7 мм дълго. Инхалации с менгово масло помагат при главоболие, мигрени, бронхит, простуда, кашлица, възпаления на синусите, умора, шок, нервно напрежение. Ментолово масло в малки дози (в чай, запарки) повишава апетита, потиска гаденето, успокоява спазмите в стомаха, червата и жлъчните пътища, използва се при метеоризъм. То има противовъзпалително, жлъчегонно и болкоуспокоително въздействие. По тази причина менговата дрога е удачно помощно средство при лечение на функционални заболявания на стомаха и жлъчните пътища, жлъчнокаменна болест, хроничен панкреатит, смущения в храносмилането, повръщане, разстройство. Ментоловото масло също е и екологичен инсектицид срещу оси, мравки и хлебарки.			
Бръшлян / <i>Hedera helix</i>	Бръшлянови / Araliaceae			Широко	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Бял равнец / <i>Achillea millefolium</i>	Сложноцветни / Asteraceae	Изтощително заболяване и намиращи се в стадий на реконвалесценция. Народната медицина препоръчва освен това използването на бръшлян при заболявания на черния дроб и на жлъчните пътища. Растението е отровно! Може да причини отравяне! Многогодишно тревисто растение. Стъблото е високо до 50 см. Листата са двойно до тройно пересто нарязани с линейно заострени листчета. Цветовете са събрани в кошнички, които от своя страна са събрани в съставно шитовидно съцветие. Всяка кошничка се състои от 5 периферни бели езичести цвята и до 30 тръбести в централната си част. Цъфти през месеците от май до септември. Дрогата се прилага като ароматно и горчиво средство за възбуждане на апетита и за засилване на секретите на стомашните жлези при диспепсии и атрофичен гастрит. Повишава съирваемостта на кръвта, действа кръвоспиращо при кръвоизливи (маточни и бъбречни), хемороиди, кървене на носа и венците, при лечение на рани. Извлеките от белия равнец активизират действието на фибрина, но не водят до образуване на тромби.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Водно пипериче / <i>Persicaria maculosa</i>	Лападови / Polygonaceae	Едногодишно тревисто растение, което достига до 60 см височина, със зелено или червеникаво цилиндрично стъбло със слабо разширени възли. Листата са последователни, продълговато ланцетни, целокрайни, с ципести кафяви прилистници, които обхващат стъблото и образуват цилиндрично влагалище. Приосновните листа са с къси дръжки, горните – почти седящи. Цветовете са дребни, зеленикаво-розови, събрани във връхни редкоцветни, увиснали, класовидни съцветия. Плодът е яйцевидно, тъмнокафяво орехче. Вкусът е парлив, изчезващ при сушене. Цъфти през юли – август. Билката се препоръчва при вътрешни и външни кръвоотечения – чревни, маточни (при обилна менструация), кървящи хемороиди. Препоръчва се също при гастрит, язва, диария, бъбречнокаменна болест.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Ограничено
Вратига / <i>Tanacetum vulgare</i>	Сложноцветни / Asteraceae	Тревисто многогодишно растение с голям брой изправени стъбла, високи 40-160 см. Цветовете са оранжево-жълти, цветните кошнички са събрани в голям брой (до 100) гъсти сложни щитовидни съветия по върховете на разклоненията. Разпространено е по тревисти места и храсталаци. Цъфти от юни до септември. Действа антисептично и спазмолитично, но се употребява преди всичко като противоглистно средство. Препоръчва се при болки в ходилата и при ставни болки под формата на запарка за бани, в компреси при конгузии. Внимание - билката е отровна в големи дози!	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Вълча ябълка / <i>Aristolochia clematitis</i>	Копитникови / Aristolochiaceae	Многогодишно тревисто растение с късо пълящо коренище и изправено стъбло, високо до 1 м, обикновено неразклонено, голо. Листата са последователни, на дълга дръжка, широко яйцевидно-сърцевидни или бърбековидни, дълги 3-15 см, целокрайни. Цветовете са събрани по няколко в пазвите на	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		листата. Околоцветникът е прост, венчевиден, неправилен, тръбест, в долната си част слабо разширен, а в горната удължен във вид на езиче, дълъг 2-3 см, светложълт. Тичинките са шест, сраснали със стълбчето. Плодът крушовидна кутийка, дълга 2-5 см. Коренищата съдържат етерично масло, алкалоиди, горчиви и дъбилни вещества. В надземната част се откриват освен горните съединения също флавоноиди, танини, ябълчна киселина, витамини С и др. Семената също са богати на биологично активни вещества. Растението е силно токсично!			
Горски слез / <i>Malva sylvestris</i>	Слезови / Malvaceae	Двугодишно, по-рядко едногодишно или многогодишно тревисто растение. Стъблата са дълги от 30 до 80 см, разклонени, полегнали, изправени или приповдигащи се, разклонени. Листата са последователно разположени, дълги 2-8 см, широки 2,5-10 см, закрълено борековидни, назъбени, долните слабо нарязани, горните по-дълбоко 3-7 делни. Цветовете са по няколко в пазвите на листата, едри, 3-4 см в диаметър; Венчелистчетата на цветовете 5 свободни, на върха си са дълбоко връзани, дълги 12-30 мм, бледолилави, с потъмни надлъжни жилки. Плодът е дисковиден, 5-10 мм в диаметър. Цъфти май - септември. Билката има омекчително, противовъзпалително, слабително, спазмолитично и седативно действие. Използва се при възпалителни заболявания на дихателната и храносмилателната системи - ларингит, остър и хроничен бронхит, бронхиална астма, кашлица, язвена болест на стомаха и дванадесетопръстника и др. Намира и външно приложение при изгаряния, отоци, циреи, акне, колпит и др.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко
Горска ягода / <i>Fragaria vesca</i>	Розови / Rosaceae	Среща се по горските поляни и по високите части. Плодовете на горската ягода са ценен диетичен продукт. Пресните плодове се препоръчват като лечебно средство при	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		високо артериално налягане, при атеросклероза, а също така при язвена болест на стомаха и дванадесетопръстника, при анемия, авитаминоза, невралгия, при запек, подагра, маточни кръвоотечения и др. Използват се още като леко диуретично средство при бъбречни камъни, при подагра, при диарии, чернодробни възпаления и др. Листата се берат без дръжките и след събирането на плодовете. Плодовете се берат, сушат се и се опаковат отделно от листата. Воден извлек от листата на ягодата предизвиква разширяване на кръвоносните съдове, снижава артериалното налягане, забавя сърдечния ритъм и усилва съкратителната способност на сърцето. Маточните съкращения също се усилват.			
Градско омайничче / <i>Geum urbanum</i>	Розоцветни / Rosaceae	Многогодишно растение. Има късо хоризонтално коренище. Стъблото му достига до височина 70 см и е леко влакнесто. Стъбловите листа са тройни с къси дръжки или най-горните са триделни. Приосновните листа са прекъснато пересто лентовидни, сближени в розетка. Цветовете са светложълти, 10–15 мм в диаметър. Цветовете на градското омайничче са разположени по върховете на стъблото и разклоненията му. Цъфтят от края на май до края на август. Растението е разпространено из храсталаци и сенчести гори, край горски пътеки, из селищата край огради, горски поляни. Градското омайничче действа затягащо, нервоуспокояващо, свиващо кръвоносните съдове.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно
Дива тиква / <i>Bryonia alba</i>	Тикови / Cucurbitaceae	Представява многогодишно, катерливо тревисто растение. Среща се на влажни месторастения. Стъблото е пълзящо, достигащо до 4 м дължина, с мустачки за прикрепване към околните предмети. Листата са последователни с петделни петури, гранасти и с дълги дръжки. Цветът е светло жълт. Дивата тиква има топчест плод, който е черен и гладък. Билката се използва при остри и хронични възпаления на респираторните органи, прилага се още при състояния, които се	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Община Гюлянци
булевард "България" № 10, 7100 Гюлянци

Община Гюлянци
булевард "България" № 10, 7100 Гюлянци

Община Гюлянци
булевард "България" № 10, 7100 Гюлянци

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Есенен минзухар / <i>Crocus pallasii</i>	Перуникови Iridaceae	характеризираг със сухота на лигавиците, менингит, суха кашлица на тласъци, нарастваща жажда, болки в главата и крайниците.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Жълт кантарион / <i>Hypericum perforatum</i>	Звънникови (Clusiaceae)	Многогодишно тревисто растение. Височината на растението над земята е от 8 до 15 см. Стъблото е отчасти скрито под земята и по време на цъфтежа има няколко остри, зелени листчета. Цветовете са единични, виолетови; прашниците жълти. Обвивката на грудколуковицата не отделя пръстенчета в основата. Цъфти през месеците септември - ноември.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
	Звънникови (Clusiaceae)	Многогодишно тревисто растение с хоризонтално пълзящо коренище. Стъблата са изправени, кръгли или с два надлъжни ръба, високи 20-100 см. Листата са овални, ланцетни или линейни, срещуположни и са приседнали. На дължина достигат 5-20 мм, а на ширина 2-15 мм. По повърхността на листа има многобройни прозрачни и редки черни точковидни жлези. Цветовете са 10-35 мм в диаметър, правилни, жълти до оранжеви, събрани в щитовидни метлици. Цъфти през май и юни. Среща се на сухи до свежи, бедни средно богати почви. Действа противовъзпалително, противомикробно, ранозаздравяващо и тонизира нервната система.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Жълтурче / <i>Ranunculus ficaria</i>	Лютикови / Ranunculaceae	Многогодишно тревисто растение. Корените са бутлковидно задебелени или продълговато яйцевидни. Стъблата са скрити в листните влагалища или добре развити, изправени или полегнали, 2-30 см високи, прости или разклонени. Листата са 2-5 см широки, закръглени или триъгълно яйцевидни, с лъскава горна повърхност; равномерно разположени по стъблото или събрани в основата му. Приосновните листа са с дълги дръжки, ъгълесто сърцевидни, по края закръглено назъбени; стъбловите листа са с по-къси дръжки, често в пазвите с дребни грудчици. Цветовете 2,5-3,5 см в диаметър. Чашелистчетата са 3, жълтеникави-бели. Венчелистчетата са 8-12 на брой, 10-18 мм дълги, 4-7 мм широки, жълти, лъскави, продълговато елиптични или продълговато обратно яйцевидни, в основата с нектарници. Плодните легла са покрити с четинки. Орехчетата 2,5 мм дълги, закръглени, обратно яйцевидни, в основата елиптични, мъхесто късо влакнести; носчето слабо заострено или продълговато. По литературни данни цъфти от март до май. Билката има противобактериално действие. Употребява се при лечението на главоболие, малокръвие, ревматизъм, подагра, невралгия. Външно билката се употребява за бани при ревматизъм, гнойни и трудно зарастващи рани, хемороиди. Лечението да се прилага при строго лекарско предписание, защото растението е отровно!	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Ограничено
Змийско мляко / <i>Chelidonium majus</i>	Макови / Papaveraceae	Многогодишно тревисто растение. При нараняване на растението от него изтича гъст оранжев сок. Стъблото е	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		синкаво, разклонено, високо 30-90 см, голо или с разсеяни меки власинки. Листата са последователни, сложни - нечифтоперести, с 5-7 листчета. Цветовете са събрани по 2-6 в прости сенници, разположени в пазвите на горните листа. Те имат чашка от 2 жълто-зелени листчета, опадващи при разтварянето на цвета. Венчето е яркочълто, четирилистно. Тичинките са многобройни. Плодът е шушулковиден, дълъг до 5 см, разгукващ се на две части, гол. Цъфти април - юли. Билката притежава спазмолитично, болкоуспокояващо и жлъчегонно действие. Вниманието билката е отровна!			
Лечебен камшик / <i>Agrimonia eupatoria</i>	Розови / Rosaceae	Многогодишно тревисто растение с късо и дебело коренище. Стъблото е изправено, високо до 1 м, неразклонено или слабо разклонено. Листата са последователно разположени, дълги от 10 до 30 см, сложни - перести съставени от 5 до 9 двойки едри листчета и между тях 6-10 малки листчета. Листчетата от сложния лист са без дръжка, назъбени, с яйцевидна или овална форма. Листата са с едри прилистници. Цветовете са двуполови, събрани в редки класовидни гроздове, с двоен околоцветник, съставен от 5 чашелистчета и 5 венчелистчета. Венчелистчетата са жълти, дълги 4-6 мм. Цъфти през месеците юни - септември. Дрогата от камшик регулира функциите на черния дроб и жлъчния мехур, също така има запичащо, потогонно и диуретично действие.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Кукувична прежда / <i>Cuscuta europaea</i>	Поветицови / Convolvulaceae	Кукувичата прежда е едногодишно безхлорофилно паразитно растение, увиващо се около гостоприемника и прикрепащо се чрез смукала. Стъблото е жълтеникаво или червеникаво. Листата са редуирани до дребни люспи. Цветовете са събрани в собити приседнали главести съцветия. Основните действия са диуретично и болкоуспокояващо.	Видът не е защитен от ЗБР.		

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Кукурак / <i>Helleborus odorus</i>	Лютикови / Ranunculaceae	Многогодишно тревисто растение с дебело пъзящо коренище. Стъблото достига до 60 cm височина. Приосновните листа (най-често един) са презимувващи, с дълга дръжка, дланевидно изрязани на 5-13 овално ланцетни, остро назъбени дяла; стъблените са по-дребни, приседнали. Цветовете са жълто зелени, 2-4 на брой, 5-7 cm в диаметър. Околоцветника им се състои от 5 листчета, запазващи се при узряването на плодовете. Между околоцветните листчета и тичинките се намират 8-12 нектарници. Тичинките са много. Плодниците са 3-8, с горен яйчник. Плодът е сборен от сраснали в основата си мехунки. Цъфти февруари - април. Билката тонизира сърдечния мускул и забавя пулса, успокоява нервната система, разхлабва червата, стимулира диурезата. Поради отровността си да се използва само по лекарско предписание и контрол.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Лаваница, жаблек / <i>Alisma plantago</i>	Лаваницови / Alismataceae	Многогодишно тревисто растение с презимуващо коренище. Листата са широколинейни, разположени в приосновна розетка, на сравнително дълги дръжки, плътни и изправени. Цветчетата са дребни, разположени в рехава метлица. Венчелистчетата са възкръгли до широко обратно яйцевидни, с нокътче в основата, до 6 мм дълги, бели или червеникави, а към нокътчето жълти. Цъфти през юни - септември. Растението е повсеместно разпространено в нашата страна - в плитки блага, езера, отводнителни канали, реки. Билката се употребява против диабет, нефрит, бъбречни страдания и кръвно налягане. Нашата народна медицина я прилага като пикочогонно средство. Свежото растение е отровно. След изсушаване отровността изчезва!	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Ограничено
Лайкучка / <i>Mairicaria chamomilla</i>	Сложноцветни / Compositae	Едногодишно тревисто растение. Височината на растението е от 5 до 45 см. Стъблото е разклонено. Листата са двойно или тройно перести, нишковидни. Цветните кошнички са разположени по върховете на стъблата, състоят се от бели езичести цветове по периферията и жълти тръбести в средната част, цветното легло е изпъкнало, а вътрешността му е куха. По този белег, кухото цветно легло, лайката се различава от други близки видове, при които цветното легло е плътно. Цъфти април - август. Етеричното масло на лайката има противовъзпалително и омекчително действие при заболявания на храносмилателния път - колики в стомаха и червата, гастрити, колики и метеоризъм, стоматит, гингивит, и при възпалителни процеси на дихателните пътища - тонзилит, фарингит, ларингит (инхалация с парите на маслото). Външно за промивки се прилага при възпаление на лигавицата на очите, на матката и на	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статус на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Лапад / <i>Rumex patientia</i>	Лапadowи / Polygonaceae	Многогодишно тревисто растение, което достига на височина до един метър. Среща се на влажни, богати почви. Листата са широки, яйцевидно-копиевидни или продълговато-копиевидни, дълги 30-45 см и широки 10-15 см. Листните ръбове са гладки или слабо вълнисти и водят началото си от разположена в основата на растението розетка. Цветовете и семената се разполагат на гроздове по разклонения на стеблото, като най-големият грозд се разполага на върха на растението и са оцветени в розово-кафяво. Цъфти през месеците юни и юли. За медицински цели се използва основно коренът на растението. В кулинарията и като източник на витамин С и желязо, се използват и листата, които се добавят към салати и супи.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно
Лепка / <i>Galium aparine</i>	Брошови / Rubiaceae	Лепката е едногодишно тревисто растение с грапаво, лежачо или катерливо, четириръбесто стъбло, дълго до 1,5 м. Листата са разположени по 6-9 в прешлени тясно ланцетовидни, по периферията с шипчета. Цветовете са дребни, бели, събрани в полусенници, с 4-листно, сраснало в основата венче, и 4 тичинки, без чашка. Плодът е сух и бодлив, почти сферичен и лесно се разпада. Лепката притежава противомикробно и пикочогонно действие. Употребява се при пясък и камъни в бъбреците.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

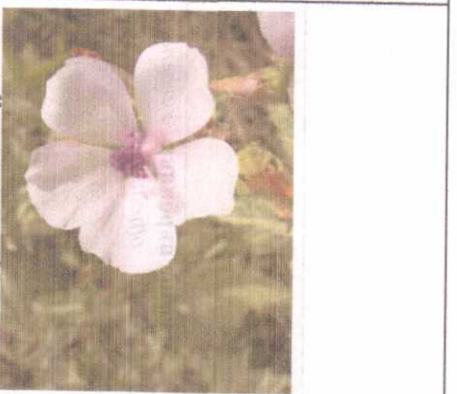

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Лечебна върбинка / <i>Verbena officinalis</i>	Върбинкови / Verbenaceae	Тя е многогодишно тревисто растение, разпространено по поляни, често се среща и като плевел, с високо до 1 м, разклонено, четириръбесто стъбло. Листата са срещуположни, долните с дръжки, ливовидни или 1-2 пъти пересто нарязани; горните с приседнали, почти цели, назъбени или целокрайни. Цветовете са бледорозови или светливиолетови, събрани на върха на стъблото и разположени в класовидни съцветия. Чашката и венчето са петделни. Плодът е сух, разпада се на 4 орехчета. Върбинката има укрепващо действие при изтощение, слабост, нервна и психическа умора, като диуретично средство при задържане на течности в организма, за засилване на млечната секреция при кърмачки.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Лечебна комунига / <i>Melilotus officinalis</i>	Бобови / Fabaceae	Двугодишно тревисто растение с разклонено стъбло, високо до 1,5 м. Листата са последователни, триделни с елиптични, назъбени по ръба листчета, с дълги дръжки и целокрайни прилистници в основата. Цветовете са бели или жълти, събрани в няколко гроздовидни съцветия, които се развиват по върховете на стъблото и неговите странични разклонения. Плодът е боб с 1-4 зеленожълти семена. Медоносно растение. Билката притежава невроуспокояващо и сънотворно действие. Освен това действа болкоуспокояващо и противоспастично. Прилага се при главоболие, невралгия, хистерия, смущения в климатериума, при чревни болки. Особено добър ефект има при циреи и възпалителни процеси от различен произход.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Лечебна медуница / <i>Pulmonaria officinalis</i>	Грапаволистни / Boraginaceae	Билката предпочита свежи и сенчести места, богати на хранителни вещества и най-вече варовити, каменисти или чисти глинести почви. Листата са сърцевидни, повече или по-малко продълговати и заострени. Горната повърхност на листата има малки неравности и е покрита с мъхче. Стъблото е високо до 35 см. Корените са разклонени. През пролетта растението разцъфва. Петте венчелистчета на цъфта в началото са червени или розови, по-късно се променят към лилаво. Използва се при проблеми на дихателните пътища.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Лечебна ружа / <i>Aithaea officinalis</i>	Слезови / Malvaceae	Многогодишно тревисто растение с късо и дебело коренище. Стъблото е кухо с дължина 1 м, окосмено и отдолу вдървявяло. Листата са длановидно нарязани, едроназъбени, последователни, с дължина 5-15 см, с дълги дръжки. Цветовете са бледорозови с 5-листно венче и са разположени на групи в пазвите на горните листа. Плодът е плосък, дисковиден и при узряване се разпада. Цъфти от юни до август. Среща се по влажни крайречни места. Използват се корените, листата и цветовете. Лечебните свойства на билката се свързват с богатото съдържание на слузни вещества в корените. Те действат смекчаващо при възпаление на дихателните пътища. Във вода тези вещества набъбват и образуват желатиноподобна слузеста маса, която образува защитна покривка върху възпалените лигавици и предпазва сетивните нервни окончания от дразнещите вещества, като намалява кашличния рефлекс и подпомага оздравителния процес. По подобен начин действа и на лигавицата на стомаха и дванадесетопръстника, като я обгръща и изолира от дразнещото действие на храната и солната киселина. Приета през устата, тя е едно от най-добрите средства за активиране перисталтиката на червата при хроничен запек.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Магарешки бодил / <i>Oporogordonia asanthium</i>	Сложноцветни / Asteraceae	Магарешкият бодил е двугодишно тревисто бодливо растение с вретеновиден месест корен. Стеблото е изправено, сивовлакнесто, достигащо на височина до 2 м, силно разклонено в горната си част, с широки надлъжни въгнатовидни крила с дълги до 5 мм бодли и покрито с малки бели власинки. Листата на магарешкия бодил са с дължина 5-35 см и широчина 3-10 см, извити надолу, последователни, приседнали, продълговати, неравномерно изрязани по ръба с жълти бодли. Покрити са с малки бели власинки. Цветните кошнички са полуферични, многоцветни, от керемидообразно наредени бодливи листчета с овална долна част и по-дълги от нея бодили. Цветните кошнички са с диаметър 2-5 см, 1 до 5 в снопче на върха на стъблото. Съцветното легло е месесто и толо. Цветът е тръбест, двуполов, червено-виолетов, бледо-виолетов или розов, с 5 дяла. Плодосемката е яйцевидна, четиристенна, с хвърчилка от многобройни, срастнали в пръстен власинки. Цъфти юни - септември. Използва се при: повишено кръвно налягане, против кашлица, задух, против хемороиди, при кожни обриви, лишеи, циреи, при злокачествени тумори и гнойни рани, при лечение на хронични хепатити и чернодробни възпаления, при болки в стомаха, при камъни в бъбреците и пикочния мехур, при заболяване на простатата и полава слабост.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно
Гръцка коприва / <i>Urtica urens</i>	Копривови / Urticaceae	Многогодишно тревисто растение покрито с парливи власинки с дълго, пълзящо, разклонено коренище. Стъблото е изправено, 0,30-1,5 м високо, четириръбесто. Листата са срещуположно разположени, дълги 3-15 см и широки 2-8 см, широко яйцевидни до продълговато яйцевидни, едро напилени, към върха заострени, в основата сърцевидни. Двудомно растение.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		Цветовете са събрани в дълги до 10 см ресовидни съцветия, разположени в пазвите на горните цветя. Мъжките цветове с четириделен околоцветник, тичинките са 4. Околоцветникът на женските цветове е с 4 чашелистчета, разположени в два кръга. Плодът е яйцевидно зеленикаво, едносеменно орехче, с надлъжен ръб и гладка повърхност. Цъфти през месеците юни – септември. Билката има кръвоспирало, общоукрепващо, тонизиращо, диуретично и антианемично действие. Влияе благоприятно върху обмяната на веществата. Използва се при нарушено кръвосъсирване, при кръвоизливи от носа, от язви на стомаха, от хемороиди, при обилна менструация и др. Прилага се под формата на запарка.			
Маточина / <i>Melissa officinalis</i>	Устноцветни / Lamiaceae	Многогодишно тревисто растение високо до 1,5 м. Стъблото е ръбесто и разклонено. Листата са яйцевидни срещуположни, тъмнозелени, с характерна лимонена мирисма. Долните листа са големи, с дълга, отгоре мъхеста дръжка, а горните са продълговати, тъпо назъбени, с къса дръжка. Цветовете са дребни, бели, жълтеникави или розови, разположени в пазвите на горните листа в прешлени по 6. Венчето на цветовете е белезникаво, извито по средата. Маточината се използва за укрепване на нервната система и действа седативно и спазмолитично. Предписва се при сърдечна невроза, мигрена, безсъние, нервна и полова свръх възбуда, неврастения, при сърдечни заболявания. Прилага се като запарка. При неспокоен сън се препоръчва чай от маточина. Многогодишно тревисто растение или полураст с пълзящи или полегнали стъбла и възходящи цветоносни клонки, високи до 20 см. Листата ѝ са целокрайни, срещуположни, овално яйцевидни до тясно ланцетни, към върха заоблен, в основата си стеснени в дълга около 3 мм дръжки. Листната петура е дълга 0,4-1,5 см, широка 7 мм, целокрайна, без завит надолу ръб, с	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко
Мащерка / <i>Thymus sp</i>	Устноцветни / Lamiaceae		Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		реснички в основата си. Цветовете са розови, лилави или бели, събрани в съцветия на върха на растението. Венчето е бледорозово или червено и са двуустни. Цъфти през юни - септември. Масерката често е наричана, и с основание, лек за всичко. Поради богатото съдържание на етерично масло притежава отхрачващо, антисептично, противовъзпалително, спазмолитично и болкоуспокояващо действие. Използва се като дезинфициращо средство при хроничен бронхит, коклюш, бронхиална астма, суха и спастична кашлица, при белодробни заболявания. Освен това има благотворно действие при хронични гастрити и язва на стомаха, колики, диарии, гнилостни процеси, чревни паразити. Идеална е за успокоение при нервна възбуда, безсъние, главоболие, малокръвие и др.			
Мехунка / <i>Physalis alkekengi</i>	Картофови / Solanaceae	Многогодишно увивно тревисто растение с разклоняващо се пълзящо коренище, с право, слабо разклонено тънко стебло, достигащо на височина до 60 см. Долните ѝ листа са единични, последователни, покрити с редки малки власинки, достигащи на дължина до 10 см. Горните ѝ листа са с дълги дръжки, срещуположни, често по две, неравномерно назъбени, яйцевидни, покрити с редки малки власинки. Цветовете на мехунката са бледозелени, едри, разположени поединично на дръжки, излизащи от пазвите на горните листа. Цъфти април - август. С узряването на плодовете чашката се превръща в голяма оранжево-червена ципеста мехунка. Плодовете на мехунката са толчести, оранжево-червени, сочни, горчиви на вкус, с големина на вишна и множество семена, разположени поединично в дъното на всяка мехунка. Внимание! билката е отровна!	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Миризлива теменуга / <i>Viola odorata</i>	Теменугови / Violaceae	Многогодишно тревисто растение със силно разклонено коренище, без надземно стъбло, с розетка от листа и 10 – 25 см дълги, вкореняващи се надземни издънки. Листата са с дълги дръжки, закръглено бъбрековидни до яйцевидно бъбрековидни, в основата дълбоко и тясно сърцевидни, плитко, ситно и тъпо назъбени. Цветовете са разположени по един в пазвите на розетковите листа, 1,5 – 2,5 см високи, виолетови или сини, рядко бели, с приятна миризма. Плодът е многосеменна широко яйцевидна до сферична кутийка, разпукваща се при узряване на 3 дяла. Дъфти март – април. Цветовете на миризливата теменуга имат секретолитично (втечняващо бронхиалните секрети), отхрачващо и дезинфекционно действие. Имат още потогонно действие и успокояват нервната система.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Ограничено
Обикновена блатия / <i>Lythrum salicaria</i>	Блатиеви / Lythraceae	Растението образува многобройни стъбла, излизайки от вдървеняла коренова система. Стъблата са червеникаво-лилави, квадратни в напречен разрез. Листата са ланцетни, дълги 3-10 см, покрити с власинки, приседнали, разположени срещуположно или в прешлен по три. Цветовете са лилави с диаметър 10-20 мм с 5-6 венчелистчета. Плодът е кутийка, цъфтежът е през лятото, а когато семената узреят, листата стават ярко червени. Растението се среща на влажни почви, около реки и поляни. Обикновената блатия се използва в народната медицина, както и за декоративни цели.	Видът не е защитен от ЗБР.		

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Обикновено глухарче / <i>Taraxacum officinale</i>	Сложноцветни / Asteraceae	Глухарчето е многогодишно тревисто растение. При повредене на растението от наранените места изтича млечнобял сок. Коренът е прав, обикновен неразклонен, дълъг 20-60 см. Листата са разположени при основата на стъблото; събрани в розетка; толи или слабо влакнести; назъбени, дълбоко вълновидно нарязани, пересто разсечени или разделени. Цветовете са само езичката и са събрани в съцветие кошничка. Обвивката на кошничката е от линейно-ланцетни листчета, като външните са завити надолу. Плодовете са продълговати, дълги 3-4 мм, в горната си част имат коронка от зъбци и носче с хвърчилка от бели власинки. Цъфти от март до ноември. Билката действа жлъчегонно, холеретично, диуретично, лаксативно и ангирематично. Използва се за стимулиране секретцията и тонуса на храносмилателната система, при чернодробни и жлъчни заболявания, при депресия, за засилване на апетита и като диуретично средство.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко
Обикновен здравец / <i>Geranium macrorrhizum</i>	Здравецови / Geraniaceae	Многогодишно тревисто растение със силна приятна миризма и с дълги хоризонтални коренища с кафяви до кестеняви люспи. Стъблата са високи 15-60 см. Приосновните листа са с дълги до 25 см дръжки, листните петури са дълбоко дланевидно разделени на 5-7 обратно яйцевидни, назъбени дялове. Цветовете са събрани във връхни съцветия. Тичинките са 10, два пъти по-дълги от чашелистчетата и прашниците стърчат извън венчето. Цъфти април - юли. Основно действие: сваля кръвното налягане и успокоява централната нервна система, което също се проявява и при приемане на свежи листа.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Обикновена мента / <i>Mentha spicata</i>	Устноцветни / Lamiaceae	Многогодишно тревисто растение, което обича влажните почви. Достига на височина 30-100 см. Листата му са дълги 5-9 см и широки 1,5-3 см, с назъбени краища. Цветовете са събрани в класовидни съцветия, като всеки от тях е розов или бял, на дължина и ширина 2,5-3 мм. Съществуват множество разновидности на ментата, която е позната като подправка и лечебно средство още от древността. Те имат сходни ароматни, вкусови и биологични свойства. Днес най-разпространена е пиперливата (лютивата) мента, която е многогодишно тревисто растение. Тя не се среща в диво състояние, тъй като е получена чрез кръстосване. За този хибриден вид се намират сведения още от Средните векове. У нас също се използват няколко разновидности на ментата и техните кръстоски, които се наричат джоджен. Използват се надземни части на растението имат спазмолитично, местно обезболяващо и антисептично действие, увеличават секрециите в стомаха и червата, предизвикват разширяване на коронарните кръвоносни съдове. Притежава газогонно действие, възбужда апетита, но не дразни лигавицата на стомаха и червата. Джодженът се препоръчва при физическа и умствена преумора, за освежаване, при простудни, жлъчни и чернодробни заболявания. С масло от джоджен се правят масажи, които имат за цел да облекчават главоболието, мигрената и да намалят стреса благодарение на стимулиращото и ободряващо действие.	Обикновен вид, широко разпространен в България. Видът не е защитен от ЗБР.	Също, широко използвана в хранително-вкусовата промишленост.	Също, широко разпространена в България.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Обикновен синчец / <i>Scilla bifolia</i>	Зайчяснякови / Asparagaceae	Многогодишно тревисто растение с луковица с диаметър до 3 см. Цветоносното стъбло е високо до 25 см. Листата са 2, приосновно разположени, ланцетни продълговати. Съцветието е рехаво, с 2 до 10 цвята. Прицветниците липсват или са слабо развити. Прицветните листчета са сини, рядко бели, от 6 до 12 мм дълги, разперени. Цъфти март - април.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Овчарска горбичка / <i>Capsella bursa-pastoris</i>	Кръстоцветни / Brassicaceae	Едногодишно или двегодишно тревисто растение с изправено голо стъбло, високо 20-50 см. Листата, които са събрани в розетка при основата на стъблото са продълговато обратно ланцетни, дълбоко лировидно пересто изрязани; стъблените листа са приседнали, продълговати, целокрайни, назъбени или насечени, в основата стреловидни, обхващащи стъблото. Цветовете са многобройни, събрани в гроздовидни съцветия, устройството им е както при общия тип на семейство Кръстоцветни. Плодът е странично сплесната тригълно сърцевидна шушулчица с многобройни бледокафяви семена. Цъфти март - август. Билката повишава тонуса на маточната мускулатура и има кръвоспиращо действие при маточни кръвоизливи. Използва се и при кървящи хемороиди, кръвоизливи в стомаха и червата и др.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Пача трева / <i>Polygonum aviculare</i>	Лападови / <i>Polygonaceae</i>	Едногодишно тревисто растение с разклонени членести, изправени, възходящи или полегли стъбла, дълги 20-60 см и добре развит, разклонен, осев корен. Листата са приседнали или с къси дръжки, тясно яйцевидно ланцетни или продълговат ланцетни, последователни. Цветовете са с 5-делен околоцветник, бели, розови или червени, разположени по 1 или по 2-5 в пазвите на листата. Плодът е тъмнокафяво до черно, матово грапаво орехче. Цъфти май - октомври. Билката се прилага при белодробна туберкулоза, кръвоизливи от стомаха и червата, маточни и туберкулозни кръвоизливи. В българската народна медицина пачата трева се употребява още при камъни в жлъчката, болки и язва в стомаха и червата, хемороиди, диария, изобилна менструация, бяло течение, малария.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно
Пелин / <i>Artemisia absinthium</i>	Сложноцветни / <i>Asteraceae</i>	Многогодишно сребристосиво тревисто растение със своеобразен приятен аромат и силно горчив вкус. Стъблото е 40-120 см високо, в горната част разклонено, в основата вдървявяло. Приосновните листа са 2 до 3 пъти пересто разсечени, разположени на дълги дръжки, а стълковите - двойно пересто разсечени, с къси дръжки до почти приседнали, без ушички, при основата си или в зоната на съцветието са триделни до цели. Листата от двете страни са покрити със сребристи копринести власинки. Съцветията са сложни метлици, изградени от многобройни едностранни гроздчета, които са съставени от къльбовидни, около 3-4 мм в диаметър, увиснали цветни кошнички. Всички цветове са тръбести, жълти, без чашка, разположени върху влакното съцветно легло. Плодът е около 1 мм дълъг, кафяв, продълговат, заострен, без хвърчилка или коронка. Цъфти от юли до септември. Тонизира мускулатурата на храносмилателните органи, увеличава отделянето на храносмилателни сокове и подобрява храносмилането. Съдържащите се в етеричното масло съставки	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Перуника / <i>Iris pseudacorus</i>	Перуникови / Iridaceae	Многогодишно, тревисто растение с удебелено коренище. Листа са цицести, синьо-зелени, твърди, остри, изправени и успоредно жилкувани. Цветовете са събрани в класовидни съцветия. Те са жълти, триделни типични за ирисите. Период на цъфтеж: май – юли.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Петниста мъртва коприва / <i>Lamium maculatum</i>	Устноцветни / Lamiaceae	Многогодишно тревисто растение, което се среща предимно върху влажни, плодородни почви. Растението достига до 80 см. Стъблото е изправено, кухо, овласено и силно разклонено в основата. Листата достигат дължина до 10 см, назъбени по периферията и овласени от двете страни. Формата им варира силно от яйцевидни, триъгълни до сърцевидни. Цветовете се формират в основата на най-горната двойка листа, като цветът им е розов или лилав.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко
Повег / <i>Clematis vitalba</i>	Лютикови / Ranunculaceae	Листопадно увивно растение. Стъблото е дълго до 30 м, пълзящо или увивно, разклонено, със силно издадени надлъжни ребра, във възлите повече или по-малко мъхнато, с остаряването вдървявява. Листните дръжки са дълги, често увиващи се около опори. Листата са просто перести, с 3-9 листчета, почти голи, слабо блестящи, светлозелени, без дълговидно изпъкнали жилки, с редки власнки, предимно по жилките. Листчетата са с 0,5-2 см дълги дръжки, яйцевидно сърцевидни, заострени, целокрайни, едро напилени или едро	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
		закръглено назъбени. Цветовете са с дълги дръжки, слабо ароматни, събрани в многоцветни силно разклонени, метликовидни съцветия. Околоцветните листчета са 4,6-10 мм дълги, продълговати, тъпи, бели или зеленокавобели, от двете страни гъсто влакнесто напъстени. Тичинките са голи. Тичинковите дръжки са тесни, по-дълги от прашниците. Плодовете са орехчета, около 4 мм дълги, удължени, слабо сплескани, тясно подути по края, червеникавокафяви, влакнести, със стъбче дълго 2-3 см, пересто влакнесто. Цъфти през месеците юни - август. Приложение на листата при стомашна язва, треска, разширени вени. Външно се използва за бани при краста, циреи и гнойни рани. Същото действие има и коренът на растението.			
Подбел / <i>Tussilago farfara</i>	Сложноцветни / Compositae	Многогодишно тревисто растение с тънко, дълго, разклонено коренище. Листата са с дълги дръжки, почти кръгли, 10-20 см в диаметър, в основата сърцевидни, по периферията едро неравномерно назъбени, а от долната страна листата са почти бели. Цветовете са златистожълти. На върха на всяко стъбло се образува по една цветна кошничка, до 2 см в диаметър. Цъфти от февруари до април. Листата от подбел са средство против кашлица и задух. Притежават омекчаващо, отхрачващо и противовъзпалително действие.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Полски ветрогон / <i>Elyngium campestre</i>	Сенниковцветни / <i>Ariaceae</i> (<i>Umbelliferae</i>)	Многогодишно тревисто растение. Височината на растението над земята е от 20 до 80 см. Стъблото е изправено, силно разклонено от основата. Надземната част е с кълбовидна форма. Приосновните листа са на дръжка с триделна петура, с бодливи зъбчета по ръба. Стъбловите листа са приседнали и обхващат стъблото, пересто наделени и бодливи. Цветовете са събрани в сбити кълбести съцветия. Цъфти юни - август. Билката е с диуретично, спазмолитично, нефролитично и болкоуспокояващо действие. Използва се при различни заболявания на отделителната система.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Пъстра зайчина / <i>Coronilla varia</i>	Бобови / <i>Fabaceae</i>	Пъстроцветната зайчина е многогодишно тревисто растение. Стъблата са многобройни, лежащи, приповдигащи се или изправени, ръбести, разклонени, до 1 м дълги. Листата са текоперести, с 9-25 листни дяла, които са обратно яйцевидни, елипсовидни или продълговати, с дръжки, а намиращите се към върха приседнали. Цветовете са събрани по 7-20 на дълги дръжки в кълбовидни гроздове. Чашката е късо звънчевидна, с почти еднакви, шилевидни, ясно развити зъбци. Венчето е разноцветно: флагчето е бледорозово или розово, крилицата са бели, ладийката - бледорозова, а на върха пурпурна, като е извита и заострена във вид на човка. Горната тичинка е свободна. Плодът е линеен боб с едносемени членчета. Цъфти през май - юни. У нас се среща из ливадите, сухите тревисти места, покрай пътищата, жп. линиите, горите и др. В народната медицина се използва като сърдечно и диуретично средство. Декоративна и медоносна билка. Билката се счита за отровна!	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Детелина / <i>Trifolium sp</i>	Бобови / Fabaceae	Многогодишно тревисто растение. Стъблата са дълги до 40 см, пълзящи (лежат на земята и се вкореняват при възлите си). Листата са с по дълги от 10 см дръжки. Цъфти май – октомври. Плъзящата детелина е фуражно, лечебно и медоносно растение. Отглежда се като фуражно, пасищно и сенокосно растение.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно
Реней / <i>Arctium sp</i>	Сложноцветни / Asteraceae	Двегодишно тревисто растение с вретеновиден месест корен, сивокафяв отвън и бял и сочен отвътре. Стъблото е високо до 1,5 м, силно разклонено. Листата са последователни, долните на дълги дръжки, яйцевидни, отгоре голи или разредено влакнести, отдолу сивовлакнести до напълствени. Цветните кошнички са едри кълбести, събрани в едро съцветие, обвивните листчета зелени шилевидни, на върха кукесто подвити. Цветовете са тръбести, червено-виолетови, слабо превишаващи обвивката. Плодовете са тъмнокафяви петнисти. Цъфти юни - октомври. Растението действа като: стимулиращо обмяната на веществата, усилващо клетъчния растеж. Има диуретично, потогонно и дезинфекционно действие. Младите листа имат антибактериално действие. Билката съдържа развитието на туморите.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНИЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Обикновен риган / <i>Origanum vulgare</i>	Устноцветни / Lamiaceae	Среща се на същите места като жълтия кантарион, в относително добро количество и състояние и билката може да бъде добивана. Риганът има отхрачващо действие, успокоява кашлицата. Действа потогонно при коклюш, трахеит, остър и хроничен бронхит. Помага при спазми и болки в стомаха и червата, при метеоризъм. Риганът има нервно успокоително действие. Поради съдържанието на етерично масло има антисептично действие. Успокоява нервната система. Билката стимулира секретцията на храносмилателните, потните и бронхиалните жлези, възбужда апетита, засилва перисталтиката на червата. Риганът има ефективно антибактериално свойство. Билката има антиоксидантно действие. Тя съдържа фитонутриенти (включително тимол и розмаринова киселина), които действат като антиоксиданти и са способни да предпазят клетъчната структура от увреждания, дължащи се на кислорода. Доказано е, че в един грам риган има 42 пъти по-голяма антиоксидантна сила в сравнение с ябълките, 15 пъти повече - от портокалите, 30 пъти повече от картофите и 4 пъти повече от боровинките. Риганът е богат на нутриенти и е добър източник на фибри, които предпазват от причиняващите рак токсини, също така понижават нивото на холестерола. Риганът се отглежда като културно растение заради ароматичното си масло, което се съдържа в цялата надземна част и особено в цветовете. Маслото намира широко приложение в парфюмерията. Изсушените стъбла са добър заместител на чай. Употребяват се при кашлица, при лекуване на белодробни заболявания и за приготвяне на обикновен чай. Като подправка и за лечебни цели се използва този вид, който цъфти с розово-виолетови цветчета. В диво състояние, риганът се среща почти навсякъде у нас. Расте из храсталаци и сечища, по каменливи места и в редки	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно

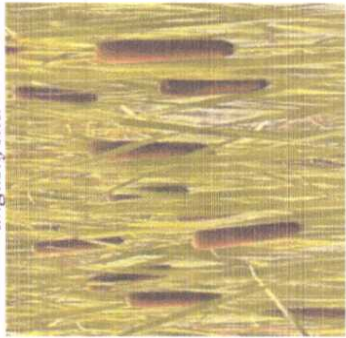
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Еньовче / <i>Galium verum</i>	Брошови / Rubiaceae	гори, предимно в предпланините и планините из цялата страна до към 1600 м надморска височина. Еньовчето е многогодишно тревисто растение с изправени или приповдигащи се стъбла, високи от 30 до 120 см. Листата са с линейна форма, дълги то 15 до 25 мм, широки 0,5-2 мм, разположени по 8-12 на брой в прешлени по стъблото, на върха с осилче, с подвит надолу ръб. Цветовете са събрани в дълги, гъсти, метличести съцветия. Венчето жълто, широко 2,5-3 мм. Чашка липсва. Плодът е сухо орехче дълго около 1,5 мм. Цъфти през месеците май - август. Бере се по време на пълния цъфтеж на растението. Стръковете от еньовче имат диуретично, адстрингентно и противовъзпалително действие. Използва се при стомашно-чревни заболявания, както и при епилепсия, хистерия, кожни обриви.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно
Татул / <i>Datura stramonium</i>	Картофови / Solanaceae	Едногодишно тревисто растение с лилаво до тъмно зелено голо, сочно, кухо, разклонено на върха стъбло, достигащо на височина до 1 м и бял вретеновиден корен. Листата на татула са меки, дълбоко врязани, тъмнозелени отгоре и светло зелени отдолу, заострени, с дълги дръжки, достигащи на ширина до 20 см. Младите листа са силно окосмени. Цветовете му са единични, бели до светло лилави, едри, фуниевидни, достигащи на дължина 10-12 см, с къси дръжки, 5-делна тръбеста чашка, фуниевидно венче и 5 тичинки. Плодовете на татула са зелени почти сферични кутийки с големина на орех, покрити с множество шипове. При узряване кутийките се разпукват на 4 дяла, всеки от които съдържа по няколко черни, бърбековидни, твърди, набръчкани семена. При разрязване отделят неприятен мирис. Татулът има спазмолитично и болкоуспокояващо действие, което се дължи на тропановите алкалоиди, кумарините, фенолните киселини. Прилага се при спастична кашлица,	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

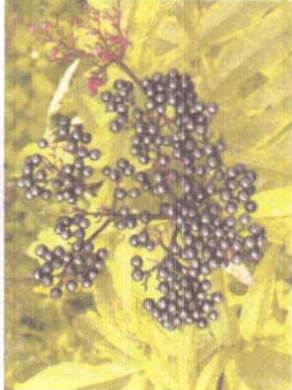

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Теснолистен живовляк / <i>Plantago lanceolata</i>	Живовлекови / Plantaginaceae	Теснолистният живовляк е многогодишно тревисто растение. Цветоносно стъбло е високо 7-40 см. Листата са разположени в приосновна розетка. Различава се от широколистния живовляк по формата на листата, които са с ланцетна форма, а при другият вид яйцевидни. Цъфти през май - септември. Тази билка има противовъзпалително, кръвоспиращо, бактериостатично, секретолитично и отхрачващо действие. Използва се при стомашно-чревен катар, метеоризъм, колики в червата, стомашна язва, при хронични възпаления на дихателните пътища.	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Широко
Теснолистен папур / <i>Typha angustifolia</i>	Папурови / Typhaceae	Многогодишно тревисто растение с дълго пълзящо коренище. Цветоносното стъбло на теснолистния папур е високо до 2 метра, без възли и междувъзлия, обикновено облистено и на върха с едно женско съцветие и над него, отдалечено, едно мъжко съцветие, което се нарича кочан. Листата са плоски, линейни, тесни, широки между 4-10 мм. Те са без средна жилка и с успоредно жилкуване и са по-дълги от съцветието. Цветовете нямат околоцветник. Женските и мъжките съцветия са оцветени в светло кафяво и са дълги около 10-35 см, като са раздалечени едно от друго на разстояние от 3 см до 10 см. Мъжкят цвят има 1-7 тичинки, с разположени около тях множество власинки. Женският цвят се състои само от разположен на дълга дръжка плодник с горен яйчник, също заобиколен от много власинки.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНИЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Бъз нисък (Бъзак) / <i>Sambucus ebulus</i>	Мешковицови / Adoxaceae	Многогодишно растение, с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище. Стъблото е изправено, 1-2 м високо, набраздено, в горната част разклонено, с мека бяла сърцевина. Листата са срещуположно разположени, нечифтоперести с 5-13 продълговати до продълговато-ланцетни заострени и напилени литчета. Цветовете са с бяло, 5-делно, звънчевидно венче, по-рядко розово отън; събрани в шитовидни съцветия. Плодът е сферичен, 5-6 мм в диаметър, тъмносин до черно-виолетов, сочен с 3 костилки, дълги до 3 мм Разпространен е като бурен край пътищата и населените места.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Широко
Черно кучешко грозде / <i>Solanum nigra</i>	Картофови / Solanaceae	Основните разлики се състоят в следните неща: Ниският бъз е храстовиден и достига до 2 метра височина, докато черният бъз достига до 7-8 м височина и е дърво. Ниският бъз цъфти през юли - август, докато черният бъз по-рано - през май - юни. Плодчетата на ниският бъз са нагоре, на черния бъз висят надолу. За медицински цели се използват корените и плодовете. Зелените плодове са отровни, използват се зрелите (при деца могат да предизвикат гадене и повръщане). Коренът се използва при ужилвания и при бъбречни заболявания При трудно уриниране и за изпотяване се прави запарка от цветовете.	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Черен оман / <i>Symphytum officinale</i>	Грапаволистни / Boraginaceae	повръщане диария, кома. Да се прилага само по лекарско предписание и под лекарски контрол! Многогодишно тревисто растение, достигащо на височина от 50 до 100 см. Коренището е късо, черно, с дълги, разклонени корени, откън тъмнокафяви до почти черни, а въртре белзникави. Стъблото е изправено, в горната част разклонено, безбесто, отчасти крилато от низягващи листа. Листата са последователни, 10 до 15 см дълги; приосновните и долните стъблени листа са продълговато яйцевидни, дълго заострени, в основата стеснени в крилата дръжка, горните са по-дребни, ланцетни, приседнали и низягващи по цялата дължина на междувъзлията. Цветовете са събрани в спирално завити съцветия. Венчето е тръбесто звънчевидно, на върха петделно, при раздъфтяване виолетово до пурпурночервено, по-късно преминава в светло-синьо. Плодът при узряване се разпада на 4 черни, гладки, лъскави орехчета. Цъфти от май до юли. Билката улеснява епителизирането на повърхностни гнойни рани, на язви на стомаха и дванадесетопръстника, на наранявания върху устната лигавица и венците(включително и гнойни). В нашата народна медицина тя намира приложение и при диария, кашлица, кървене (от носа, от червата, при продължителна менструация и др.). Билката трябва да се използва много внимателно, тъй като съдържа съставки със силно действие и може да предизвика отравяне! Едногодишно растение с изправено стъбло, голо или в долната си част покрито с четинки достигащо височина до 2,5 метра и повече. Листата са с дръжки, долните лировидно наделени, с яйцевидни или продълговати, неравномерно нарязани странични дялове (1-3 двойки), като връхният дял е по-силно развит. Средните и горните листа са ланцетни, към върха издребняват; най-горните целокрайни, с дръжчици. Цветовете са събрани във връхни гроздовидни съцветия, на тънка дръжка,	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно
Черен синап / <i>Brassica nigra</i>	Кръстоцветни / Brassicaceae		Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Широколист живовляк / <i>Plantago major</i>	Живовлекови / Plantaginaceae	която е по-къса или равна на чашката. Венчеличетата са златножълти. Цъфти от май до октомври. Използва се в народната и научната медицина като дразнещо средство, което предизвиква нахлуване на кръв към болното място, затопля, подобрява кръвообращението и лекува възпалителния процес. Освен това то дразни рефлекторно дихателния център и подобрява дишането. Най-често се прилага външно под формата на лапи на различни части от тялото при простудни състояния, болежи, бронхит, пневмония, ревматизъм, лумбаго, артритни болки и др.		Широко	Широко
Обикновен гингер / <i>Oporordum asanthium</i>	Сложноцветни / Asteraceae	Магарешкият бодил е двугодишно тревисто бодливо растение с вретеновиден месест корен. Стеблото е изправено, сивовлакнесто, достигащо на височина до 2 м, силно разклонено в горната си част, с широки надлъжни вълновидни крила с дълги до 5 мм бодли и покрито с малки бели власинки. Листата на магарешкия бодил са с дължина 5-35 см и ширина 3-10 см, извити надолу, последователни, приседнали, продълговати, неравномерно изрязани по ръба с жълти бодли. Покрити са с малки бели власинки. Цветните кошнички са полусферични, многоцветни, от керемидообразно наредени бодливи листчета с овална долна част и по-дълги от нея бодили. Цветните кошнички са с диаметър 2-5 см, 1 до 5 в снопче на	Видът не е защитен от ЗБР.	Широко	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Дилианка / <i>Valeriana officinalis</i>	Дилианкови / Valerianaceae	Представява многогодишно тревисто растение. Стъблото му е право, надлъжно набраздено, цилиндрично и достига до височина 1,5-2 м. Листата му са сложни, перести с 3 до 26 двойки линейно – ланцетни листчета. Горните листа са приседнали върху стъблото, без дръжка; средните са с къса дръжка, а най-долните са с дълга дръжка. Цветовете на дилианката са бели, лилави, а по някога бледо розови и са събрани в щитовидни съцветия. Плодът наподобява яйцевидно орехче, светлокафяв на цвят. Коренището е дебело и късо, отвътре е кухо. Дилианката се прилага при неврози, болезнена менструация, епилепсия, виене на свят в критическата възраст, гуша и др. Дилианката потиска възбудимостта на централната нервна система, засилва действието на сънотворните средства.	Видът не е защитен от ЗБР.	Ограничено	Ограничено
Полски хвощ / <i>Equisetum arvense</i>	Хвощови / Equisetaceae	Чаят от полски хвощ намира широко приложение, особено за предпазване от атеросклероза. В българската народна медицина хвощът се употребява при пясък и камъни в бъбреците и жлъчката, кръвохране, белодробна туберкулоза, водянка, подагра, ревматизъм, атеросклероза, напикаване, стомашни болки, уриниране на кръв, кръвоизливи в белите дробове. В медицината се използват	Видът не е защитен от ЗБР.	Средно	Средно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Вид	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи	Използване	Разпространение
Трабузан (бабин сьб) / <i>Tribulus terrestris</i>	Чифтолистник ови / <i>Zygophyllaceae</i>	зелените летни стьбла отрязано на около 20 см от върха, които се събират от юни до октомври. Помага при разширени вени, туберкулоза, екземи, незарастващи рани, ракови тумори. Използва се за промивки при бяло течение, гнойни рани, рани от изгаряния, за гаргара при гърлобол и др.			
		Едногодишно тревисто растение с многобройни тънки, разклонени, пълзящи стьбла, дълги 10 – 60 см, покрити с власинки. Листата са чифтоперести, орещуположни, 3 – 5 см дълги и 1.5 – 2 см широки, елипсовидни, несиметрични в основата, покрити с безликовидни власинки. Цветовете са дребни, единични, разположени в пазвите на листата, с петлистна чашка и венче. Венчелистчетата са обагрени лимоненожълто. Тичинките са 10. Яйчникът е петгнезден. Плодът се разпада след узряване на 5 покрити с остри шипове орехчета. Цъфти и образува плодове през юли – октомври.			Широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

- 1/ събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- 2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- 3/ събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия, извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения, разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

- а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

- б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

- в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за прехвърлянето му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения, таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от община Гулянци, е определена такса за издаване на позволително по чл. 22 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за ползване на лечебни растения от земи, води и водни обекти общинска собственост.

Позволително за ползване на лечебни растения се издава от кмета на общината, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места – общинска собственост, както и от териториите в строителните граници на населените места, независимо от предназначението им, след заплащане на таксата.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позвoлителното.

Позвoлителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позвoлителни на територията на Община Гулянци се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - Плевен за организираните билкозагoтвители пунктове и складове за билки до запoчване на дейността в тях от съответния билкозагoтвитель;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Плевен;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 31 януари, за представяне в РИОСВ - Плевен на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позвoлителни за ползване на лечебни растения на територията на община Гулянци;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на позвoлителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляря на позвoлителното за ползване.

Ползвателят на позвoлителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- ✓ Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- ✓ Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- ✓ Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- ✓ След изтичането на посочените в позвoлителното срокове да не се разпорежда с останалите не добити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- ✓ При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus L.*), Волски език (*Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.*), Горичвет пролетен (*Adonis vernalis L.*), Дялянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis L.*), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus L.*), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes L.*), Исландски лишей (*Cetraria islandica (L.) Ach.*), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis L. ssp. aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa Mill.*), Копитник (*Asarum europaeum L.*), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng*), Момина сълза (*Convallaria majalis*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

L.), Оман бял (*Inula helenium L.*), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum Crantz*), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum L.*), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica Grisb.*), Пищялка панчичева (*Angelica pancici Vand*), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum L.*), Риган бял (*Origanum vulgare L. Ssp. Hirtum (Link) letswaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis L.*), Салеп (*Orchis sp. diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium (L.) Moech.*), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata (L.) Bernh = L.selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata (Good et Vood) Ag.*).

Под специален режим на опазване и ползване се поставят отделни диворастващи лечебни растения, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Със заповедта на министъра на околната среда и водите през 2019 г. са определени допустимите за събиране количества билки от 11 вида лечебни растения от естествени находища извън територията на националните паркове – лечебна иглика, червен божур, лазаркиня, лудо биле, лютивя тлъстига, кисел трън, лечебен ранилист, шапиче, решетка безстъблена, бял пелин (катраника) и зърнастец елшовиден.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.¹

По данни от доклада на РИОСВ – Плевен за състоянието на околната среда за 2020 г. отделни видове диворастващи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване.

Запазва се интереса на билкозаготвителите към лечебните растения поставени под специален режим на опазване и ползване и разрешени за събиране от естествените им находища на територията на РИОСВ – Плевен.

През 2020 г. във връзка с осъществяване на текущ и последващ контрол по Закона за лечебните растения и наредбите към него, са извършени 49 бр. проверки на билкозаготвителни пунктове и складове за билки.

Дадени са общо 2 броя предписания на билкозаготвителни пунктове за представяне на част от документацията. При извършен последващ контрол на обектите предписанията са изпълнени в срок.

Във връзка с констатирани нарушения в разпоредбите на Закона за лечебните растения са съставени общо 4 бр. АУАН на билкозаготвители.

В края на 2020 г. с обявена дейност в РИОСВ – Плевен са общо 127 билкозаготвителни пунктове (БЗП), складове за билки и хладилни бази, от които: в област Плевен – 61 бр. (от които 1 хладилник и 1 склад); в област Ловеч – 66 бр. (от които

¹ Съгласно Закона за лечебните растения билки за лични нужди са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

4 хладилни бази и 2 склада). През 2020 г. е прекратена дейността на 15 бр. БЗП (6 бр. в област Плевен и 10 бр. в област Ловеч), а е обявена дейността на 6 бр. БЗП (4 бр. в област Плевен и 4 бр. в област Ловеч).

На територията на община Гулянци към 31.05.2021 г. е обявена дейността на два 2 бр. билкозаготвителни пункта (БЗП) - в с. Гиген и в гр. Гулянци.

Съгласно представени от билкозаготвителите справки са отчетени количествата изкупени, реализирани и налични билки за 2020 г. на територията на област Плевен. През годината са реализирани общо 315 976 кг. (сухо тегло) от видове лечебни растения.

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2021-2028 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Гулянци, както и правилата и изискванията за събиране

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

- на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
 - Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
 - Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
 - Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
 - Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на Община Гулянци се намират следните защитени зони BG0000335 „Карабоаз“, BG0000247 „Никополско плато“, BG0000181 „Река Вит“, BG0000613 „Река Искър“.

На територията на община Гулянци има три защитени местности „Генчов орман“ (по течението на р. Искър), „Катината“ (в близост до Загражден), „Червен бряг“ (в близост до с. Долни Вит).

Опазването на лечебните растения, находящи се в тези територии и зони, се извършва съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, както и заповедите на МОСВ.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановете документи от по-висока степен

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Гулянци (приета с Решение № 515/26.09.2018 г. на Общински съвет – Гулянци, посл. изм. и допълн. с Решение № 250 по Протокол № 25/26.03.2021 г.), както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на позволително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Към настоящия момент няма предложения за тяхната актуализация и е целесъобразно тази информация да остане в настоящата Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на общината.

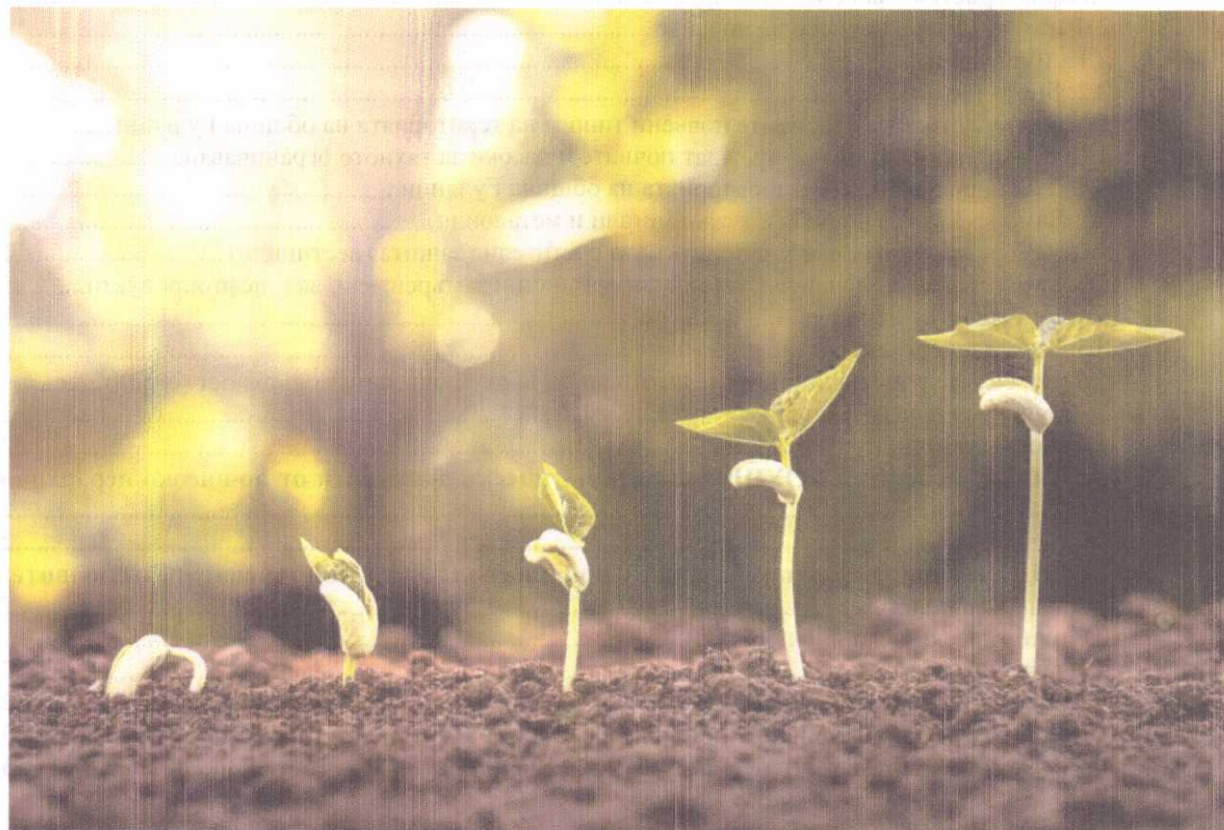

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

**Програма за опазване, устойчиво
ползване и възстановяване на почвите на
община Гулянци за периода 2021-2028 г.**

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък с използвани таблици.....	3
Списък с използвани карти	3
Списък с използвани фигури	3
Списък с използвани съкращения	3
I. Въведение.....	4
II. Цели и принципи на програмата	5
III. Анализ и оценка на състоянието на почвите и на източниците, които ги увреждат по сектори на икономиката на територията на община Гулянци.....	6
1. Характеристика на почвите.....	6
2. Фактори за образуването на почвите	7
2.1. Абиотични фактори	7
2.2. Биотични фактори.....	8
3. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Гулянци.....	8
4. Основни процеси, които увреждат почвите и насоки за тяхното ограничаване.....	11
5. Състояние на почвите на територията на община Гулянци.....	17
5.1. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди.....	17
5.2. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди).....	17
5.3. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти.....	18
5.4. Ерозия на почвата	19
5.5. Засоляване и вкисляване на почвите.....	20
5.6. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански).....	20
6. Основни изводи от анализа	21
IV. Обвързаност на ПОУПВП със стратегически документи от по-високо йерархично ниво	21
V. SWOT анализ	24
VI. Цели и приоритети по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.....	26
1. Предизвикателства.....	26
2. Стратегически цели и приоритети.....	27
3. Очаквани резултати	27
VII. План за действие	28
VIII. Система за наблюдение, контрол и отчитане изпълнението на програмата.....	36
IX. Оценка на резултатите и актуализация на плана за действие.....	38

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ ТАБЛИЦИ

Таблица 1.	Действителен риск от ерозия на почвата в община Гулянци	19
Таблица 2.	SWOT-анализ на почвите на община Гулянци	25
Таблица 3.	План за действие на ПОУПВП Гулянци 2021-2028 г.....	29

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ КАРТИ

Карта 1.	Почвени типове	9
Карта 2.	Текстурни класове на почвите в България	10
Карта 3.	Общините в България, с риск към атмосферно засушаване	15
Карта 4.	Общините в България, с риск към почвено засушаване.....	15
Карта 5.	Общините в България, с риск към почвено-атмосферно засушаване	16

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ ФИГУРИ

Фигура 1.	Баланс на територията на община Гулянци	10
Фигура 2.	Разпределение на финансовия ресурс по приоритети на програмата	35

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АИК	Адаптация към изменението на климата
БШПС	Българо-швейцарската програма за сътрудничество
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НСИ	Национален статистически институт
ПОУПВП	Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите
ПРЗ	Препарат за растителна защита
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РДГ	Регионална дирекция по горите

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Гулянци за периода 2021-2028 г. е разработена в изпълнение на чл. 26 от Закона за почвите. Тя е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г.

ПОУПВП на община Гулянци обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи - опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

ПОУПВП е разработена за период, който да съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. и е в съответствие с периода на действие на Планът за интегрирано развитие на община Гулянци 2021-2027 г.

Програмата подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината във връзка с политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Разработената програма е в съответствие със следните стратегически документи:

- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите 2020-2030 г.;
- Национална програма за развитие: България 2030;
- Национална стратегия за околна среда 2009-2018 г.;
- Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- План за интегрирано развитие на община Гулянци 2021-2027 г.;
- Програмата за опазване на околната среда на община Гулянци за периода 2021-2028 г.;
- Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.;
- Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България 2007-2013 г. – актуализация за програмен период 2014-2020 г.;

Програмата е разработена при следните ограничения:

- Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на област Плевен за периода до 2027 г.;
- Липса на регистър на площите с увредени почви.

При разработката на програмата са използвани и следните закони и наредби:

- Закон за почвите;
- Закон за опазване на околната среда;
- Наредба за управление на дейностите по третиране на отпадъци на територията на община Гулянци.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Основните цели на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Гулянци за периода 2021-2028 г. са:

1. трайно запазване на функциите на почвите;
2. предотвратяване на увреждането на почвите и нарушаването на техните функции;
3. смекчаване на въздействието на заплахите за увреждането на почвите и възстановяване на нарушените им функции.

Това ще стане чрез идентифициране и анализиране на проблемите в областта на ползването на земеделските земи, намиране на решения за тях, устойчиво използване на почвените ресурси, обединяване на усилията на местната администрация, НПО, бизнеса и гражданите на територията на община Гулянци. След това ще бъдат набелязани мерките и проектите, които Общината ще изпълнява.

Опазването, ползването и възстановяването на почвите се основават на следните **принципи**:

1. екосистемен и интегриран подход;
2. устойчиво ползване на почвите;
3. приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
4. прилагане на добри практики при ползването на почвите;
5. замърсителят плаща за причинените вреди;
6. информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им.

Основните **критерии** при определяне на приоритетите в Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци са:

1. устойчиво ползване на почвите като природен ресурс;
2. опазване и подобряване на почвеното плодородие;
3. намаляване на вредните последици върху почвите, предизвикани от природни процеси и явления и антропогенни фактори;
4. предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда;
5. спазване принципите на устойчивото развитие, включително принципите на биологичното земеделие;
6. възстановяване на нарушените функции на почвите;
7. задължения, поети от държавата по международни актове, отнасящи се до почвите.

Структурата и съдържанието на документа е в съответствие с *Методическите указания за разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ И НА ИЗТОЧНИЦИТЕ, КОИТО ГИ УВРЕЖДАТ ПО СЕКТОРИ НА ИКОНОМИКАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, изпълняващи редица функции, важни за равновесието на природата и човешкото общество. По тази причина опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физическите и юридическите лица.

Почвата е един от важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните или управляеми от човека екосистеми тя изпълнява определени функции:

- осигурява среда за развитието на растенията и реализирането на тяхната биопродуктивност, регулира и разпределя водния отток;
- съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции;
- съхранява и трансформира минерали, органични вещества, енергия и различни химически вещества;
- източник е на суровини като глина, пясък, торф.

Почвата поддържа генетичните ресурси и е среда на обитание за многобройни живи организми. Тя е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството.

I. Характеристика на почвите

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, вода, газове, макро- и микроорганизми.

Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния състав на почвата. Те са резултат от жизнената дейност на растителните и животински видове. В почвата са разпространени във вид на торф (растителни остатъци) и хумус (разложено органично вещество). Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Съдържанието на хумус в някои почви може да достигне до 90% от общото съдържание на органичните вещества. Характерно е неговото бавно разлагане от микроорганизмите, което позволява натрупването му в значителни количества в почвата. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден двуокис, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали, води, климат, растителност, дейност на човека).

Без почвена покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културна растителност и природата ни би представлявала една голяма пустош. Почвената покривка е междинно спояващо звено между геолого-геоморфоложката основа, климатичните условия, динамиката на водата и вегетацията на растенията.

Благодарение на своето плодородие почвената покривка се явява и много важен природен ресурс. Тя е средство и предмет на труда в селското стопанство. В резултат на дейността на човека плодородието на почвата може да променя (увеличава или намалява) или да се запазва. Различават се три вида плодородие - естествено, потенциално и икономическо. Първото е свързано с наличието на хумус и други хранителни вещества, образували се през дългия период на естествено развитие на почвите. Потенциалното плодородие се свързва с възможностите за изкуствено увеличаване на хранителните вещества в почвата чрез добавяне на торове с естествен или изкуствен произход. Икономическото плодородие се изразява чрез стойността на произведените земеделски продукти от единица площ върху даден вид почва.

2. Фактори за образуването на почвите

2.1. Абиотични фактори

Абиотичните почвообразуващи фактори са скалната основа, релефа, климата, водите, растителността.

Почвообразуващата скала е материалът, от който се образува почвата. Механичният, минералният и химичният състав на основната скала определят водните, физичните и химични свойства, както и хода на химичните процеси в почвата.

Климатът определя хоризонталното и вертикално разпространение на почвите. Той оказва влияние чрез климатичните елементи - температура на въздуха и валежите. Те от своя страна определят количеството на влага в почвата. Температурата на въздуха определя посоката и скоростта на физичните, химичните и физикохимични процеси в почвата. При по-висока температура процесите протичат с по-висока скорост и се увеличава дейността на почвените микроорганизми. Разлагането на органичните вещества и изветрянето на минералните частици протича при наличие на влага в почвата. Преовлажняването ѝ води до забавяне на тези процеси.

Релефът, като климатообразуващ фактор определя вертикалното разпределение на почвите, а чрез надморската си височина, наклона на склоновете, експозицията, определя разпространението на плитките и дълбоки почви. При по-големите наклони, валежните води отнасят изветрителната кора. Поради това по склоновете почвената покривка е тънка или почти липсва. Обратно - дълбоките почви се образуват в равнините, низините и котловините.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Водите са важен фактор за протичане на всички почвообразуващи процеси - изветряне и ерозия. Наличието им обуславя образуването на някои от почвените типове.

2.2. Биотични фактори

Биотичните фактори са растенията, микро- и макроорганизмите в почвата.

Растителността се явява главен източник на органични остатъци в почвата. В зависимост от характера ѝ, в почвата се натрупват различни по количество и химичен състав растителни остатъци. Те определят нейното плодородие. Горската растителност в България е повлияла за образуването на сивите горски почви, канелените горски почви и др. Тревистата растителност в сравнение с горската внася в почвата по-голямо количество органични вещества. Под нейно влияние са образувани едни от най-плодородните почви - черноземните, канелените, алувиално-ливадните и др., а блатната растителност определя образуването на смолниците.

Растителността определя водния и топлинния режим на почвата, определя нейната структура и я предпазва от ерозия.

Микро- и макро организмите участват в минерализацията на органичното вещество в почвата и я обогатяват с хранителни вещества, необходими за развитие на растенията.

3. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Гулянци

На територията на община Гулянци се срещат следните почвени типове - карбонатни черноземи, типични черноземи и алувиално ливадните. На Карта №1 може да се види, че на територията на общината няма голямо почвено разнообразие.

Черноземите почви са най-плодородните и обработваеми почви. Имат мощен хумусен хоризонт, добре развит преходен, който преминава направо в почвообразуваща скала. Различават се 5 основни разновидности – карбонатни, типични, излужени, деградирани и тежки глинести черноземи. Формирани са в условията на умерения климат, главно на тревиста степна растителност.

Всички черноземни почви се отличават с високо естествено плодородие, за поддържането и повишаването на което следва да се прилагат следните мероприятия:

- правилно редуване на културите и оптимално азотно-фосфорно торене;
- обработката на почвата да става във физическа зрялост;
- прилагане на противоерозионни обработки на откритите равнинни и на наклонените терени;
- варуване на деградирани терени при вкисляване;
- дълбоко разрохкване, торене с органични торове и дрениране на тежките глинести черноземи.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

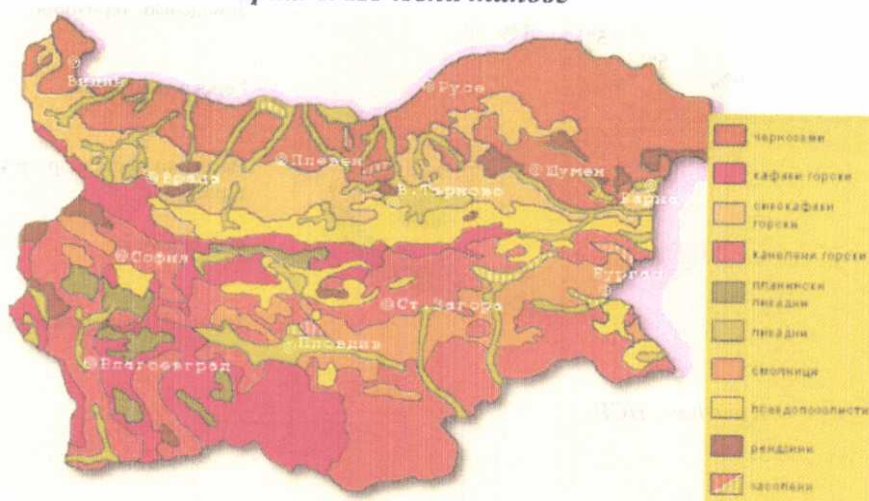

Карбонатните черноземи се характеризират с различна мощност и хумусен хоризонт (40-60 см.). Съдържат специфични образувания - карбонатни мицели, разположени на дълбочина 20-150 см.

Алувиално-ливадните почви са плодородни почви, които се образуват по поречията на големи реки върху неспоени чакълесто пясъчливи алувиални наноси, при различен климат. Разпространени са върху I и II надзаливни тераси на реките на страната. Имат само един тънък повърхностен хоризонт – по-тъмен, до 10 см, след което има само слоеве, различаващи се по вида на фракцията. Те са със сиво-жълт цвят и са много плодородни (зеленчуци, ориз, коноп и други). Основните дейности за повишаване на плодородието им, освен торене, са насочени към предпазването им от заливане, заблатяване и засоляване. Алувиалът представлява материал, който се формира от постоянно течащи води. Той се натрупва по речната тераса като фин материал с богато органично и минерално съдържание, което му предава изключителна плодородност. Алувиално-ливадните почви са с дебел почвен хоризонт и високо съдържание на хумус.

На Карта 2 са представени текстурните класове на почвите съгласно географската база почвени данни за България, разработена в JRC в Испра, Италия. Тези класове се формират въз основа съотношението на пясък и глина в даден почвен профил. В горната база фигурират 5 текстурни класа: **1** - <18% глина и >65% пясък; **2** - 18% < глина < 35% и пясък > 15%, или глина < 18% и 15% < пясък < 65%; **3** - < 35% глина и < 15 % пясък; **4** - 35% < глина < 60%; **5** - > 60% глина. Общозвестно е, че при пясъка изпарението протича по-бързо, пясъчливите почви изсъхват по-бързо и следователно са по-уязвими към засушаване, в сравнение с почвите, които съдържат по-големи количества глина. Текстурен клас 1 почти отсъства в България, но текстурен клас 2, освен в планинските райони, е представен в крайдунавските територии на северна България, както и някои части от североизточна България. На територията на община Гулянци се наблюдават почви от текстурен клас 2 и 3.

Карта 1. Почвени типове

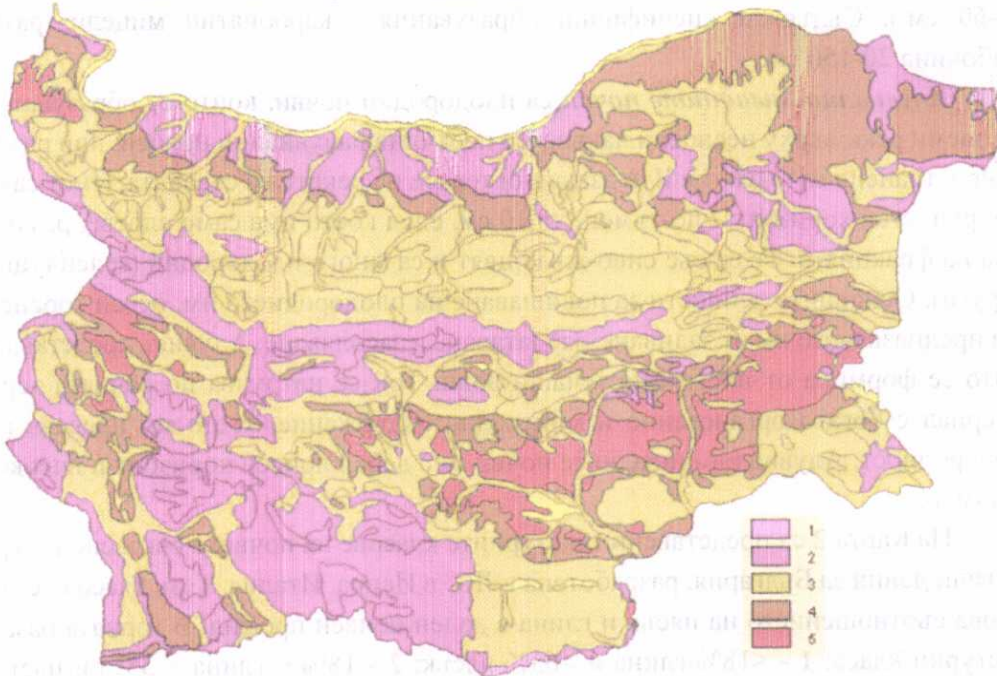

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Карта 2. Текстури класове на почвите в България

Източник: „Доклад за пространственото разпределение на почвеното засушаване в България и неговото териториално разпределение“, проф. д-рн Веселин Александров, Националният институт по хидрология и метеорология на БАН

Следва да се направи и уточнението, че делът на земеделската земя в община Гулянци е 80% от общата площ на общината.

Фигура 1. Баланс на територията на община Гулянци

Източник: НСИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

4. Основни процеси, които увреждат почвите и насоки за тяхното ограничаване

Почвите са приемник на всички вредни въздействия в околната среда и като такива създават потенциален риск за здравето на населението. Степента на замърсяване и разрушаване на почвите се обуславя от промишлеността, транспорта, прекомерното използване на изкуствени торове и пестициди в земеделието, естествените процеси (ветрова ерозия, други екзогенни фактори), експлоатацията на подземни богатства и депонирането на отпадъци.

Увреждането на почвите е процес на настъпване на неблагоприятни промени в строежа и/или физико-химичните им свойства, водещ до нарушаване на основните им функции. Причините могат да бъдат природни и/или антропогенни.

В чл. 12 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 ноември 2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 98 от 27 Ноември 2018 г.) са посочени следните видове процеси, които увреждат почвите:

1. ерозия;
2. вкисляване;
3. засоляване;
4. уплътняване;
5. намаляване на почвеното органично вещество;
6. замърсяване;
7. запечатване;
8. свлачища;
9. заблатяване.

Ерозия на почвите е физично явление, свързано с отделяне и пренасяне на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени процеси и/или въздействие на антропогенни фактори. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние **върху функциите на почвата**, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии. Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това тя е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Природните и стопанските условия на територията на България създават предпоставки за разпространението на водна, ветрова и иригационна ерозия. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Неправилната обработка на почвата, обезлесяването и горските пожари също са съществени фактори, оказващи влияние върху този процес. Провежданите мероприятия за борба с това вредно явление са агротехнически, лесотехнически и хидротехнически.

Вкисляване е естествено протичащ процес, чиято интензивност зависи и от антропогенни фактори и води до увеличаване киселинността на почвите.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Засоляване на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли, с което се увеличава обемът на натрий и магнезий в почвите и се оказва негативно влияние на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Подобриването на засолените почви е свързано със значителни капиталовложения, тъй като е възможно да се постигне след дрениране на почвите, а също и с прилагането на други сложни агротехнически практики.

Уплътняване на почвата е физически процес на частично разрушаване на почвената структура и увеличаване на плътността, при което намалява водопропускливостта, увеличава се твърдостта, нарушава се почвената структура и се променя строежът на почвения профил. Основно се наблюдава при неправилно използване на селскостопански машини при неподходящи условия. Обработваемите земи са засегнати от уплътняване както на горния слой, така и на плодородния слой. Необходимо е прилагането на добри земеделски практики за поддържане и възстановяване на структурата на почвата като например използване на машини и приспособления за почвообработка с намален натиск, а също и прилагане на интензивни мерки за опазване на почвата от ерозия и деградация на почвеното органично вещество.

Почвеното органично вещество е сложна система от хумусни вещества, белтъци, въгледороди, восъци, смоли и други компоненти. **Намаляването на почвеното органично вещество** при обработваемите земи, е между 10 и 40% за по-голямата част от почвите, но в отделните случаи може да намалее и повече. Въпреки липсата на системни наблюдения има данни за трайна тенденция към намаляване на запасите на почвено органично вещество в обработваемите земи.

Замърсяване на почвите е процес на натрупване на вредни вещества в почвите от естествен и/или антропогенен източник, чиито свойства и концентрации причиняват нарушаване на техните функции независимо дали се превишават действащите в страната норми.

Основен източник на замърсяване на земите в урбанизираните територии е транспортът.

Известно е още замърсяването на почвите от неправилната употреба на минерални торове. Липсата на естествен механизъм за превръщането на нитрати в безвредни съединения прави проблема особено опасен. Постъпващите в организмите свободни нитрати се превръщат в нитрити. Нитритите могат да се свържат с хемоглобина в кръвта, което лишава животните и човека от достатъчно кислород.

Други големи замърсители на почвата са пестицидите. Те са химически средства за защита от вредители: насекоми, гризачи, паразитни гъби и плевелни растения. Употребата им води до рязко увеличаване на добивите от обработените с тях култури поради бързото унищожаване на вредители. Пестицидите трудно се разграждат по биологичен път и концентрацията им се увеличава многократно по дължината на хранителните вериги. Ако

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

количеството на пестицида е било безвредно при първоначалното му прилагане, то след време при навлизане в последното звено на хранителната верига, то може да се окаже смъртоносно. Пестицидите се натрупват в човешкото тяло, причинявайки тежки увреждания в различни органи.

В почвата могат да попаднат тежки метали (мед, олово, хром, манган и др.) в резултат от напояване със замърсени промишлени води или от промишлено замърсен въздух. Тежките метали са особено опасни, защото са устойчиви. Те причиняват болести, които засягат почти всички човешки органи.

Запечатване на почвите е трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура.

Свлачището е природно явление, при което се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Причините за възникването на свлачища са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства. Във времето те имат периоди на затихване и усилване. След активизирането на свлачището може да се стигне до възникване на бедствена ситуация.

Заблатяването - процесите на заблатяване и засоляване на почвата са тясно свързани помежду си. Те настъпват по една и съща причина - от високото ниво на подпочвените води.

Друг процес, който се свързва също с увреждането на почвите и с промените в ландшафта, е **загубата на биоразнообразие**, която води до загуба на естествената среда на обитаване на редица биологични видове. Изгарянето на стърнищата унищожава флората и нарушава почвеното равновесие, с което причинява значително намаляване на почвеното плодородие. Загубата на биоразнообразие може да бъде ограничена чрез намаляване на интензитета на процесите на деградация на почвите и земите, промените в ландшафта, които водят до загуба на естествената среда на обитание на биологичните видове, и изгарянето на стърнищата.

Засушаването е също основен процес и проблем, който влияе върху състава и функциите на почвите. В доклада на Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. д-р В. Александров е направено пространствено разпределение на районите в България, уязвими към засушаване. Там е посочено, че въпреки големия брой на изследванията върху засушаванията в чужбина и България, все още не е разработена единна методика за тяхното изучаване поради сложността на явлениято и многостранността на неговото проявление и въздействие. „Основен методичен проблем при изучаване на засушаванията е тяхната типизация. Обикновено се различават четири-пет типа засушаване: **почвено, атмосферно, почвено-атмосферно, хидрологично и социално-икономическо**. **Почвеното засушаване** настъпва при продължителен безвалежен период, който може да настъпи през всеки месец или сезон. При почвеното засушаване коренообитаемият слой просъхва и растенията страдат от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

недостиг на вода. Всъщност, почвеното засушаване представлява продължителен период, при който се нарушава водния баланс в почвата и на растителните екосистеми, влошава се физиологичното състояние на растенията и добивите рязко спадат. При атмосферната суша, освен ниските валежи се наблюдават високи температури и ниска влажност на въздуха. Чести явления са сухите и горещи ветрове и вследствие на голямата евапотранспирация се нарушава водния баланс на растенията. Растенията се намират в най-неблагоприятни условия при настъпване на почвено-атмосферно засушаване. Комплексът от почвени и метеорологични условия се характеризира с много малки запаси от почвена влага, ниски количества валеж, високи температури, ниска влажност на въздуха и силни горещи ветрове.

През отделните сезони засушаването се отличава с някои характерни особености. *Пролетната суша* се характеризира с невисоки температури, ниска влажност и силни ветрове, което влошава условията за сеитба, поникване и нормално начално развитие. Забавянето на поникването влошава условията на развитието на агроекосистемите през целия вегетационен период. При такива условия рязко нараства популацията на редица вредители, които нанасят и допълнителни щети. Пролетните засушавания са особено характерни за Северозападна България (40% от случаите) и Черноморското крайбрежие (50%). *Летните суши* се характеризират с високи температури, ниска влажност на въздуха и интензивно сумарно изпарение (физическо и транспирация). Това са типични почвено-атмосферни засушавания, особено когато продуктивната почвена влага започва рязко да пада под 70% от пределната полска влагоемност. Растенията увяхват, спират растежа си, пожълтяват и изсъхват, когато почвената влага падне под влажността на завяхване. Особено опасно е, когато засушаването е съчетано със суховеи. Интензивните летни засушавания са най-продължителни по Черноморското крайбрежие и в Горнотракийската низина. *Есента сушата* се отразява неблагоприятно върху провеждането на есенната дълбока оран, сеитбата и поникването на есенниците, които навлизат в зимата недостатъчно развити и често страдат от измръзване. Тези засушавания са характерни за Черноморското крайбрежие, Североизточна България и Горнотракийската низина¹.

Според пространственото разпределение община Гулянци попада в район със значим риск към атмосферно засушаване (виж карта 3 – община Гулянци в тъмножълт цвят), със значим риск към почвено засушаване (виж карта 4 – община Гулянци в оранжев цвят) и с риск към почвено-атмосферно засушаване и с висок риск към почвено-атмосферно засушаване (виж карта 5 – община Гулянци в оранжев цвят).

¹Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., д-р В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

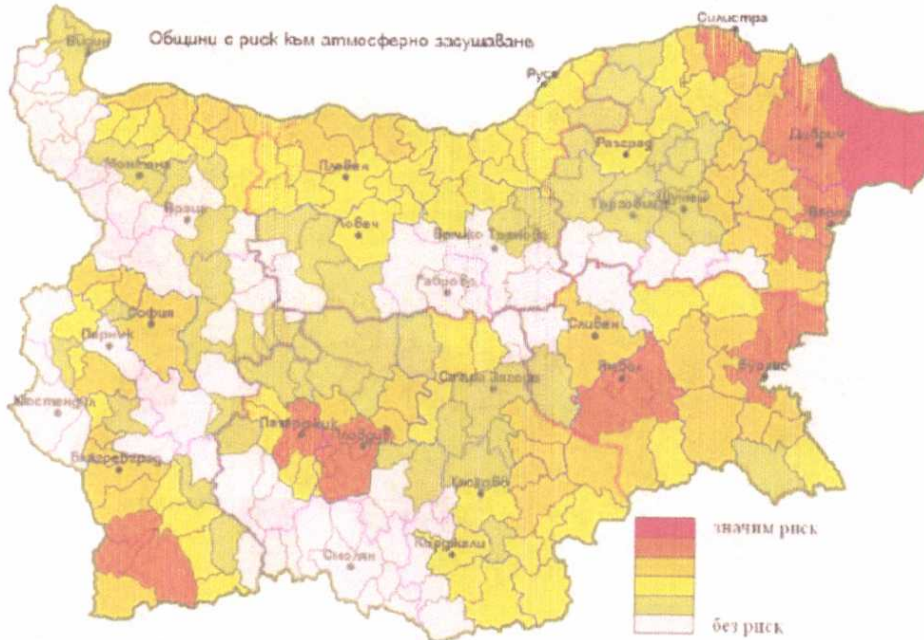

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

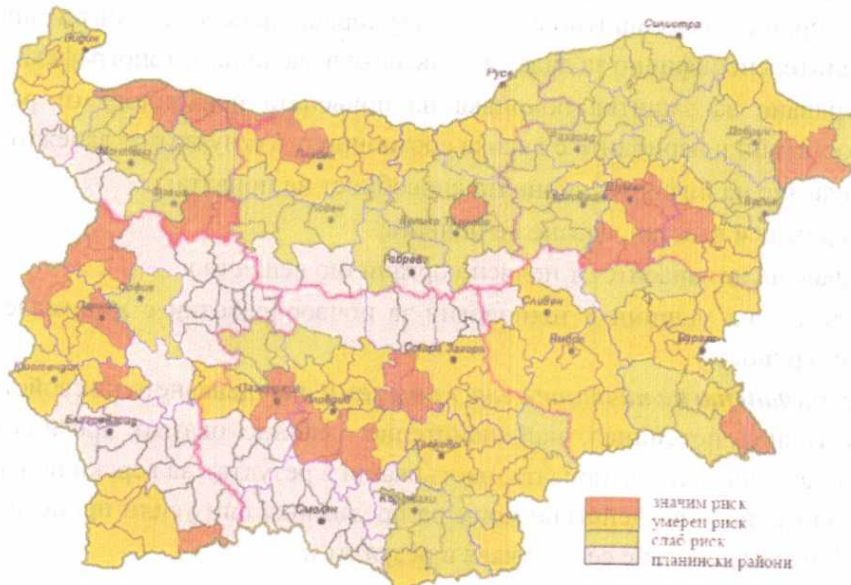

Карта 3. Общините в България, с риск към атмосферно засушаване

Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., дфн В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

Карта 4. Общините в България, с риск към почвено засушаване

Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., дфн В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

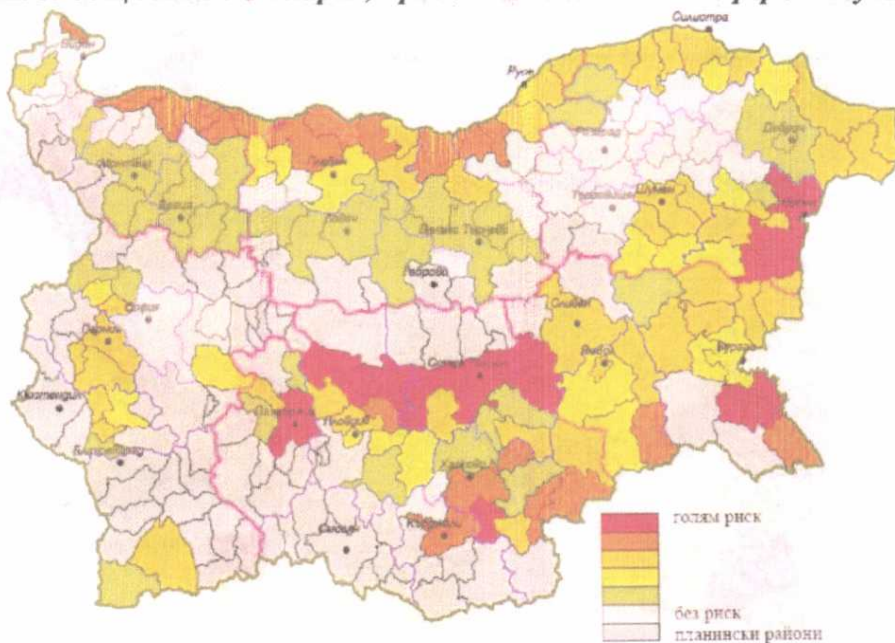

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Карта 5. Общините в България, с риск към почвено-атмосферно засушаване

Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., дфн В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси в земеделските земи може да се осъществи чрез прилагане на добри земеделски практики, включващи комплекс от мерки с почвозащитно и оттокорегиращо действие за интегрирано опазване на почвите и водите, специфично за дадени почвено-климатични и топографски условия, с цел:

- осигуряване на защитна покривка на почвената повърхност от растителност или растителни остатъци в периодите с висока ерозионност в резултат от валежите и вятъра;
- повишаване на инфилтрационната способност на почвата;
- поддържане и възстановяване на почвата;
- повишаване на запасите от почвено органично вещество;
- използване на машини и технологии за почвообработки с минимален натиск върху почвената повърхност.

За **увреждането на почвите в горските земи** и влошаването на свойствата им, а оттам и на продуктивния потенциал, най-значително влияние оказват ерозионните процеси и измененията на свойствата на почвата, настъпващи в резултат на горски пожари.

Антропогенното въздействие може да предизвика или усилва процесите на увреждане на почвата. Това въздействие се получава в резултат на:

- неподходящи обработки на горските почви, ерозионни процеси и липса на мероприятия за борба с ерозията, загуба на хранителни вещества, замърсяване на почвите;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

- Отстраняване на естествената растителност – превръщане на горските земи в обработваеми земеделски земи;
- Прекомерно ползване на дървесина за огрев и като строителен материал.

Пожарите, в резултат на които горската растителност е унищожена напълно или се поврежда в различна степен, водят до загуби на органично вещество, разрушаване на структурата и последваща ерозия.

Увреждането на почвата настъпва в резултат на частичното или пълно унищожаване на дървесната растителност, мъртвата горска постилка и тревната растителност. Това води до изменение на процентното съдържание на фракции на макроагрегатния и механичния състав на почвата.

5. Състояние на почвите на територията на община Гулянци

Представените по-долу данни са от Доклада за състоянието на околната среда през 2020 година на територията на РИОСВ-Плевен, която включва и община Гулянци.

5.1. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

Замърсяването на почвата с тежки метали има различни източници – по атмосферен път чрез праха и дъжда, производствени отпадъци, автомобилни отпадъци, от химизацията на селското стопанство, от поливане на земеделски земи с отпадни води и др.

За оценка състоянието на почвите на територията на страната е изградена национална система за мониторинг, категоризирана по нива. По почвен мониторинг I-во ниво на територията на РИОСВ-Плевен са обособени 33 броя пунктове, в които се извършва пробонабирането на почвени проби. През 2020 г. съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) Годишна програма за мониторинг на почви за 2020 г. Регионална лаборатория (РЛ) - Плевен е извършила пробонабиране от 8 пункта в т.ч. пункт №148 - Гиген в общ. Гулянци. Всяка проба се взема в две дълбочини в зависимост от типа земеползване, а именно: за обработваеми земи 0-20 см и 20-40 см, за постоянни тревни площи 0-10 см и 20-40 см. Наблюдават се следните показатели: активна реакция на почвата (рН), биогенни елемент – общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 бр. тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак.

5.2. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди)

Едни от основните устойчиви органични замърсители са хлор органичните пестициди, които са били масово използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век. Останалите неизползвани препарати са събрани и се съхраняват в складове, разположени на територията на бившите ТКЗС-та.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

През 2020 г. съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви по почвен мониторинг I-во ниво – широкомащабен мониторинг, РЛ-Плевен е извършила пробонабиране от 8 пункта.

Към 01.01.2020 г. на територията, контролирана от РИОСВ Плевен, има 62 склада (4 от тях централизирани) и 4 площадки с общо 54 бр. контейнери Б-Б куб, в които се съхраняват негодни и излезли от употреба продукти за растителна защита (негодни ПРЗ).

През 2020 г. 9 склада са проверени чрез участия в проверки, инициирани от ПУДООС, във връзка с приключили дейности по проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“ по БШПС и Договор от 07.08.2018 г.

В резултат от проверките и дадените предписания през 2020 г. е постигнато следното:

- променено е състоянието на 11 склада от недобро или задоволително в добро, като са предприети действия от страна на общините за обезопасяването им чрез ремонти дейности;
- ограничен е достъпа до Б-Б кубовете в с. Крушовене, общ. Долна Митрополия;
- след дадени предписания за ремонтни дейности и/или предаване на негодните ПРЗ за обезвреждане, негодните ПРЗ от 2 склада (с. Славовица, общ. Долна Митрополия и с. Владия, общ. Ловеч) са предадени регламентирано за последващо третиране от съответните общини;
- поставени са липсващи знаци за опасност на 5 склада;
- почистена е тревната и храстовидната растителност около някои от складовете.

През 2020 г. негодните ПРЗ от 11 склада са предадени за последващо третиране или обезвреждане, с общо количество негодни ПРЗ 252,333 т, 0,679 т - опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества и 6 т видимо замърсена почва пред един склад и замяна с подходящ инертен материал.

През 2020 г. са взети почвени проби от два обекта в гр. Червен бряг и в с. Рупци, където са намерени отпадъци. За обекта в с. Рупци е установено наличие на увредени почви в следствие на химическо замърсяване над пределно допустимите количества УОЗ-органохлорен пестицид-β-НСН (β-хексахлорциклохексан), в 2 почвени проби, взети в рамките на имота, в който са намерени отпадъците. За обекта се води досъдебно производство от СП.

5.3. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

През 2020 година РЛ - Плевен е извършила пробонабиране от 8 пункта съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви, касаеща почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг. Наблюдавани са УОЗ: полициклични ароматни въглеводороди и полихлорирани бифенили, както и нефтопродукти.

През 2020 г. експерт от РИОСВ Плевен е извършил четири планови проверки на нефтени и газонейфтени находища, които се разработват съгласно предоставени концесии от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

МЕ. Не е констатирано замърсявания на почви с нефтопродукти. Концесионерът спазва мерките за опазване на почвите, заложи в годишните проекти за разработка на находищата.

5.4. Ерозия на почвата

Ерозията е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Тя влияе съществено върху екологичните и икономическите функции на почвата. Начинът на земеползване и структурата на земеделските и горските земи могат осезателно да намалят загубите на почва от ерозия, но могат и значително да я ускорят.

За борба с това вредно явление се провеждат агротехнически, лесотехнически и хидротехнически мероприятия.

За определяне на действителния риск от ерозия на почвата за територията на община Гулянци са използвани данни от 2018 и 2019 г., които са получени въз основа на Американския ГИС-модел USLE за изчисление на риска от ерозия, който е пригоден за българските условия от Института по почвознание „Никола Пушкарков“ и се генерира на базата на ежедневни пловдиографни записи от станциите за интензивни валежи. Данните са представени според класификацията на действителния риск от ерозия на почвата, разработена от Института по почвознание „Никола Пушкарков“ и са дадени в таблиците по-долу:

Таблица 1. Действителен риск от ерозия на почвата в община Гулянци

	2018 г.		2019 г.	
	Относителен дял (ха)	Относителен дял (%)	Относителен дял (ха)	Относителен дял (%)
Обща площ на община Гулянци	45 800	100	45 800	100
Много слаб действителен риск	10 488	22,89	0	0
Слаб действителен риск	4 199	9,17	7 576	16,54
Слаб до умерен действителен риск	6 503	14,21	8 894	19,42
Умерен действителен риск	2 649	5,78	8 247	18,01
Умерен до висок действителен риск	2 538	5,54	1 149	2,51
Висок действителен риск	902	1,96	5 207	11,37
Много висок риск	6	0,01	2 520	5,51

Източник: Община Гулянци

Интензитетът на ерозията за територията на община Гулянци е както следва: за 2018 г. – 14,1 t/ha/yr, за 2019 г. – 12,4 t/ha/yr.

Оценката за средногодишните загуби на почва от ерозия, за територията на община Гулянци, през 2018 г. възлиза на 383 245 тона, а през 2019 г., съответно – 441 901 тона.

Забележка: През 2019 г. се наблюдава значителна промяна в средногодишния интензитет на плоскостната водна ерозия, тъй като са включени и териториите с

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

надморска височина над 1200 м. Сравнение с данните от предходни години не е коректно да се прави, поради различен обхват на изходните данни.

На територията на област Плевен няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия. Единствено равнинният характер на областта е причина за проява на ветрова ерозия, която нанася щети, налагащи противоерозионни мероприятия. По брега на р. Дунав има брегова ерозия и свлачищни процеси. В РИОСВ Плевен няма информация за значителни ерозионни процеси през 2020 г. Оценка на водната и ветрова ерозия за всяка година се извършва чрез математически модел в ИАОС.

5.5. Засоляване и вкисляване на почвите

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

Вкисляването на почвите се дължи на емисии от промишлени процеси, природни биохимични цикли, а за обработваемите почви - и от едностранчивото (без фосфор и калий) торене с азотни торове.

През 2020 г. РЛ – Плевен, съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви II-ро ниво, е предвидено следното:

По почвен мониторинг II-ро ниво – „Засоляване“ през 2020 г. да се наблюдават 3 пункта в следните землища: с. Дъбован, с. Загражден и с. Горна Студена (нов пункт). Към момента на изготвяне на доклада протоколите от пробовземането и анализите не са внесени в РИОСВ-Плевен. Параметрите за наблюдение са:

- почвени проби: рН (H_2O), специфична електропроводимост; водноразтворими: сулфати, хлориди, карбонати, хидрогенкарбонати, калций, магнезий, калий, натрий; обменен натрий и сорбционен капацитет на почвата;
- водни проби: рН (H_2O), електропроводимост, хлориди, сулфати, калций, магнезий, карбонати, хидрогенкарбонати, калий, натрий.

По почвен мониторинг II-ро ниво – „Вкисляване“ са определени 5 пункта за наблюдение на територията на РИОСВ – Плевен. Към момента на изготвяне на доклада протоколите от пробовземането и анализите не са внесени в РИОСВ-Плевен. Параметрите за наблюдение са: вредна киселинност рН (KCl), обменни йони H^+ , Al^{3+} , Mn^{2+} , Ca^{2+} , Mg^{2+} , степен на наситеност на почвите с бази V3% (изчислява се).

5.6. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански)

Въздействието върху почвите от нерегламентирано изхвърлени отпадъци се изразява в отнемане на земеделски площи за неземеделски цели, запълване на речните корита – предпоставка за възникване на наводнения в земеделските земи.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

През 2020 г. от страна на РИОСВ – Плевен са изпратени до кметовете на всички 19 общини на територията на РИОСВ – Плевен предписания да се извърши оглед за наличие на нерегламентирани замърсявания (сметища), включително оглед на речните легла и общинските пътища, както и прилежащите им терени, в административните граници на съответната община, като при установяване на замърсявания да се организира своевременното им почистване и предприемане на ефективни мерки за недопускане на последващи замърсявания.

Създадена е организация за извършване на планираните проверки „на място“, за контрол върху спазване и прилагане на разпоредбите на чл. 19, ал. 3, т. 12 и т. 15 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и на основание чл. 15 от ЗООС. В периода 8 – 30 юни 2020 г., съгласно актуализиран график, експерти на РИОСВ -Плевен извършиха общо 38 бр. проверки на 19 общини, за наличие на замърсяване с отпадъци (локални сметища), включително на речните легла и пътната мрежа в административните граници на съответната община. За констатирани замърсявания и неизпълнение на дадени предписания за почистване на същите през годината са съставени 6 броя акта за установяване на административни нарушения (АУАН).

6. Основни изводи от анализа

По отношение на почвите на територията на община Гулянци може да се обобщи следното:

- Компонент почви на околната среда е незаменим, ограничен и невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване и управление;
- Установеното почвено разнообразие в община Гулянци благоприятства интензивното земеделие и представлява ценен природен ресурс;
- Почвите на територията на община Гулянци са в добро екологично състояние, което е видно от резултатите от мониторинга, както и от осъществената контролна дейност по спазване на изискванията на екологичното законодателство.

IV. ОБВЪРЗАНОСТ НА ПОУПВП СЪС СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО

Най-голямо съответствие настоящият документ има с *Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.)*. Целта на Националната програма е опазване на почвените ресурси и тяхното устойчиво ползване, както и прилагане на добри практики за предотвратяване увреждането на почвите. Програмата е в пълно съответствие с дефинираните цели, приоритети и мерки за практическо приложение на държавната политика за опазване на почвените ресурси на национално, регионално и местно ниво:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

- **Приоритет 1:** Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обеспеченост с цел устойчиво управление на почвите.
- **Приоритет 2:** Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.
- **Приоритет 3:** Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.
- **Приоритет 4:** Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема. Всички приоритети и мерки в програмата имат пряко или косвено значение за състоянието на почвите, тъй като негативните климатични промени водят до увеличен риск от засушаване, ерозия, опустиняване и засоляване на почвите: По-честите и интензивни суши вероятно ще увеличат сухотата на почвата, което в комбинация с горещите ветрове ще увеличи риска от вятърна ерозия и деградация на почвата. Тези фактори повишават риска от задействане на опустиняването, маргинализацията и изоставянето на земеделските земи в районите, където почвите са по-леки и уязвими от ерозия.

Националната програма за действие (НПД) за устойчиво управление на земите и борбата с опустиняването 2007-2013 г. е разработена изцяло в контекста на философията и принципите за устойчиво управление на земите (УУЗ) и в рамките на Конвенцията на ООН за борба с опустиняването (КБОООН), ратифицирана от България през 2001 г. Основава се на анализа на състоянието на земните ресурси и причините за деградацията им и социално-икономическите особености в развитието на страната. През 2014 г. Националната програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България е актуализирана за програмен период 2014-2020 г. *Все още няма актуализация за период 2021-2027, затова се разглежда предходната стратегическа рамка.* Поставената стратегическа цел е ограничаване деградацията на земите и борба с опустиняването за запазване и развитие на капацитета на екосистемите, за постигане на чиста, безопасна и привлекателна околна среда, икономическа стабилност и подобро качество на живот. За постигане на поставената цел са изградени пет стратегически направления, всяко от които подкрепено от програми за изпълнение.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Останалите стратегически документи засягат в по-голяма степен цялостното опазване на околната среда и устойчиво развитие.

Документът за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г.“ замества действащата до сега Стратегия „Европа 2020“, като интерпретира отношението на страните от ЕС към глобалния Дневен ред 2030 за устойчиво развитие. В Европа е направено много - приоритетите за устойчиво развитие са включени в основни хоризонтални програми, както и в секторните политики и инициативи. ЕС е сред водещите сили за приемането на Програмата на ООН относно устойчивото развитие до 2030 г. и нейните цели за устойчиво развитие (ЦУР). Показателите на Съюза и неговите държави членки по отношение на ЦУР са сред най-добрите в света. За да постигнем целите до 2030 г. е необходимо всички страни да съблюдават тези цели в цялостната система на стратегическото и програмно планиране от националното ниво, през регионалните планове до плановете за интегрирано общинско развитие.

Националната програма за развитие „България 2030“ е програмен документ, поставящ рамката и насоките за подготовка на останалите стратегически документи в страната. С тази програма се адаптират приоритетите на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“ към нашата национална специфика в границите на България. Документът определя три стратегически цели: ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България. За постигането на стратегическите цели са дефинирани 13 национални приоритета, като с решението на правителството са определени водещите ведомства по отделните приоритети.

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападния регион от ниво 2 е стратегически планов документ, определящ общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027. Тя е разработена в съответствие с Националната концепция за регионално и пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда.

Стратегическата рамка за развитие на общините от северозападния регион (в частност община Гулянци) произтича от Интегрираната териториална стратегия за развитие на северозападния регион от ниво 2. Приетата визия, която определя рамката за реализация на ИТСП на Северозападен регион, поради своя дългосрочен характер, остава непроменена от заложената визия в Регионалния план за развитие 2014-2020 г., и е следната: Северозападен регион преодолява същественото социално-икономическо изоставане и сериозните структурни и демографски проблеми чрез подходящи инвестиции в свързваща

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

инфраструктура и укрепване на потенциала за растеж, създаващи предпоставки за догонващо развитие в национален и европейски мащаб.

Основните приоритети на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион са следните:

- Стратегически приоритет 1: Ускоряване на растежа на регионалната икономика;
- Стратегически приоритет 2: Запазване и развитие на човешкия капитал;
- Стратегически приоритет 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата.

V. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите на програмата. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Таблица 2. SWOT-анализ на почвите на община Гулянци

Силни страни	Слаби страни
• Високо естествено плодородие на почвите;• На територията на община Гулянци няма замърсени почви;• Установеното почвено разнообразие в община Гулянци благоприятства интензивното земеделие и представлява ценен природен ресурс.	• Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването;• Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.
Възможности	Заплахи
• Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите;• Ниско потребление на торове и препарати за растителна защита, което предотвратява замърсяване и вкисляване на почвите;• Добре развити процедури за предотвратяване замърсяване и деградация на почвите.	• Засилване на деградационните процеси на почвите;• Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие;• Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване;• Липса на регистър на площите с увредени почви;• Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за Област Плевен;• Силен натиск, създаван или засилван от човешките дейности като: неподходящи селскостопански и горски практики, депониране на отпадъци;• Влошаването на почвите оказва силно въздействие върху други компоненти от околната среда, опазването на човешкото здраве и безопасността на храните.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ПО ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

I. Предизвикателства

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите.

Значителните увреждания на почвите се считат за необратими или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културно наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява **опазване функциите на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване**. Акцентът следва да се постави върху **превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление**.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова **подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве** е другото основно предизвикателство.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, кисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища, заблатяване) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

сметчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за **подобряване на знанието и повишаване на информираността**, споделянето на добри практики между страните-членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда, включително за риска, който носи замърсената почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

2. Стратегически цели и приоритети

Във връзка с посочените предизвикателства и извършените по-горе анализи на състоянието на почвите, настоящата Програма си поставя следните цели и приоритети:

ОБЩА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Съхраняване и подобряване на продуктивния потенциал на почвените ресурси на територията на община Гулянци, с цел тяхното устойчиво управление и икономическа реализация.

- *Приоритет 1. Опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите;*
- *Приоритет 2. Възстановяване на увредени почви;*
- *Приоритет 3. Предотвратяване на деградацията на почвите;*
- *Приоритет 4. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местна политика в областта на почвите и земите.*

3. Очаквани резултати

Изпълнението на приоритетите ще съдейства за намаляване на вредното антропогенно въздействие, ограничаване и предотвратяване на по-нататъшно увреждане на почвените функции и устойчиво ползване на почвите. Също така ще се минимизира риска за околната среда и човешкото здраве, в резултат на намаляване на броя на замърсените места и възстановяване на увредени почви, ще се подобрят знанието и повиши информираността на заинтересованите страни за почвите, ще се споделят добри практики между тях и представители на други страни-членки на ЕС; ще се подобри контрола на местно ниво за опазването на почвите.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

За постигане на целите на програмата е разработен План за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране (виж Табл. 3)

Планът обобщава необходимите ресурси за реализацията на програмата и представлява финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението му от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на Плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвите на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл в Плана за действие не са включени в пълен обем финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2028 г.

Компонентите на Плана за действие обхващат:

- определените мерки и дейности за устойчиво управление на почвените ресурси, и общия обем на планираните средства за тяхната реализация;
- източниците на финансиране за реализация на приоритетите, като се имат предвид мерките и проектите;
- индикаторите за постигане на приоритетите и мерките;
- отговорната и партньорските структури за реализация на мерките;
- времето за изпълнение.

Общата сума на поетите финансови ангажименти, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на целите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства.

Планът за действие към Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Гулянци за периода 2021-2028 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните набелязани приоритети, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Таблица 3. План за действие на ПОУПВП Гулянци 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/действия	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация											
							21	22	23	24	25	26	27	28				
План за действие на ПОУПВП Гулянци 2021-2028 г.		8 651																
Приоритет 1. Опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите		3 755																
1	Залесяване на негодни и изоставени земеделски земи	100	Общински бюджет	100 дка залесени земеделски земи	Община Гулянци	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Повишаване продуктивността на земите чрез подходящи технологии и техники	500	Частни фондове; Фондове на ЕС	брой реализирани проекти за внедряване на нови технологии	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Извършване на рекултивация на нарушени терени	300	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Частни фондове	дка рекултивирани терени	Земеделски производители; Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Прилагане на биологично земеделие, съчетано с мерки за устойчиво управление на земите	800	Фондове на ЕС	40 бр. бенефициенти получили подкрепа	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	28
5	Прилагане на агроэкологично земеделие, прилагане на зелено торене, въвеждане на междинни култури, използване на животински и други органични торове за увеличаване на органичното вещество в почвата	1 000	Фондове на ЕС	20 бр. бенефициенти получили подкрепа	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	X
6	Насърчаване инвестициите в устойчиви практики, вкл. култивирането на лечебни растения и алтернативни култури, на слабопродуктивни общински земи	50	Общински бюджет	дка залесени земи; закупен посадъчен материал	Община Гулянци	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	X
7	Периодичен текущ контрол за изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвена повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на Закона за управление на отпадъците	5	Общински бюджет	Осъществен периодичен текущ контрол	Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X
8	Възстановяване и реконструкция на хидромелиоративната инфраструктура	1 000	Фондове на Европейския съюз	2 бр. изпълнени проекти	Сдружения за напояване/ Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 2. Възстановяване на увредени почви		750												
1	Адаптиране и внедряване на нови технологии за	500	Фондове на Европейския съюз	брой изпълнени проекти/	ДГС Никопол, Земеделски		X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво поздраве и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация										
							21	22	23	24	25	26	27	28			
	възстановяване на увредени от пожари почви			дейности към проект	производители												
2	Възстановяване и поддръжане на ползащитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни заселвания	50	Други източници	извършени заселвания	ДГС Никопол		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Прилагане на подходящи технологии, схеми и видове за заселване на засегнати от ерозия земи	200	Фондове на Европейския съюз	извършени заселвания	Земеделски производители, организации, ДГС Никопол, Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 3. Предотвратяване на деградацията на почвите		4 100															
1	Определяне на застрашените части от земищата, нуждаещи се от спешно прилагане на мерки за борба с ерозията	200	Фондове на Европейския съюз	засемане на застрашените зони и внедряването им в база данни	Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Прилагане на агротехнически, хидротехнически и лесомелиоративни мерки за ограничаване на ерозията	500	Фондове на Европейския съюз	3 бр. изпълнени проекти	Земеделски производители, ДГС Никопол, Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Осигуряване производството на необходимото количество дървесни и храстови видове за	100	Други източници	извършени заселвания	ДГС Никопол		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация												
							21	22	23	24	25	26	27	28					
	противоерозионно залесяване в държавните горски разсадници																		
4	Прилагане на щадящи почвите видове сечи, техники и технологии в горите	100	Други източници	извършени залесявания	ДГС Никопол		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5	Изграждане на подпорни стени срещу свлачища и наводнения	1 000	Държавни трансфери	Км. изградени подпорни стени	Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6	Изграждане на открити отводнителни канали в застрашените от свлачища населени места	1 200	Общински бюджет; Държавни трансфери	Км. изградени отводнителни канали	Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
7	Изграждане на дренажни системи, като мерки срещу високи подпочвени води и свлачищни процеси и ерозия	1 000	Общински бюджет; Държавни трансфери	Км. изградени дренажни системи	Община Гулянци		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 4. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местна политика в областта на почвите и земите		46																	
1	Отбелязване на Световния ден на почвите - 5 декември и организиране на информационна кампания за подобряване на знанието и повишаване на информираността за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	2	Общински бюджет	8 бр. годишни кампании	Община Гулянци	Образователни институции, земеделски производители, НПО	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	28
2	Подобряване на административния капацитет чрез усъвършенстване на специализираните знания и умения на експертите от общинска администрация Гулянци и споделяне на добри практики в областта на опазването, устойчивото ползване и възстановяване на почвите и устойчивото управление на земите и борбата с опустиняването	20	Фондове на Европейския съюз	1 бр. изпълнен проект/дейност към проект	Община Гулянци	Община от ЕС	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Организиране на дейности за информирани на собственици и ползватели на замърсени земи за наложените ограничения в ползването им	2	Други източници	6 бр. проведени годишни срещи	Областна дирекция земеделне Плевен	Общинска служба земеделне Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Създаване на онлайн платформа за предложения и сигнали в областта на устойчивото ползване на земеделските земи	10	Общински бюджет	една създадена онлайн платформа	Община Гулянци	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	X
5	Провеждане на информационна кампания за запознаване на земеделските производители с устойчивото управление на земите и почвите	2	Общински бюджет	2 проведени информационни кампании	Община Гулянци	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3 Програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	28
6	Наблюдение, оценка и актуализация на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	10	Общински бюджет	8 бр. изготвени отчети на програмата към годишния отчет по ПООС; 1 бр. изготвена актуализация на програмата и оценка, като част от оценката по ПООС	Община Гулянци	Външни експерти извън Обща Гулянци	X	X	X	X	X	X	X	X

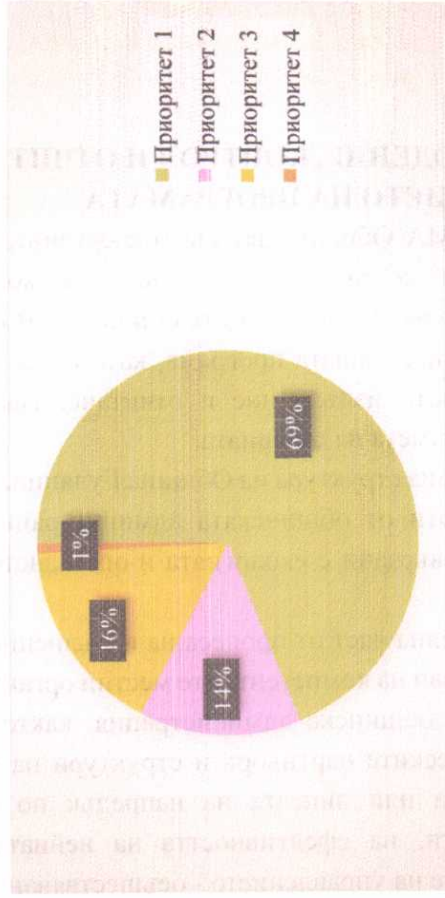

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

69% от финансовия ресурс за изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци са предвидени за опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите. На второ и трето място са предвидените средства за възстановяване и предотвратяване на деградацията на почвите. На последно място, но не по важност, са предвидени средства за информирание на заинтересованите страни и подобряване на местната политика в областта на почвите и земите.

Фигура 2. Разпределение на финансовия ресурс по приоритети на програмата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА Общинският съвет е органът, който приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане. Наблюдението и изпълнението на ПОУПВП е отговорност на кмета на общината.

С оглед на действащата административна структура на Община Гулянци, изпълнението на ПОУПВП ще се осъществява от експерти от общинската администрация на Община Гулянци, на които са възложени функции, свързани с екологията и опазването на околната среда.

Наблюдението и контролът са неразделна част от процеса на изпълнение/реализиране на ПОУПВП и чрез тях се цели да се предостави на компетентните местни органи: Общинския съвет, кмета на общината, служителите от общинска администрация, както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество) ранна информация за напредъка или липсата на напредък по постигане на заложените в програмата цели и резултати, на ефективността на нейната реализация. Получената информация се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

За осъществяването на мониторинга на програмата е необходимо да се приемат и въведат в практиката на администрацията на Община Гулянци **правила за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на програмата**, които могат да бъдат конкретно разписани за политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите или общо за политиката по околна среда, но могат да бъдат и правила, които се прилагат от общинската администрация и по отношение на другите конкретни политики.

Правилата трябва подробно да описват отговорностите на съответните структурни звена и служители в общината за набиране на необходимата информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишен отчет пред Общинския съвет за изпълнението на програмата, който ще е част от Годишния отчет за изпълнение на Програмата за опазване на околната среда. В правилата трябва да се определят обхвата на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графика за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни ще се обуславя от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

(формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки.

По отношение на графика за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите, подходящо е събирането и систематизирането на информацията да се извършва на годишна база.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПОУПВП ще се базират на данни на Националния статистически институт, на официалната статистика на други централни, териториални държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол на околната среда (МОСВ, ИАОС, РИОСВ) и земеделието (МЗХГ, ДФЗ), на общинската информационна система и информация от различните дирекции и отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Орган за контрол по изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на Програмата през предходната календарна година.

За периодичното отчитане изпълнението на програмата е предвидено да се изготвя **Годишен отчет**. Годишният отчет ще се изготвя от експертите от общинската администрация до края на месец март на следващата година на база на събраната и анализирана през годината информация и на база проследяване на индикаторите за нейното изпълнение. Изготвените отчети също така се внасят за информация в РИОСВ. Отчетът е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда, като дава ясна информация за постигнатия напредък по изпълнението ѝ. Поради тази причина при изготвянето му е необходимо да се представят графики, таблици и фигури, които да онагледяват по-ясно напредъка по изпълнението на заложените мерки.

Годишният отчет за изпълнение на програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите съдържа информация относно: общите условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината; действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на програмата; създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни; преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им; резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на отчетната година; напредък по изпълнение на целите и мерките в програмата; заключение и приложения.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.

Годишният отчет може да се публикува на официалната страница на общината за информиране на обществеността и заинтересованите страни.

Партньорският модел на управление е необходим за бъдещото развитие на Община Гулянци. В процеса на изпълнение на политиката, свързана с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на територията на общината, са привлечени разнородни по своите интереси и функции заинтересовани страни - институции, организации, административни звена, общности (групи) от различни юридически и физически лица, които имат конкретен интерес във връзка с реализацията на тази публична политика и са нейни поддръжници или противници. С помощта на партньорството може да се осъществи целенасочено взаимодействие между тях, което ще гарантира успешното ѝ изпълнение и постигане на заложените резултати. Главната цел на действията за прилагане на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на тази политика, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на нейната реализация.

Сайтът на общината трябва да се актуализира непрекъснато, тъй като той е основен източник за информация, относно развитието на общината и дейността на общинската администрация, свързана с изпълнение и отчитане на стратегическите политики и документите за изпълнението им и в частност политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Ефективен канал за информация са и презентационните материали и брошури, като се препоръчва такива да бъдат залагани като средство за информация и публичност във всички проекти, които ще се изпълняват и са включени в Плана за действие към програмата и в Плана за интегрирано развитие на община Гулянци 2021-2027 г. В допълнение, за прилагане на принципа на партньорство е препоръчително засилване на сътрудничеството с местни сдружения с цел увеличаване на гражданското участие в процеса по реализация на програмата и включване на всички заинтересовани страни чрез организиране на обществени обсъждания, кръгли маси, форуми и други подходящи форми на участие.

IX. ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в Програмата стратегически цели и приоритети и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ГУЛЯНЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Гулянци за периода 2021-2028 г.**

индикатори, въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Целесъобразно е с оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за изпълнение на националните цели, които страната докладва пред ЕК, да се изготви *междинна оценка* на програмата след изтичане на четиригодишен срок от нейното изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели след края на 2024 г. и *последваща оценка* след нейното изтичане за оценка на степента на изпълнение на програмата. В съответствие с изводите от междинната оценка може да се извърши *актуализация* на Програмата, ако се налага. Ако обаче, в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите. Процедурата за актуализация на общинската програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на Програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от Общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.